

Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2018

MISSIV

DATUM
2019-01-21

ERT DATUM
2017-12-13

DIARIENR
2018/122-5

ER BETECKNING
Fi2017/04702/K

Regeringen
Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Uppdrag att följa utvecklingen av statens styrning av kommuner och landsting

Regeringen gav den 13 december 2017 Statskontoret i uppdrag att fr.o.m. 2018 t.o.m. 2020 översiktligt redovisa och analysera utvecklingen av statens styrning av kommuner och landsting och deras verksamheter. Redovisningen för 2018 ska även innehålla en fördjupad analys av utvecklingen.

Statskontoret överlämnar härmed rapporten *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting 2018* som utgör vår andra avrapportering inom ramen för regeringsuppdraget. Den fördjupade analysen redogör vi för i en separat rapport, *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys* (2019:2).

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Jessica Bylund, utredare Staffan Brantingson, föredragande, Arvid Perbo och Linnea Sandell var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Staffan Brantingson

Innehåll

1	Inledning	7
1.1	Sammanfattning	7
1.2	Statskontorets uppdrag	8
1.3	Nya indikatorer i redovisningen	9
1.4	Genomförande och avgränsningar	9
2	Riksdagens och regeringens styrning av kommuner och landsting	13
2.1	Regelstyrning genom lagar och förordningar	14
2.2	Ekonomisk styrning genom statsbidrag till kommunsektorn	21
2.3	Styrning genom nationella inriktningsdokument och samordnare samt överenskommelser	31
2.4	Styrning genom särskilda regeringsuppdrag till myndigheterna	36
3	Statliga myndigheters styrning av kommuner och landsting	39
3.1	Myndigheter som styr kommuner och landsting	40
3.2	Myndigheterna använder en rad olika styrmedel	41
3.3	Myndigheternas utvecklingsarbete	43
4	Utredningar och yttranden om statens styrning	45
4.1	Utredningar och rapporter om statens styrning	45
4.2	Riksdagens och Lagrådets yttranden som rör statlig styrning	48
Bilagor		
1	Regeringsuppdraget	55
2	Metod	61
3	Statsbidrag	71
4	Överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument	117
5	Särskilda regeringsuppdrag till myndigheter som rör styrning	123
6	Myndigheternas styrmedel	131
7	Utredningar och rapporter	135

1 Inledning

Sverige är en enhetsstat med långtgående kommunal självstyrelse. Det är kommunerna och landstingen som ansvarar för många av våra välfärdstjänster, som sjukvård, skola och äldreomsorg. De ansvarar också för bland annat kollektivtrafik och för att planera hur marken inom kommunerna ska användas. Men staten i form av riksdagen, regeringen och de statliga myndigheterna kan på olika sätt styra de verksamheter som kommunsektorn ansvarar för, exempelvis genom att stifta lagar, utdela statsbidrag, utöva tillsyn och ta fram olika typer av stödmaterial. Den samlade statliga styrningen av kommunsektorn är mycket omfattande och bitvis detaljerad.

Syftet med denna rapport är att ge regeringen ett samlat underlag om utvecklingen av statens styrning av kommuner och landsting under 2018. Denna rapport är vår andra avrapportering inom ramen för ett regeringsuppdrag att årligen till och med 2020 följa utvecklingen (Fi2017/04702/K). Statskontoret har numera även ett instruktionsenligt uppdrag att redogöra för utvecklingen av statens styrning av kommuner och landsting.

1.1 Sammanfattning

Sammanfattningsvis visar denna rapport att all styrning har ökat jämfört med 2017. Det är framför allt omfattningen av nya riktade statsbidrag och nationella strategier eller handlingsplaner som har ökat. Under 2018 har 33 nya riktade statsbidrag tillkommit och regeringen har beslutat om 16 nya inriktningsdokument. Av de nya och förändrade lagarna samt de förslag som lagts fram i utredningar under året har relativt många varit inriktade på nya krav och skyldigheter för kommunsektorn. Vi kan också se att förhållandevis mycket av styrningen har kopplingar till migration och invandring, vilket särskilt gäller styrningen genom statsbidrag.

Statens styrning av kommuner och landsting omfattar många olika områden, men den rör framför allt de stora kommunala verksamhetsområdena sjukvård, skola och omsorg. Kommunerna och landstingen möter en mängd olika styrsignaler att förhålla sig till och att hantera, även inom samma område och ibland från många olika myndigheter. Styrningen kan i vissa fall även rikta sig till olika nivåer inom kommunerna och landstingen: till organisationen, till verksamheterna eller till personalen. Den statliga styrningen stödjer kommunsektorn på olika sätt, men mängden styrsignaler är många.

Utformningen av den samlade statliga styrningen kompliceras av att kommunerna och landstingen på flera sätt inte är en homogen grupp. De har olika utmaningar, behov och förutsättningar, och därför kan samma styrsignal ge olika effekt på olika

platser i landet. Ytterst kan också styrningen handla om att göra en avvägning mellan att åstadkomma mer nationell likvärdighet och att underlätta det kommunala självstyret utifrån de lokala behoven.

Förutom de årliga redovisningarna har Statskontoret i år gjort en fördjupad analys av den samlade styrningen av kommunerna och landstingen. Den fördjupade analysen redogör vi för i en separat rapport, *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys* (Statskontoret 2019:2).

1.2 Statskontorets uppdrag

Regeringsuppdraget innehåller nio delfrågor som Statskontoret översiktligt ska redovisa svar på. Dessa frågor har vi i rapporten grupperat under tre kategorier: Riksdagens och regeringens styrning, statliga myndigheters styrning samt utredningar och yttranden. Denna rapport disposition följer dessa kategorier. De frågor som ingår i uppdraget är fördelade i dessa tre kategorier på följande sätt:

Riksdagens och regeringens styrning av kommuner och landsting (kapitel 2)

- Nya eller väsentligt förändrade lagar och förordningar, med betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter och funktionssätt, samt i vilken utsträckning grunden för regleringen härrör från EU,
- Omfattning och nivån på generella bidrag inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner,
- Riktade statsbidrag med uppgift om antal, storlek, fördelning efter utgiftsområde, bidragstyp (till exempel stimulansmedel, kostnadsersättning och bidrag som endast vänder sig till kommuner och landsting respektive även till andra aktörer), start- och slutår eller om bidraget är permanent samt typ av fördelningsnyckel (till exempel per capita eller annan typ av fördelning),
- Ny eller väsentligt förändrad annan statlig styrning, till exempel genom överenskommelser, handlingsplaner, nationella samordnare och nationella inriktningsdokument,

Statliga myndigheters styrning av kommuner och landsting (kapitel 3)

- Nya eller förändrade bemyndiganden att meddela föreskrifter riktade mot kommunsektorn,
- Vilka statliga myndigheter som utövar styrning över verksamheter i kommuner och landsting och vilken roll dessa myndigheter har (till exempel tillsynsmyndigheter eller stödjande myndigheter),
- Nya eller väsentligt förändrade myndighetsföreskrifter, allmänna råd och liknande styr- och stödåtgärder, samt pågående utvecklingsarbete hos myndigheterna avseende sin styrning av kommuner och landsting,

Utredningar och yttranden om statens styrning (kapitel 4)

- Utredningar, större utvärderingar, tillsyns- eller uppföljningsrapporter, som tar upp principiella aspekter om statens styrning eller dess konsekvenser, och
- Lagrådets och riksdagens yttranden rörande principiellt viktiga frågor som rör statens styrning eller kommunalt självstyre, till exempel avseende proportionalitetsprincipen.

1.3 Nya indikatorer i redovisningen

Jämfört med vår rapportering för 2017 har vi till denna rapport utvecklat redovisningen med följande indikatorer:

- det totala antalet statsbidrag fördelat efter utgiftsområde
- andelen av statsbudgetens totala utgifter som utgörs av utbetalda statsbidrag till kommuner och landsting
- andelen av kommunernas respektive landstingens totala intäkter som utgörs av statsbidrag
- antalet särskilda regeringsuppdrag till myndigheter som rör styrning av kommuner och landsting efter typ av uppdrag.

1.4 Genomförande och avgränsningar

Vi besvarar i denna rapport uppdragets delfrågor med hjälp av en kombination av metoder. Dessa bygger främst på att vi studerat olika typer av dokument och bearbetat uppgifter från olika aktörer (tabell 1.1).

Tabell 1.1 Uppdragsfrågor och metodval

Redovisningsdel	Uppdragsfrågor	Metod
Riksdagens och regeringens styrning (kap. 2)	Lagar och förordningar	Manuell kartläggning med utgångspunkt i Regeringskansliets publikation "Viktigare lagar och förordningar" samt SKL:s sammanställningar.
	Nya eller väsentligt förändrade statsbidrag eller statsbidrag som upphört	Genomgång av SKL:s cirkulär om budgetpropositionerna, information på myndigheters webbplatser, regleringsbrev, sökning på regeringens hemsida och enkät till myndigheter.
	Antal statsbidrag	Kartläggning genomförd av konsulten EY på uppdrag av Statskontoret utifrån bland annat utbetalda transfereringar 2017 från staten till kommuner respektive landsting. Statskontoret har sedan kompletterat konsultens sammanställning över antalet statsbidrag 2017, bl.a. med stats-

Redovisningsdel	Uppdragsfrågor	Metod
		bidrag som tillkommit respektive upphört under 2018.
	Andel av statsbudgetens utgifter som utgörs av statsbidrag	Uppgifter från Ekonomistyrningsverket (ESV) om utfallet för statens budget 2017 och den realekonomiska fördelningen av anslagen i statens budget.
	Andel av kommunernas/ landstingens intäkter som utgörs av statsbidrag	Uppgifter från Statistiska centralbyrån (SCB) och räkenskapssammandraget för 2017, som bygger på uppgifter ur kommunernas och landstingens bokslut.
	Annan statlig styrning, som överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument	Dokumentstudier, exempelvis manuell sökning i budgetpropositionen, SKL:s och regeringens webbplats, och kommittéberättelser.
	Regeringsuppdrag till myndigheter	Information på myndigheternas webbplatser utifrån ärendeförteckningarna till regeringens sammanträden och genom en separat förfrågan till vissa myndigheter. Vi har inte kartlagt särskilda regeringsuppdrag som bara har tilldelats via regleringsbrev.
Myndigheternas styrning (kap. 3)	Bemyndiganden att meddela föreskrifter	Enkät till myndigheter.
	Myndighetsföreskrifter, allmänna råd och liknande stödåtgärder, samt pågående utvecklingsarbete	Enkät till myndigheter.
Utredningar och yttranden om statens styrning (kap. 4)	Utredningar m.m.	Dokumentstudier i form av en manuell sökning utifrån SKL:s remissvar och sammanställningar på statliga offentliga utredningars webbplats samt en enkät till myndigheter.
	Lagrådets och riksdagens yttranden	Manuell kartläggning utifrån förteckning över yttranden på Lagrådets hemsida och sökning i riksdagens databas.

I bilaga 2 redogör vi närmare för våra metodval och avgränsningar.

Samma styrsignal kan ibland återkomma i de olika delarna av rapporten. Exempelvis så kan en ny förordning reglera ett statsbidrag som sedan en myndighet får i uppdrag att administrera. Då dyker detta upp i tre olika avsnitt i rapporten – om lagar och förordningar, om statsbidrag samt om regeringsuppdrag till myndigheter. Utvecklingen av styrningen kan också på olika sätt ha påverkats av att 2018 var ett valår med en minoritetsregering och med en övergångsregering i slutet av året.

Vad gäller statsbidragen så redovisar vi i denna rapport antalet statsbidrag och förändringar under 2018. Däremot kan vi inte redovisa nivåerna över utbetalda statsbidrag för 2018, eftersom det ännu inte finns några tillgängliga uppgifter om detta när denna rapport skrevs. Uppgifter om de utbetalda beloppen finns inte tillgängliga förrän i mitten av mars 2019.

När det gäller myndigheternas styrning har vi skickat ut en enkät till samtliga myndigheter som tidigare har uppgett att de utövar styrning för att få information om förändringar i deras styrning under 2018. Däremot har vi inte frågat efter myndigheternas roller ännu en gång i denna enkät, eftersom de på det stora hela inte lär förändras särskilt mycket mellan enskilda år. Enkäten gick dessutom inte ut till myndigheter som bildades under 2018. Däremot har vi gått igenom deras instruktioner och kommenterat dessa i rapporten. Vi kommenterar även att några enstaka myndigheter har fått förändringar i sina instruktioner som berör uppgifter gentemot kommunsektorn.

1.4.1 Projektgruppen och kvalitetssäkring

Rapporten har utarbetats av en projektgrupp som har bestått av Staffan Brantingson (projektledare), Arvid Perbo och Linnea Sandell. Företrädare för Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och tjänstemän på kommunenheten vid Finansdepartementet har fått möjlighet att faktagranska ett rapportutkast.

2 Riksdagens och regeringens styrning av kommuner och landsting

Riksdagens och regeringens styrning i huvuddrag:

- Vi har identifierat 15 nya lagar och förordningar samt 22 ändringar i befintliga regleringar som började gälla 2018 och som har betydande påverkan på kommuner och landsting. Detta kan jämföras med 12 nya regleringar och 17 förändrade regleringar 2017.
- Vi har identifierat och bedömt att det totalt finns omkring 208 olika statsbidrag till kommuner och landsting, varav ett 180-tal är riktade statsbidrag.
- Det har tillkommit 33 nya riktade statsbidrag 2018. Under 2017 tillkom 6 nya statsbidrag.
- De generella och de riktade statsbidragens andel av statsbudgetens totala utgifter har ökat från drygt 16 procent 2010 till knappt 23 procent 2017. Av kommunernas och landstingens totala intäkter utgjorde statsbidragen 2017 omkring 18 procent.
- De tre senaste åren har regeringen beslutat om fler nationella strategier eller handlingsplaner än tidigare. Det gäller i synnerhet under 2018. Antalet nya beslutade inriktningsdokument ökade från 7 stycken 2017 till 16 stycken 2018.
- Vi har identifierat ett 90-tal särskilda regeringsuppdrag till myndigheterna under 2018 som rör styrning av kommunsektorn. De allra flesta av dessa handlar om att utreda, sprida kunskap eller samordna vissa frågor.

I detta kapitel redogör vi för hur riksdagens och regeringens styrning av kommuner och landsting har utvecklats under 2018. Riksdagen och regeringen förfogar över flera olika styrmedel, som de även kan kombinera. Det handlar främst om lagar, förordningar och statsbidrag. Men i styrmedlen ingår även mjukare styrmedel som nationella strategier eller handlingsplaner och särskilda uppdrag till myndigheter.

Vi inleder med att översiktligt redovisa nya och väsentligt förändrade lagar och förordningar med betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter och funktionssätt. Därefter redogör vi för statsbidragen samt annan ny eller väsentligt förändrad statlig styrning från regeringen i form av överenskommelser, nationella samordnare och strategier eller handlingsplaner. Vi avslutar kapitlet med att ge en bild över omfattningen av myndigheternas särskilda uppdrag som påverkar kommunsektorn.

2.1 Regelstyrning genom lagar och förordningar

Kommun- och landstingsföreträdare arbetar främst utifrån sina grunduppdrag och lagstiftning. Mål och uppgifter som sätts i lagstiftning har därför stark styreffekt jämfört med andra styrmedel.¹

Lagar och förordningar som riktar sig mot kommuner och landsting kan göra det på olika sätt. De kan rikta sig till kommunerna och landstingen som organisationer, till verksamheterna som kommunerna och landstingen ansvarar för eller till personalen som arbetar i verksamheterna.

De nya eller väsentligt förändrade lagarna och förordningarna under 2018, som inte avser statsbidrag, är ofta inriktade på att i varierande grad ställa större krav på kommuner och landsting eller att ge dessa större skyldigheter. Lagarna och förordningarna är i mindre utsträckning inriktade på förenklingar eller utvidgade befogenheter för kommunerna och landstingen.

Vissa nya lagar ersätter tidigare lagar med samma namn och syfte. Så är exempelvis fallet med den nya kommunallagen och förvaltningslagen. De nya eller förändrade regleringarna inom exempelvis skolan eller vården kan också beröra privata aktörer.

2.1.1 Nya lagar och förordningar spridda inom olika områden

Vi bedömer att 15 av cirka 60 nya lagar och förordningar som riksdagen och regeringen beslutade om under 2018 har betydande påverkan på kommunernas eller landstingens verksamheter och funktionssätt (tabell 2.1). Med betydande påverkan menar vi exempelvis att regleringarna kan öka kostnaderna för kommunsektorns obligatoriska och frivilliga uppgifter, eller att regleringarna på andra sätt kan inverka påtagligt på kommunsektorns åtaganden. Vi bedömde 2017 att 12 nya lagar och förordningar hade betydande påverkan på kommunsektorn.

De 15 nya regleringarna under 2018 är spridda mellan olika departement, med viss tonvikt på vissa av dem – Justitie-, Miljö och energi-, Närings- och Socialdepartementet. Inom Näringsdepartementets område innefattar alla nya regleringar statsbidrag.

Av alla de nya regleringarna rör omkring hälften statsbidrag som riktar sig till kommuner eller landsting. Det kan exempelvis handla om statsbidrag för insatser som syftar till att stärka likvärdigheten i skolan och näringslivet i vissa kommuner, eller för insatser som ska minska och motverka segregationen.

Den andra hälften av de nya regleringarna är mestadels inriktade på något utökade skyldigheter eller krav för kommunerna eller landstingen. Den nya kommunallagen

¹ Statskontoret. (2019:2). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys*.

anger exempelvis att den kommunala anslagstavlan ska vara webbaserad. Ett annat exempel är den nya förvaltningslagen som bland annat anger att kommunerna och landstingen ska handlägga alla ärenden skyndsamt, samt att de måste tillhandahålla tolkning och översättning om det behövs.

Utöver detta finns det några enstaka nya regleringar under Socialdepartementets område som är mer inriktade på ansvars- eller uppgiftsfördelningen mellan staten och kommunsektorn eller inom kommunsektorn. De så kallade patientnämnderna som organiseras av kommuner och landsting har exempelvis fått vissa utökade uppgifter, samtidigt som Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) utredningsskyldighet har begränsats till klagomål som gäller allvarigare händelser.

Under 2018 har det även kommit en ny lag som ska göra det lättare för kommunerna att få tillstånd till kamerabevakning på offentliga platser.

Tabell 2.1 Nya lagar och förordningar med betydande påverkan på kommuner och landsting som börjat gälla under 2018.

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/landsting
Lag (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och förordning (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare	Arbetsmarknad	Arbetsförmedlingen kan vid behov anvisa nyanlända med kort utbildning till utbildningsinsatser som kommunerna ansvarar för, genom den så kallade utbildningsplikten för nyanlända.
Kommunallag (2017:725)	Finans	Nytt ramverk som bland annat anger att den kommunala anslagstavlan ska vara webbaserad och att det ska vara en tjänsteman som har den ledande ställningen bland de anställda.
Förvaltningslag (2017:900)	Justitie	Alla slags ärenden ska handläggas skyndsamt, och enskilda kan kräva att vissa ärenden ska avgöras snabbare. Kommunen eller landstinget måste tillhandahålla tolkning och översättning vid ärendehanteringar om det behövs.
Lag (2018:1174) och förordning (2018:1175) om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster	Justitie	Leverantörer av nätverk och informationssystem inom transport, hälso- och sjukvård samt leverans och distribution av dricksvatten ska genomföra säkerhetsåtgärder samt rapportera incidenter som påverkar kontinuiteten i tjänsterna.
Kamerabevakningslag (2018:1200)	Justitie	Lagen gör det lättare för kommunerna att få tillstånd till kamerabevakning på offentliga platser, i brottsbekämpande eller trygghets-skapande syften. En och samma myndighet (Datainspektionen) ska pröva frågor om tillstånd och utöva tillsyn.

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/landsting
Förordning (2018:118) om statsbidrag till kommuner och landsting för att minska och motverka segregation	Kultur	En ny förordning om ett statsbidrag som ersätter en tidigare förordning från 2017. Jämfört med den gamla förordningen är den nya förordningen mer inriktad på sektorövergripande samordning på lokal och regional nivå.
Miljöbedömningsförordningen (2017:966)	Miljö och energi	Kommunerna ska ange skälen och sin bedömning till om planer och program, som exempelvis detaljplaner, får eller inte får betydande miljöpåverkan.
Förordning (2018:495) om bidrag för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester	Miljö och energi	Ett nytt statsbidrag riktat till kommuner, kommunala bolag och kommunalförbund för investeringar eller förstudier som syftar till att rensa avloppsvatten från läkemedelsrester.
Förordning (2018:496) om statligt stöd för att minska utsläpp av mikroplaster till vattenmiljön	Miljö och energi	Ett nytt statsbidrag riktat till offentliga och privata aktörer för investeringar eller förstudier i syfte att minska utsläpp av mikroplaster.
Förordning (2018:111) om statsbidrag till kommuner med svag bostadsmarknad	Näring	Förordningen innehåller bestämmelser om bidrag för bl.a. stöd till kommunala bostadsföretag. Samtidigt ändrades förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet.
Förordning (2018:151) om statsbidrag till kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden och förordning (2018:152) om statsbidrag till socioekonomiskt eftersatta kommuner	Näring	Två nya statsbidrag som ska gå till insatser för att stärka näringslivet dels i vissa socioekonomiska eftersatta kommuner och dels i vissa kommuner med socioekonomiska eftersatta områden.
Förordning (2018:349) om stöd för att främja fri kollektivtrafik för ungdomar	Näring	Ett nytt statsbidrag riktat till de regionala kollektivtrafikmyndigheterna för att tillhandahålla fri kollektivtrafik för vissa skolor under sommarloven.
Lag (2017:372) om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården	Social	De s.k. patientnämnderna som organiseras av kommunerna/landstingen får vissa nya uppgifter i och med att klagomål i första hand ska anmälas till vårdgivarna. Samtidigt begränsas Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) utredningsskyldighet till att främst gälla allvarigare händelser.

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/landsting
Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård	Social	Vissa administrativa uppgifter flyttas från den slutna vården till den öppna vården. Den slutna vården ska underrätta berörda enheter när de skriver in en patient och när patienten bedöms vara utskrivningsklar. Dessutom ska huvudmännen tillsammans utarbeta gemensamma riktlinjer om hur de kan samverka.
Förordning (2018:49) om statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling	Utbildning	Ett nytt statsbidrag för insatser inom grundskolan. Med bidraget följer villkoret att skolhuvudmännen som tar del av bidraget inte får minska på sina egna kostnader för personal i förskoleklass, eller för undervisning eller elevhälsan i grundskolan.

Anmärkning: I vår redovisning ingår endast de regleringar som vi bedömer har betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter eller funktionssätt, exempelvis genom att de kan öka kostnaderna eller på andra sätt påverkar kommunernas åtaganden. I vårt urval ingår därför inte exempelvis nya och förändrade regleringar som endast innebär mindre ändringar och förtydliganden i sak eller frågor av semantisk karaktär. Bilaga 2 beskriver närmare våra definitioner och avgränsningar.

Källa: Dokumentstudier, av bland annat Regeringskansliets sammanställning *Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2017/18, halvårsskiftet 2018 och årsskiftet 2018/19*.

Två av de nya regleringarna härrör från Europeiska unionen (EU). Det gäller lagen och förordningen om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster samt miljöbedömningsförordningen.

2.1.2 Förändrade lagar och förordningar främst inom utbildningsområdet

Riksdagen och regeringen kan även besluta om förändringar i befintliga lagar och förordningar. Vad gäller förändringar i befintliga regleringar bedömer vi att 22 av totalt cirka 150 förändringar har betydande påverkan på kommuner och landsting (tabell 2.2).² Under 2017 var det 17 liknande förändringar.

De förändrade regleringarna 2018 är koncentrerade till vissa områden. Allra flest förändringar har skett inom utbildningsområdet. Flera förändringar har även skett i lagar och förordningar inom områden som Social- respektive Näringsdepartementet ansvarar för.

Precis som med de nya regleringarna är relativt många av de förändrade regleringarna inriktade på att ställa större krav på kommunerna och landstingen eller ge dem större skyldigheter. Till exempel har skolhuvudmännen blivit skyldiga att anordna

² En ändring kan beröra flera förordningar och lagar. Fyra av de ändringar som ingår i urvalet gäller ändringar kopplade till statsbidrag. Samma förordning eller lag kan också ändras flera gånger.

prao från och med årskurs 8, vilket tidigare varit frivilligt. De är nu också skyldiga att tillhandahålla fri skolskjuts för elever i förskoleklass, som numera är en obligatorisk skolform. Andra exempel är att socialtjänstens ansvar har utvidgats till att även omfatta spelmissbruk, och att kommunerna i översiktsplanerna ska ge sin syn på eventuella effekter på den byggda miljön som beror på klimatförändringar och vilka åtgärder som krävs.

Några av förändringarna har inneburit utökade befogenheter för kommunerna och landstingen. Exempelvis har det under året införts en förändring i den nya kommunallagen som ger kommunerna och landstingen en generell rätt att överlåta uppgifter till andra kommuner eller landsting genom så kallad avtalssamverkan. Den generella rätten gäller dock inte om speciallagstiftningen i ett område anger något annat. Dessutom kan upphandlingsregelverket begränsa kommunernas och landstingens möjligheter att ingå samverkansavtal utan upphandling.

Tabell 2.2 Väsentliga förändringar i lagar och förordningar under 2018 med betydande påverkan på kommuner och landsting.

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/landsting
Kommunallag (2017:725)	Finans	Kommuner och landsting får överlåta sina uppgifter till en annan kommun eller till ett annat landsting genom så kallad generell rätt till avtalssamverkan.
Lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.	Justitie	En kommun som har blivit anvisad att ta emot ett ensamkommande barn får bara i vissa fall placera barnet i ett boende i en annan kommun.
Lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå	Justitie	Kommunerna måste tillhandahålla utbildning för de som får uppehållstillstånd för att studera på gymnasieskola, sammanhållna yrkesutbildningar inom vuxenutbildning eller andra motsvarande utbildningar.
Förordningen (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk	Kultur	Fler kommuner och landsting får efter ansökan bli så kallade förvaltningskommuner/-landsting. Det innebär utvidgat åtagande för att ha personal som behärskar minoritetsspråk och erbjuda viss verksamhet på språken. Kommunerna och landstingen får statsbidrag för det utvidgade åtagandet.
Plan- och bygglagen (2010:900)	Näring	Regeringen får mandat att tillfälligt ändra vissa bestämmelser i plan- och bygglagen för att snabbt kunna anordna boende om det har kommit eller förväntas komma många asylsökande.

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/landsting
Plan- och bygglagen (2010:900)	Näring	Byggnadsnämnderna får verkställa lov fyra veckor efter att beslutet har meddelats även om beslutet har överklagats och därmed inte vunnit laga kraft.
Plan- och bygglagen (2010:900)	Näring	Staten får rätt att ta fram föreskrifter om standarder för hur kommunernas detaljplaner ska digitaliseras och utformas.
Plan- och bygglagen (2010:900)	Näring	Nytt krav på kommunerna att i översiktsplanen ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön som beror på klimatförändringar, och hur kommunerna kan minska eller eliminera sådana risker.
Plan- och bygglagen (2010:900)	Näring	Det krävs inte bygglov för att montera solcellspaneler och solfångare som följer byggnadens form. Byggnadsnämndernas roll förskjuts från att pröva kraven enligt plan- och bygglagen i förväg, till att vid behov pröva kraven i efterhand när åtgärden redan är utförd.
Tandvårdslagen (1985:125) och lagen om statligt tandvårdsstöd (2008:145)	Social	Avgiftsfri tandvård för personer till och med det år de fyller 22 år (i stället för 21 år).
Förordningen (2008:193) om statligt tandvårdsstöd	Social	Det allmänna tandvårdsbidraget fördubblas.
Socialtjänstlagen (2001:453) och hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)	Social	Socialtjänstens ansvar samt överenskommelserna mellan kommuner och landsting om personer som missbrukar substanser utvidgas till att även omfatta spelmissbruk.
Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80) och förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen	Social	Ny beslutsprocess. Baserat på analyser av sakkunniga ska Socialstyrelsen bestämma vilken hälso- och sjukvård som ska vara så kallad nationell högspecialiserad vård, och på hur många enheter sådan vård ska bedrivas. Förändringen innebär också att sådan vård ska erbjudas på färre vårdenheter än tidigare. Vid Socialstyrelsen ska det också finnas en särskild nämnd som ska besluta om tillstånd för att bedriva sådan vård. Nämnden ska bestå av företrädare för sjukhusregionerna.
Socialtjänstlagen (2001:453)	Social	Socialnämnden får utan föregående behovsprövning erbjuda hemtjänst till äldre personer. Kommunen ska bland annat informera den äldre på vilket sätt man ska följa upp insatserna.

Lag/förordning	Departement	Regleringen och hur den påverkar kommun/landsting
Skollagen (2010:800), skolförordningen (2011:185) och förordningen (1970:340) om skolskjutsning	Utbildning	Större krav på skolhuvudmännen att bevaka att elever uppfyller skolplikten i och med att förskoleklass blir en obligatorisk skolform. Skolhuvudmännen måste i och med detta bland annat erbjuda kostnadsfri skolskjuts till fler elever.
Förordningen (2013:69) om försöksverksamhet med ökad undervisningstid i svenska eller svenska som andraspråk för nyanlända elever i grundskolan	Utbildning	Försöksverksamheten för nyanlända elever förlängs till och med höstterminen 2018, och skolhuvudmännen kan få statsbidrag för den utökade undervisningstiden.
Skolförordningen (2011:185) och förordningen (2017:1106) om en försöksverksamhet med datorbaserade nationella prov, extern bedömning och medbedömning	Utbildning	Elevens resultat på de nationella proven ska väga tyngre vid betygsättning, uppsatserna ska skrivas på en dator och någon annan än den undervisande läraren ska rätta elevens prov.
Skollagen (2010:800)	Utbildning	Eleverna ska börja studera och få betyg i moderna språk från och med årskurs 6. Regeringen får också befogenheter att fördela undervisningstiden i grundskolans timplan.
Skollagen (2010:800)	Utbildning	Huvudmannen ska utse en skolchef, som ska hjälpa huvudmannen se till att skolan följer de föreskrifter som gäller för utbildningen. Samma person kan vara både förvaltnings- och skolchef. Rektorn ska se till att så snart som möjligt utreda en elevs längre eller upprepade frånvaro.
Skollagen (2010:800) och gymnasieförordningen (2010:2039)	Utbildning	Skolhuvudmännen ska anordna praktisk arbetslivsorientering (prao) för alla elever i grundskolan från och med årskurs 8.
Skollagen (2010:800)	Utbildning	Skolan ska överlämna viss information om eleverna när eleven går över mellan skolformer eller inom en skolform. Eleverna på gymnasieskolan ska ha en mentor. Eleverna på introduktionsprogrammen i gymnasieskolan ska få en minsta undervisningstid med mera.
Skollagen (2010:800)	Utbildning	För nyanlända elever som börjar sin skolgång i högstadiet ska skolhuvudmännen upprätta en individuell studieplan senast två månader efter att eleven tagits emot. Rektorer för förskolor ska genomgå en obligatorisk befattningsutbildning (införs 2019).

Anmärkning: I vår redovisning ingår bara de regleringar som vi bedömer har betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter eller funktionssätt, exempelvis genom att de kan öka kostnaderna eller på andra sätt påverka kommunernas åtaganden. I vårt urval ingår därför inte exempelvis nya och förändrade regleringar som endast innebär mindre ändringar och förtydliganden i sak eller frågor av semantisk karaktär. Bilaga 2 beskriver närmare våra definitioner och avgränsningar.

Källa: Dokumentstudier (bl.a. *Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2017/18, halvårsskiftet 2018 och årsskiftet 2018/19*).

2.2 Ekonomisk styrning genom statsbidrag till kommunsektorn

Riksdagen och regeringen tillför kommunsektorn dels generella statsbidrag, framför allt via det kommunalekonomiska utjämningsystemet, och dels andra typer av riktade statsbidrag som ligger utanför utjämningsystemet. En relativt stor del av statsbudgeten används till statsbidrag till kommunerna och landstingen, och de ger betydande intäkter för kommunerna och landstingen. Statsbidragen genom utjämningsystemet syftar till att skapa mer likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan de olika kommunerna och landstingen. De riktade statsbidragen har som syfte att stödja utvecklingen i bestämda verksamheter som kommunerna och landstingen ansvarar för, eller för att ersätta specifika kostnader.

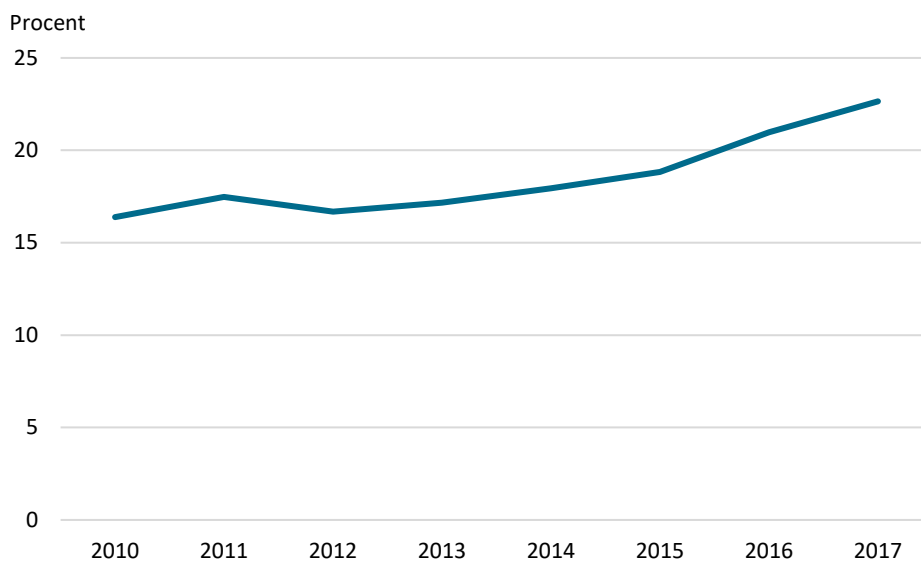
Den ekonomiska styrningen är något som kommunerna och landstingen i stor utsträckning följer. Denna styrning har därför i likhet med regelstyrningen en stark styreffekt jämfört med andra styrmedel.³

2.2.1 Statsbidragens andel av statsbudgetens totala utgifter har ökat och utgör nu drygt en femtedel

Nivån på alla utbetalda statsbidrag till kommunerna och landstingen har ökat från 129 till 213 miljarder kronor mellan 2010 och 2017. Statsbudgetens totala utgifter var samma år 786 respektive 941 miljarder kronor. Det betyder alltså att andelen av statens utgifter som utgörs av statsbidrag till kommuner och landsting har ökat över tid, från drygt 16 procent 2010 till knappt 23 procent 2017 (figur 2.1). Det är framför allt under de senaste åren som såväl nivån på utbetalda statsbidrag som statsbidragens andel av statens utgifter har ökat.

³ Statskontoret. (2019:2). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys*.

Figur 2.1 Andel av statsbudgetens totala utgifter som utgjordes av statsbidrag till kommuner och landsting 2010–2017, i procent.

Anmärkning: Figuren gäller alla typer av statsbidrag till kommuner och landsting. Däremot ingår inga medel till andra aktörer, exempelvis fristående skolhuvudmän, privata vårdgivare, SKL eller kommunala bolag eller organisationer såsom allmännyttiga bostadsföretag. Med statsbudgetens totala utgifter menar vi utgifterna inom utgiftsområdena 1 till 27. Vi har inte tagit med kassamässiga korrigeringar, myndigheters m.fl. in- och utlåning i Riksgäldskontoret samt utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

Källa: Uppgifter från ESV:s realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar till kommuner och landsting samt ESV:s publikation "Tidsserier, statens budget m.m." och egna beräkningar.

Som vi har varit inne på finns det alltså olika typer av statsbidrag till kommunerna och landstingen. Vi har delat in statsbidragen i tre olika kategorier:

- generella statsbidrag
- riktade (specialdestinerade) statsbidrag
- kostnadsersättningar.

Hur dessa kategorier definieras och vilka bidrag som ingår i respektive kategori är olika i olika sammanhang. Antalet och storleken på statsbidragen kan därför skilja sig åt i olika sammanställningar.⁴ Statskontoret utgår från följande definitioner:

Generella statsbidrag är bidrag till kommuner eller landsting som inte är förenade med några krav på hur bidragen ska användas eller på någon viss prestation.⁵ Även

⁴ Storleken på statsbidragen kan också skilja sig beroende på om man använder uppgifter från ESV (utbetalningar) eller räkenskapssammandraget (periodiseringar) för kommuner och landsting som källa.

⁵ Denna kategori utgörs framför allt av medel som betalas ut och fördelas genom det kommunalekonomiska utjämningsystemet och som även omfattar ekonomiska regleringar enligt finansieringsprincipen (inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner).

om det kan finnas villkor som kommunerna och landstingen ska uppfylla för att få del av ett generellt bidrag får kommunerna och landstingen fritt disponera de medel de får.

Riktade statsbidrag är bidrag till kommuner eller landsting som det är frivilligt för dem att ansöka om eller ta del av, och som är avsedda (öronmärkta) för en viss insats, ett visst ändamål eller för att stimulera utveckling i en bestämd verksamhet.

Kostnadsersättningar är ersättningar för specifika kostnader som kommuner eller landsting har på grund av att staten beslutat att kommunerna eller landstingen är skyldiga att utföra eller tillhandahålla något som exempelvis en tjänst.⁶ Men kommunerna och landstingen är skyldiga att utföra detta oavsett om de får någon ersättning för det eller inte.

När flera bidrag eller kostnadsersättningar lyder under samma förordning räknar vi det som ett riktat statsbidrag eller en kostnadsersättning. Både riktade statsbidrag och kostnadsersättningar kan ses som riktade medel eftersom medlen ska användas för vissa insatser eller till en viss verksamhet. Med anledning av det väljer vi ibland att redovisa dessa två kategorier av statsbidrag samlat i de mer detaljerade redovisningarna per utgiftsområde.

I denna rapport gör vi en systematisk och samlad redovisning av statsbidragen till kommuner och landsting. Det är av flera skäl komplicerat att identifiera och definiera statsbidrag. Detta beror bland annat på att bidragen kan regleras på olika sätt och även kan ingå som en del av en större satsning. Vi har därför behövt använda oss av flera olika metoder och källor för att få fram uppgifterna. Dessa finns redovisade i bilaga 2.

2.2.2 Det är framför allt utbetalda kostnadsersättningar till kommunerna som har ökat under de senaste åren

Totalt har statsbidragen till kommunerna ökat från 105 miljarder kronor 2015 till 144 miljarder kronor 2017 (tabell 2.3). Statsbidragen till landstingen har också ökat under samma period, men inte lika mycket. De har ökat från 63 till 69 miljarder.

Ökningen av statsbidragen till kommunerna beror i första hand på utbetalda kostnadsersättningar som är kopplade till asylsökande. Även de riktade statsbidragen till kommunerna har ökat på grund av att flera nya statsbidrag har införts. De gene-

⁶ Denna kategori utgörs framför allt av bidraget för läkemedelsförmånerna till landstingen och av ersättningar till kommuner och landsting för migration och integration av asylsökande och nyanlända. Kommunerna och landstingen är exempelvis skyldiga att tillhandahålla bostäder, utbildning, vård och omsorg för denna grupp av individer.

rella bidragen har legat relativt stabilt i nominella termer, men har de senaste åren minskat som andel av de utbetalda statsbidragen för kommunerna.

Den variation som ändå finns när det gäller storleken på de generella statsbidragen till såväl kommunerna som landstingen beror framför allt på att regeringen har infört tillfälliga stöd.

Tabell 2.3 Utbetalda statsbidrag till kommuner respektive landsting 2015–2017 per kategori av statsbidrag (i miljarder kronor) och andel av totalsumman (i procent) inom parentes.

Mottagare	Kategori av statsbidrag	2015	2016	2017
Kommunerna	Kostnadsersättningar	14 (13)	33 (26)	40 (28)
	varav ersättningar inom migrationsområdet	5	21	25
	varav ersättningar inom integrationsområdet	9	12	15
	Riktade	15 (14)	22 (18)	25 (17)
	Generella	75 (72)	70 (56)	78 (54)
	varav kommunalekonomisk och LSS-utjämning	66	68	71
	varav byggbonusen	-	2	2
	Totalsumma	105 (100)	125 (100)	144 (100)
Landstingen	Kostnadsersättningar	28 (45)	27 (42)	30 (43)
	varav bidrag för läkemedelsförmåner	24	22	26
	Riktade	8 (13)	12 (18)	10 (15)
	Generella	27 (42)	26 (40)	29 (42)
	varav kommunalekonomisk utjämning	25	26	28
	Totalsumma	63 (100)	64 (100)	69 (100)

Anmärkning: I bilaga 2 redovisas utförligt vilka anslag och utgiftsområden i statens budget som summan av respektive kategori av statsbidrag baseras på. I beloppen ingår inga medel till andra aktörer, exempelvis fristående skolhuvudmän, privata vårdgivare, SKL eller kommunala bolag eller organisationer såsom allmännyttiga bostadsföretag. Utbetalningarna ett visst år kan också gälla ersättningar och bidrag för andra år. Siffrorna i tabellen är avrundade.

Källa: Uppgifter från Ekonomistyrningsverkets realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar till kommuner och landsting samt egna beräkningar.

2.2.3 Riktade statsbidrag och kostnadsersättningar har betalats ut inom främst fyra utgiftsområden

Riktade statsbidrag eller kostnadsersättningar till kommunerna respektive landstingen har betalats ut inom i stort sett samtliga utgiftsområden under 2017 (tabell 2.4). Men större delen av bidragen är koncentrerade till fyra utgiftsområden. Där ingår stora kommunala välfärdsområden som det också kan vara en nationell angelägenhet att styra och stödja. Tre av utgiftsområdena gäller statsbidrag till kommuner och ett gäller statsbidrag till landstingen.

Cirka 84 procent av statsbidragen till kommunerna har betalats ut inom tre områden: Migration (39 procent), Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering (23 procent) och Utbildningsväsendet (22 procent). Inom dessa utgiftsområden har de utbetalda statsbidragen till kommunerna ökat relativt mycket mellan 2016 och 2017.

För landstingen gick 76 procent av de utbetalda statsbidragen 2017 till området Hälsovård, sjukvård och social omsorg och de utbetalda statsbidragen där ökade med 6 procent mellan 2016 och 2017. En stor del av de utbetalda statsbidragen till landstingen inom detta område utgörs av bidraget för läkemedelsförmånerna, som vi kategoriserar som en kostnadsersättning.

Tabell 2.4 Utbetalda kostnadsersättningar och riktade statsbidrag till kommunerna respektive landstingen inom olika utgiftsområden 2017 samt procentuell förändring 2016–2017.

Utgiftsområde	Kommuner		Landsting	
	Miljoner kronor 2017	Procentuell förändring 2016–2017	Miljoner kronor 2017	Procentuell förändring 2016–2017
1. Rikets styrelse	63	-12	56	66
4. Rättsväsendet	4	116	-	-
5. Internationell samverkan	1	-2	1	-42
6. Försvar och samhällets krisberedskap	472	32	21	99
7. Internationellt bistånd	1	-23	0,4	-
8. Migration	25 166	21	2 107	-34
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	2 963	4	30 796	6
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	37	-4	1 399	-17
13. Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering	15 038	25	270	73
14. Arbetsmarknad och arbetsliv	4 194	19	289	17
16. Utbildning och universitetsforskning	14 531	29	2 617	5
17. Kultur, medier, trossamfund och fritid	374	0	1 147	11
18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande m.m.	100	87	0,1	-
19. Regional tillväxt	163	47	178	83
20. Allmän miljö och naturvård	673	13	9	-60
21. Energi	197	28	6	-60
22. Kommunikation	1 236	-53	1 343	71
23. Areella näringar, landsbygd och livsmedel	92	-1	1	220
24. Näringsliv	80	4	47	10
Totalsumma	65 384	19	40 287	4

Anmärkning: I tabellen ingår inte stödet till kommuner för ökat bostadsbyggande inom utgiftsområde 18. I beloppen ingår inte heller medel till andra aktörer som fristående skolhuvudmän, privata vårdgivare, SKL eller kommunala bolag eller organisationer såsom allmännyttiga bostadsföretag. Utbetalningarna ett visst år kan också gälla ersättningar och bidrag för andra år. Inom vissa utgiftsområden har det inte betalats ut några medel till landstingen. Siffrorna i tabellen är avrundade.

Källa: Uppgifter från Ekonomistyrningsverkets realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar till kommuner och landsting samt egna beräkningar.

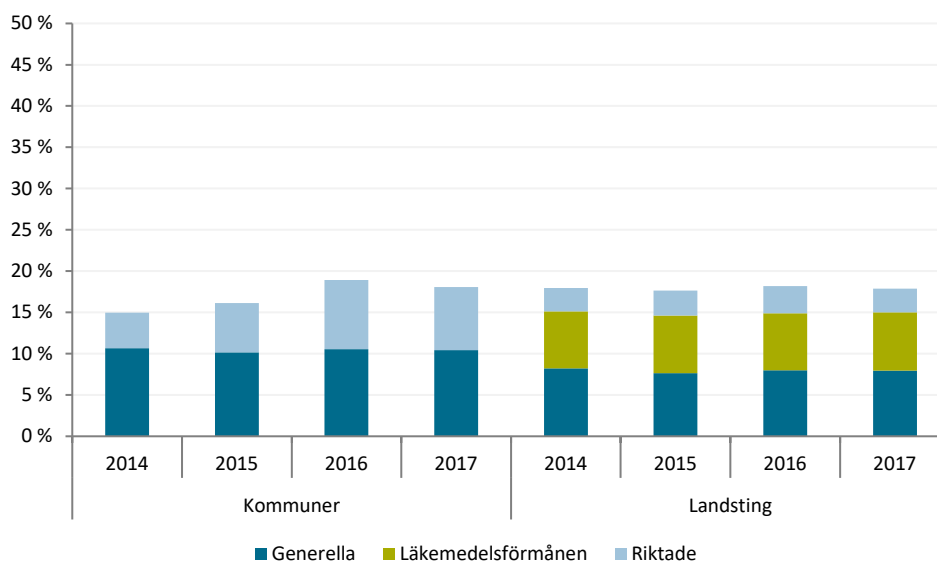
Statsbidragen utgör också en betydande del av kommunsektorns intäkter. Men den största intäktskällan för kommuner och landsting är kommun- respektive landstingsskatten, som står för omkring två tredjedelar av intäkterna. Statsbidragen utgör den näst största inkomstkällan.

2.2.4 Statsbidragen utgör ungefär 18 procent av kommunsektorns intäkter

Olika bidrag från staten utgör ungefär 18 procent av kommunernas totala intäkter, varav ungefär 11 procentenheter består av generella bidrag och 7 procentenheter av riktade bidrag (figur 2.2). För kommunerna har statsbidragens andel av intäkterna ökat något under de senaste åren.

För landstingen utgör bidrag från staten också ungefär 18 procent av deras totala intäkter. Det förhållandet har inte förändrats särskilt mycket under de senaste åren. De största delarna av dessa bidrag består av generella statsbidrag och bidrag för läkemedelsförmånen, som utgör cirka 8 procentenheter vardera.

Figur 2.2 Andel av kommunernas och landstingens intäkter som utgörs av statsbidrag 2014–2017.

Kommentar: I figuren ingår inte momsersättningen. Det kommunalekonomiska utjämningsystemet utgör den största delen av de generella statsbidragen, och det är bara skillnaden mellan intäkter och avgifter till systemet som räknas som intäkt respektive bidrag. Den kommunala fastighetsavgiften räknas inte som ett statsbidrag till kommunerna.

Källa: SCB Räkenskapssammandraget 2014–2017 och egna beräkningar.

Det är inte bara nivåerna på utbetalda statsbidrag som har ökat, utan även antalet statsbidrag. Flera tidigare studier har pekat på att mängden riktade statsbidrag kombinerat med att de är utformade på olika sätt och ställer olika krav bidrar till en ökad administration för kommunerna och landstingen.⁷ Det finns inte heller något

⁷ Exempelvis Statskontoret. (2016:24). *Statens styrning av kommunerna*.

tydligt samband mellan storleken på de riktade bidragen och hur omfattande ansökningsförfarandet eller återrapporteringskraven är.⁸

2.2.5 Statskontoret har identifierat ett 180-tal riktade statsbidrag, varav 33 har tillkommit som nya under 2018

Vi har identifierat och bedömt att det totalt finns omkring 208 olika statsbidrag som riktas till kommuner eller landsting (tabell 2.5). Av dessa statsbidrag är omkring 23 kostnadsersättningar, 180 riktade och 5 generella.⁹ Över två tredjedelar av dessa bidrag är permanenta. Av de bidrag som är tidsbegränsade upphör omkring 20 stycken 2018 och ytterligare 27 upphör år 2020 eller tidigare. Men regeringen kan förändra tidsramen för bidragen, det vill säga både förlänga och avsluta bidrag.

Av de riktade statsbidragen är ungefär en tredjedel bidrag för verksamheter som riktar sig direkt mot medborgarna eller andra externa aktörer, exempelvis bidrag för att motverka akut hemlöshet eller för studie- och yrkesvägledning för ungdomar. Många bidrag är också till för att på olika sätt stödja kommuner och landsting i att utveckla processer och arbetssätt. Det kan till exempel handla om bidrag för att korta väntetider inom vården eller kvalitetssäkrande åtgärder inom förskolan.

Några typer av statsbidrag är få till antalet men omfattar mycket pengar. Det gäller framför allt satsningarna för att höja lärarnas löner. Lönesatsningar är annars mycket ovanliga. Inom framför allt vården finns flera bidrag för att öka bemanningen. Inom utbildningsområdet och vården finns också flera bidrag för fortbildning eller annan kompetenshöjning för den egna personalen. Överlag har bidragen inom dessa två verksamhetsområden också relativt snäva användningsområden. På miljöområdet är det däremot vanligare att ett enskilt bidrag har ett bredare användningsområde och kan användas för flera olika typer av insatser.

Av samtliga kostnadsersättningar och riktade statsbidrag riktas 16 respektive 151 till kommunerna. Motsvarande antal till landstingen är 14 kostnadsersättningar och 69 riktade statsbidrag. En del statsbidrag riktas både till kommuner och landsting.

Kostnadsersättningarna förekommer endast i några utgiftsområden, och antalet är relativt jämnt fördelade mellan dessa. Detta beror i första hand på att vi räknar kostnadsersättningar som lyder under samma förordning som *en* kostnadsersättning. Till exempel finns det inom migrationsområdet enskilda förordningar som innehåller kostnadsersättningar för flera olika typer av kostnader.

⁸ Statskontoret. (2019:2). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys*.

⁹ I de generella bidragen ingår stöd för ökat bostadsbyggande (byggbonusen) och bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet (extratjänster) eftersom det inte finns några krav på vad dessa bidrag ska användas till. Däremot finns det villkor som kommunsektorn måste uppfylla för att få ta del av medlen.

De flesta riktade statsbidragen finns inom områdena vård och omsorg samt utbildning. Inom vård och omsorgsområdet finns 17 riktade statsbidrag till kommunerna och 24 till landstingen. Inom utbildningsområdet finns 48 riktade statsbidrag till kommunerna.¹⁰

Under 2018 har det tillkommit 33 nya riktade statsbidrag och 6 har upphört (tabell 2.5).¹¹ Bland de nya finns till exempel bidrag till socioekonomiskt eftersatta kommuner och områden samt stöd för fri kollektivtrafik för ungdomar under sommarlovet. Det har tillkommit betydligt fler och några beloppsmässigt större nya riktade statsbidrag under 2018 jämfört med 2017, då det tillkom 6 nya statsbidrag. Denna utveckling kan ha påverkats av att 2018 var ett valår med en minoritetsregering, och av att det har varit högkonjunktur i den svenska ekonomin.

Bland de nya riktade statsbidragen 2018 finns 10 inom vård- och omsorgsområdet. Av dessa är 6 riktade till kommunerna, exempelvis statsbidrag till avgiftsfri simundervisning för elever i förskoleklass, och 4 till landstingen, exempelvis statsbidrag för insatser för ökad tillgänglighet i barnhälsovården. De övriga nya riktade statsbidragen finns företrädesvis inom utbildnings- och miljöområdet, exempelvis statsbidrag för säkerhetshöjande åtgärder i skolor och statsbidrag för strandstädning.

Vad gäller kostnadsersättningar har 1 tillkommit samtidigt som 1 har upphört. I båda fallen handlar det om bidrag riktade till landstingen inom vård- och omsorgsområdet. Den nya kostnadsersättningen är en kompensation för att screening för livmoderhalscancer blev avgiftsfritt 2018.

Tabell 2.5 Antal kostnadsersättningar och riktade statsbidrag till kommuner respektive landsting efter utgiftsområde 2018 (inom parentes nya och ev. upphörda statsbidrag 2018).

Utgiftsområde	Totalt		Kommuner		Landsting	
	Antal unika statsbidrag	Kostnads- ersättningar	Riktade statsbidrag	Kostnads- ersättningar	Riktade statsbidrag	
1. Rikets styrelse	6	1	4	2	-	
4. Rättsväsendet	1	-	1	-	-	
5. Internationell samverkan	1	-	1	-	-	
6. Försvar och samhällets krisberedskap	8 (+1)	2	6 (+1)	-	4	
8. Migration	5	3	2	2	1	
9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	40 (+11-5)	-	17 (+6-1)	4 (+1-1)	24 (+4-4)	

¹⁰ Statsbidrag till skolhuvudmän räknar vi som statsbidrag till kommunerna även om också landsting kan vara skolhuvudmän.

¹¹ Med nya statsbidrag menar vi statsbidrag som började gälla under 2018. Överenskommelser som innehåller statsbidrag ser vi endast som nya om det *inte* har tecknats några liknande överenskommelser för tidigare år.

Utgiftsområde	Totalt Antal unika statsbidrag	Kommuner		Landsting	
		Kostnads- ersättningar	Riktade statsbidrag	Kostnads- ersättningar	Riktade statsbidrag
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	2	-	-	-	2
13. Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	8 (+1)	2	4 (+1)	2	5 (+1)
14. Arbetsmarknad och arbetsliv	7	1	6	1	3
16. Utbildning och universitetsforskning	56 (+5-2)	5	48 (+5-2)	3	2
17. Kultur, medier, trosamfund och fritid	17 (+3)	-	13 (+2)	-	9 (+1)
18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	4	-	3	-	-
19. Regional tillväxt	4 (+2)	-	3 (+2)	-	2
20. Allmän miljö och naturvård	16 (+6)	-	16 (+6)	-	2
21. Energi	8 (+1)	-	8 (+1)	-	3
22. Kommunikation	14 (+2)	2	12 (+2)	-	8 (+1)
23. Areella näringar, landsbygd och livsmedel	4 (+2)	-	4 (+2)	-	1 (+1)
24. Näringsliv	3	-	3	-	3
25. Allmänna bidrag till kommuner	4	-	-	-	-
Totalt	208 (+34-7)	16	151 (+28-3)	14 (+1-1)	69 (+8-4)

Anmärkning: Kolumnen antal unika statsbidrag innehåller även generella statsbidrag och gäller antalet statsbidrag oavsett kategori av statsbidrag och oavsett om målgruppen är kommuner eller landsting. Om flera kostnadsersättningar eller bidrag lyder under samma förordning räknar vi det som *en* kostnadsersättning eller *ett* riktat statsbidrag. En del kostnadsersättningar och riktade statsbidrag kan rikta sig både till kommuner och landsting. I dessa fall redovisas statsbidragen både i siffran för kommunerna och siffran för landstingen. Sammanställningen bygger på uppgifter om utbetalda transfereringar till kommuner och landsting från olika anslagsposter i statens budget 2017, inklusive nya och exklusive upphörda statsbidrag 2018. I sammanställningen ingår inga statsbidrag som bara har betalats ut till SKL eller kommunala bolag eller organisationer såsom kommunala bostadsföretag.

Källa: Statskontoret utifrån flera grundkällor och egna bearbetningar. Konsultföretaget EY har på uppdrag av Statskontoret kartlagt det totala antalet statsbidrag till kommuner och landsting. Se bilaga 2.

Några av de nya riktade statsbidragen riktas till bestämda kommuner och landsting utifrån indikatorer som regeringen har valt. Detta är ofta ett sätt att minska administrationen i ansökningsförfarandet. Det kan även göra bidragen mer träffsäkra och öka effekten av bidraget utifrån regeringens syfte med bidraget, till skillnad från om ett bidrag fördelas ut till samtliga kommuner och landsting.

Vi noterar också att några av de nya statsbidragen inom olika utgiftsområden baseras och inriktas på socioekonomiska förhållanden. Det gäller exempelvis de nya

statsbidragen för stärkt likvärdighet i grundskolan och till socioekonomiskt eftersatta kommuner och områden. Även Kostnadsutjämningsutredningen har lämnat förslag på att socioekonomiska förhållanden ska få större genomslagskraft i utjämningen mellan kommuner och landsting. Dessutom blir alla landsting regioner och får ansvar för regional utveckling från och med 2019, som tidigare har varit ett statligt ansvar.

Vi har dessutom bedömt att 31 statsbidrag som inte är nya har förändrats väsentligt under 2018. Omkring hälften av dessa statsbidrag finns inom områdena vård och omsorg, utbildning eller miljö. I de flesta fall handlar förändringarna om att bidragsramen har ökat relativt mycket. En klar majoritet av de förändrade statsbidragen, 27 stycken, anser vi vara riktade statsbidrag. Även denna utveckling kan ha påverkats av att 2018 var ett valår och att det har varit högkonjunktur i den svenska ekonomin.

Många stora statsbidrag inom hälso- och sjukvård

Flest statsbidrag finns alltså inom områdena utbildning samt inom hälso- och sjukvården. Inom dessa områdena är flera av statsbidragen också jämförelsevis stora. Fler än hälften av bidragsramarna där är på över 100 miljoner kronor.

Inom vården finns exempelvis det statliga tandvårdsstödet och bidraget för läkemedelsförmånen, på 6 respektive 27 miljarder kronor. Inom vården finns även personalmiljarden, patientmiljarden och bidrag för ökad bemanning inom äldreomsorgen, som alla omfattar minst 1,6 miljarder kronor. På utbildningsområdet finns stora bidrag till bland annat höjda lärarlöner och till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan.

Inom jämställdhetsområdet finns å andra sidan flera mindre projektbidrag, till exempel två miljoner kronor för att öka kunskapen om HBTQ-personers rättigheter. Även på kulturområdet är bidragsramarna ofta jämförelsevis små.

Många stora bidrag inom flera utgiftsområden är kopplade till asylsökande eller nyanlända. Dessa bidrag är oftast kostnadsersättningar kopplade till asylmottagande. Men det finns också bidrag för exempelvis utbildning för nyanlända eller för att ordna arbete eller praktikplatser.

I bilaga 3 finns en förteckning över samtliga enskilda statsbidrag. Där redogör vi också för vilka statsbidrag som är nya, vilka som upphört och vilka som väsentligt förändrats under 2018, samt viss information kring statsbidragen.

2.3 Styrning genom nationella inriktningsdokument och samordnare samt överenskommelser

I detta avsnitt redovisar vi tre olika typer av annan statlig styrning. Förutom överenskommelser handlar det om nationella samordnare och nationella inriktningsdokument, där strategier, handlingsplaner och handlingsprogram ingår. Denna typ

av styrning är i regel inte direkt tvingande för kommuner och landsting, men det är ett verktyg för staten att påverka kommunsektorn. Visserligen omfattar dessa i många fall konkreta styråtgärder, till exempel uppdrag till myndigheter eller statsbidrag, men dessa måste beslutas inom ramen för regeringens ordinarie rutiner.

Strategier och handlingsplaner med tydlig koppling till konkreta åtgärder har starkast styreffekt. Andra inriktningsdokument och mål utanför lagstiftning är däremot ofta okända för kommun- och landstingsföreträdarna. Dessa inriktningsdokument och mål har därför mer begränsad styreffekt. Det kan också vara svårt för kommunerna och landstingen att förstå vad de bör prioritera om det finns många olika strategier och handlingsplaner. Om strategier används för ofta så skapar de dessutom inte heller lika stor uppmärksamhet och markerar inte lika tydligt att området är prioriterat.¹²

2.3.1 Annan styrning av kommuner och landsting vanligast från Socialdepartementet

Under 2018 har regeringen beslutat om totalt 30 nya eller väsentligt förändrade styrmedel som rör kommuner eller landsting inom denna kategori (tabell 2.6). Dessa typer av styrning förekommer i första hand inom Socialdepartementets område, det vill säga vård- och omsorgsområdet. De vanligaste formerna av annan styrning är överenskommelser mellan regeringen och SKL, eller inriktningsdokument.¹³ Bara 1 av de 30 nya eller väsentligt förändrade styrmedlen 2018 gällde en nationell samordnare. Den största förändringen jämfört med 2017 är annars att regeringen har tagit fram fler nya inriktningsdokument.

¹² Statskontoret. (2018). *Strategier och handlingsplaner - Ett sätt för regeringen att styra?* (Om offentlig sektor) & Statskontoret. (2019:2). *Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och landsting – en analys.*

¹³ Överenskommelser kombinerar ofta flera styrmedel, till exempel riktade statsbidrag och olika informationsinsatser. Överenskommelser ingås mellan två parter och de är inte tvingande. Vanligtvis är det regeringen och SKL som ingår överenskommelser, men det kan även vara myndigheter som ingår överenskommelser med SKL (Statskontoret. (2014). *Överenskommelser som styrmedel.* (Om offentlig sektor)).

Tabell 2.6 Antalet nya eller väsentligt förändrade överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument efter departement 2018.

Departement	Överenskommelser	Samordnare	Inriktningsdokument	Totalt
Statsrådsberedningen	-	-	-	-
Arbetsmarknadsdepartementet	-	-	-	-
Finansdepartementet	-	-	1	1
Försvarsdepartementet	-	-	-	-
Justitiedepartementet	1	-	-	1
Kulturdepartementet	1	-	3	4
Miljö- och energidepartementet	-	-	3	3
Näringsdepartementet	2	-	2	4
Socialdepartementet	7	1	5	13
Utbildningsdepartementet	2	-	2	4
Utrikesdepartementet	-	-	-	-
Summa:	13	1	16	30

Anmärkning: Överenskommelser, nationella samordningsuppdrag och nationella inriktningsdokument som rör kommuner eller landsting och som har beslutats under 2018.

Källa: SKL (via e-post 2018-02-20), SKL:s webbplats (egen sökning) och regeringens webbplats (egen sökning).

Fem nya överenskommelser

Under 2018 har regeringen och SKL slutit 13 nya eller omförhandlade överenskommelser. Av dessa är 5 nya, vilket är något fler än 2017.¹⁴ De övriga 8 bygger vidare på tidigare överenskommelser mellan regeringen och SKL.

Samtliga av de 5 nya överenskommelserna omfattar statsbidrag i olika omfattning, och dessa riktar sig främst till landstingen. Exempelvis omfattar *Personalmiljarden* 2 miljarder kronor per år fram till 2021 och *Förstärka jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå* omfattar 20 miljoner kronor för 2018.¹⁵ I tre av de nya överenskommelserna ska medel bara gå till SKL. Det rör sig då om 2–5 miljoner kronor till SKL under 2018.

För tre överenskommelser har en tilläggsöverenskommelse slutits under 2018 som inneburit att regeringen skjutit till ytterligare medel. Detta gäller *Ökad tillgänglighet och jämlikhet i förlossningsvården och förstärkta insatser för kvinnors hälsa*, *Patientmiljarden* och *Förstärka jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå*.

¹⁴ Se bilaga 4 för en sammanställning av samtliga nya eller väsentligt förändrade överenskommelser. Med omförhandlade överenskommelser menar vi här nya överenskommelser som bygger vidare på tidigare överenskommelser. I bilagan framgår även överenskommelser som inte är nya eller omförhandlade.

¹⁵ *Personalmiljarden* är en ny överenskommelse som är komplement till *Professionsmiljarden*, men är inte formellt en tilläggsöverenskommelse.

En ny nationell samordnare

Vi har identifierat ett nytt uppdrag för en nationell samordnare under 2018 som har betydelse för kommuner och landsting.¹⁶ Detta gäller *Nationell samordnare för en välfungerande sjukskrivningsprocess*.¹⁷ Den nya nationella samordnaren ska göra det lättare för alla medverkande att samverka i sjukskrivningsprocessen. Uppdraget rör bland andra hälso- och sjukvårdens huvudmän och de som arbetar inom hälso- och sjukvården. Ingen nationell samordnare som tidigare inrättats har fått tilläggsdirektiv under 2018.

Sexton nya nationella inriktningsdokument

I samlingsbegreppet nationella inriktningsdokument¹⁸ kan det ingå nationella strategier, handlingsplaner och handlingsprogram.¹⁹ För att de ska räknas med i Statskontorets kartläggning ska det finnas åtgärder i dessa dokument som direkt rör kommuner och landsting. Under 2018 har regeringen beslutat om 16 sådana nya nationella inriktningsdokument. Socialdepartementet har tagit fram 5 av dem, exempelvis *Handlingsplan mot könsstymning av flickor och kvinnor* samt *Strategi för omsorg om personer med demenssjukdom*. Både Miljödepartementet och Kulturdepartementet har tagit fram 3 nationella inriktningsdokument.

Flera inriktningsdokument handlar om miljömässig hållbarhet på olika sätt, exempelvis *Handlingsplan för Agenda 2030*, *Nationell strategi för klimatanpassning*, *Strategi för levande städer* eller *En klimatstrategi för Sverige*.

Olika utveckling för samordnare och inriktningsdokument under senare år

Antalet nya inriktningsdokument som regeringen har beslutat om och som rör kommuner och landsting varierar mellan olika år (figur 2.3). De senaste tre åren

¹⁶ Statskontoret definierar en nationell samordnare som en person som är utsedd av regeringen och som verkar utanför myndighetsstrukturerna för att genomföra regeringens politik. En nationell samordnare organiseras antingen som en funktion i Regeringskansliet eller som en kommitté (Statskontoret. (2014), *Nationella samordnare – statlig styrning i otraditionella former?* (Om offentlig sektor)).

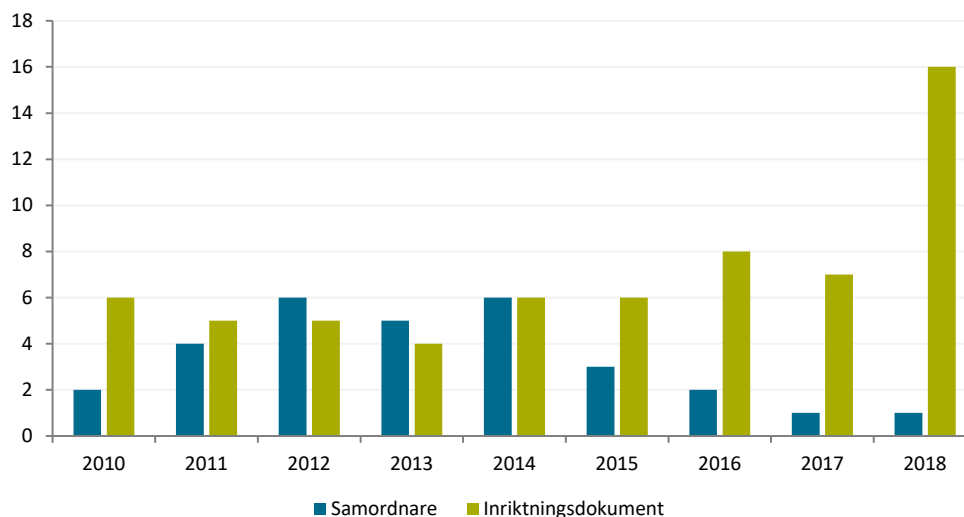
¹⁷ Kommittédirektiv 2018:27. *Nationell samordnare för en välfungerande sjukskrivningsprocess*.

¹⁸ Nationella inriktningsdokument beslutas av regeringen för att påverka politiska mål och ambitioner inom ett område. Det kan även handla om att regeringen vill ha draghjälp från andra aktörer som regeringen har begränsad eller ingen formell möjlighet att styra över. Nationella inriktningsdokument kan också vara ett sätt att kraftsamla olika aktörer kring en fråga för att på så sätt stärka samordningen (Statskontoret. (2016:24). *Statens styrning av kommunerna*).

¹⁹ Begreppen strategi och handlingsplan saknar formell status och är därmed inte tvingande. Det finns inte några avgörande skillnader mellan dokument som kallas strategier eller handlingsplaner (Statskontoret. (2018). *Strategier och handlingsplaner. Ett sätt för regeringen att styra?* (Om offentlig sektor)). Vi räknar med de strategier eller handlingsplaner som tydligt har dokumenterats i en proposition, riksdagsskrivelse, departementspromemoria eller något annat dokument som regeringen eller Regeringskansliet har offentliggjort.

har regeringen beslutat om fler inriktningsdokument än tidigare, och det gäller i synnerhet under 2018. När det gäller nationella samordnare ökade antalet utsedda samordnare med uppdrag som har betydelse för kommuner eller landsting från 2 stycken år 2010 till 4–6 per år mellan 2011 och 2014, för att sedan minska igen. För 2017 och 2018 har regeringen utsett en ny nationell samordnare per år, enligt Statskontorets definition på nationell samordnare.

Figur 2.3 Antal nya nationella samordnare och inriktningsdokument 2010–2018.

Anmärkning: Antalen gäller de nationella samordnare vars uppdrag vi har bedömt har betydelse för kommuner och landsting samt strategier och handlingsplaner som vi har bedömt rör kommuner och landsting.

Källa: Bilaga 6.1 till Konstitutionsutskottets betänkande (2015:16/KU10); Statskontoret. (2014). *Nationella samordnare. Statlig styrning i otraditionella former* (Om offentlig sektor), Statskontoret (2018), *Strategier och handlingsplaner. Ett sätt för regeringen att styra?* (Om offentlig sektor), Bilaga 1 samt regeringens webbplats (egen sökning).

Flest strategier och handlingsplaner har sedan 2010 tagits fram av Socialdepartementet (24 stycken) och Näringsdepartementet (14 stycken). Även Kulturdepartementet samt Miljö- och energidepartementet har tagit fram flera strategier och handlingsplaner inom sina ansvarsområden (9 respektive 7). Det förekommer också nationella inriktningsdokument inom andra områden.²⁰

Departementen använder även nationella samordnare i olika hög utsträckning, och de finns inom flera politikområden. Flest nationella samordnare med uppdrag som rör kommuner eller landsting finns eller har funnits inom Näringsdepartementet och Socialdepartementet (7 respektive 12).²¹

²⁰ Se bilaga 4 för en sammanställning över nationella inriktningsdokument 2010–2018.

²¹ Se bilaga 4 för en sammanställning över nationella samordnare 2009–2018.

2.4 Styrning genom särskilda regeringsuppdrag till myndigheterna

Regeringen kan ge myndigheterna särskilda uppdrag som rör styrning av kommuner och landsting. En del av de särskilda regeringsuppdragen är kopplade till de styrmedel eller förändringar som vi har beskrivit. Myndigheterna kan exempelvis få uppdrag som rör statsbidrag till kommuner eller landsting, eller som rör insatser inom en nationell handlingsplan. Men myndigheterna kan också få andra uppdrag.

2.4.1 Flest uppdrag handlar om kartläggning eller kunskapsspridning

Vi har identifierat och bedömt att ett 90-tal särskilda regeringsuppdrag till myndigheterna under 2018 av totalt uppemot 300 stycken rör styrning av kommuner och landsting på något sätt (tabell 2.7).²² Uppdragen rör både obligatoriska och frivilliga kommunala åtaganden. En klar majoritet av de 90-talet uppdragen handlar om att kartlägga eller analysera en kommunal verksamhet eller att samordna eller sprida kunskap om en fråga som rör kommuner och landsting. Det kan exempelvis handla om att en myndighet ska utreda en fråga för att ge underlag för regeringens arbete, eller att en myndighet ska rikta utbildningsinsatser mot en profession som arbetar inom kommun och landsting.

Några enstaka uppdrag handlar om att en myndighet ska ta fram riktlinjer eller styrande kriterier som direkt påverkar kommuner och landsting. Ett exempel är ett uppdrag till Migrationsverket att ta fram förslag på hur många nyanlända som ska omfattas av anvisningar till kommuner och fördelningen på länsnivå för 2019 (Ju2018/02430/KRIM).

²² För att identifiera särskilda regeringsuppdrag till myndigheter som utövar styrning av kommuner och landsting har vi utgått från ärendeförteckningar till regeringssammanträden. Vi har även sökt på myndigheternas hemsidor och kontaktat några myndigheter för att få information om deras särskilda regeringsuppdrag. I vår kartläggning ingår inte uppdrag som myndigheterna enbart får i sina regleringsbrev.

Tabell 2.7 Antal särskilda regeringsuppdrag till myndigheter som rör styrning av kommuner och landsting 2018, efter uppdragstyp.

Kategori	Antal regeringsuppdrag
Kartläggning/analys av en kommunal verksamhet	29
Kunskapsspridning/samordning (tillhandahålla kunskapsstöd, utbilda och samordna frågor)	35
Fördela statsbidrag	12
Ta fram riktlinjer/styrande kriterier för kommuners och landstingens verksamhet	6
Kombination av flera	9
Summa totalt	91

Anmärkning Kategorin Kombination av flera kan handla om att ge stöd, analysera och följa upp en insats. I sammanställningen ingår inte uppdrag som bara har tilldelats i regleringsbrevet. I bilaga 5 finns en förteckning över samtliga särskilda regeringsuppdrag.

Källor: Ärendeförteckningar till regeringssammanträden under 2018 på regeringens hemsida, myndigheters hemsidor, mejlsvar från myndigheter.

Vi bedömer att omkring 10 av de uppdrag som faller under kategorin kunskapsspridning/samordning eller kombination av flera styrmedel har det huvudsakliga syftet att samordna berörda aktörer kring en viss fråga och främja samverkan, och där aktörerna kan vara kommuner eller landsting. Det kan handla om att inrätta ett nationellt dricksvattenråd²³ (Uppdrag till Livsmedelsverket, N2018/00721/DL) eller att samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för den byggda miljön och stödja kommunerna i deras arbete (Uppdrag till Boverket, M2018/01716/KI).

De myndigheter som tagit emot flest regeringsuppdrag som rör styrning av kommuner och landsting under 2018 är Socialstyrelsen (26 uppdrag) och Skolverket (8 uppdrag). Flest uppdrag kommer från Socialdepartementet (40 uppdrag). Men under året har det kommit uppdrag som rör kommuner och landsting från samtliga departement förutom Utrikesdepartementet och Försvarsdepartementet.

I det följande kapitlet beskriver vi myndigheternas roller och styrning i mer generella termer.

²³ Kommunen har ansvar över dricksvattenförsörjning i tätbebyggelse (så kallat VA-verksamhetsområde).

3 Statliga myndigheters styrning av kommuner och landsting

Myndigheternas styrning i huvuddrag:

- Omkring 50 statliga myndigheter svarar i vår enkät att de utövar någon form av styrning över verksamheter i kommuner eller landsting.
- Flest myndigheter styr inom områdena skola, vård och omsorg.
- Myndigheterna använder en rad olika styrmedel. Omkring 20 myndigheter utövar tvingande styrning, genom att exempelvis utfärda föreskrifter. Ungefär lika många bedriver tillsyn.
- 30 myndigheter fördelar statsbidrag.
- Omkring 40 myndigheter använder sig av mjukare styrmedel, exempelvis genom att ta fram olika typer av kunskapsunderlag som riktar sig till kommuner och landsting.
- 20 nationella myndigheter anger att det under 2018 har skett förändringar när det gäller hur de styr kommuner och landsting, vilket kan jämföras med 16 förra året. Flest förändringar har skett hos Skolverket, Socialstyrelsen, Naturvårdsverket och Boverket.
- De flesta förändringarna handlar om att myndigheterna har tagit fram nytt stödmaterial eller vägledning. Men det har även kommit flera nya bindande föreskrifter under året.
- 15 myndigheter anger att de under 2018 genomfört någon form av utvecklingsarbete som påverkar kommuner eller landsting.

Statens styrning av kommuner och landsting sker ofta genom de statliga myndigheterna. Det kan ske genom att myndigheterna utfärdar föreskrifter eller utövar tillsyn, eller genom att de tar fram vägledning och annat stödmaterial som berör kommunala verksamheter. Även om det är regeringen som bestämmer ramarna för myndigheternas styrning och vilka roller som myndigheterna har genom instruktioner och regleringsbrev så är myndigheterna ofta relativt fria att själva bestämma hur de ska styra inom de givna ramarna. Detta kapitel ger en överblick över myndigheternas roller samt förändringar i deras styrning och utvecklingsarbete under 2018.

3.1 Myndigheter som styr kommuner och landsting

Statskontorets enkät våren 2018 visar att 51 av de tillfrågade statliga myndigheterna utövar någon form av styrning över verksamheter i kommuner eller landsting.²⁴ Totalt svarar 46 myndigheter att de utövar styrning över verksamheter som kommunerna ansvarar för, och 31 myndigheter svarar att de utövar styrning över verksamheter som landstingen ansvarar för.

Sedan enkäten genomfördes har det även inrättats nya myndigheter med ansvarsområden som berör kommunerna och landstingen. Dessa är Jämställdhetsmyndigheten, Delegationen mot segregation och Myndigheten för digital förvaltning (DIGG). Alla dessa har i uppdrag att samordna och stödja sektorsövergripande arbete i samverkan med kommuner och landsting. Även de nyinrättade Myndigheten för arbetsmiljökunskap och Klimatpolitiska rådet kan indirekt komma att påverka kommunerna och landstingen.

3.1.1 Flest myndigheter styr inom områdena skola, vård och omsorg

Antalet myndigheter som utövar någon form av styrning varierar inom olika verksamhetsområden (tabell 3.1). Flest myndigheter styr inom området skola, bibliotek och samhällsorientering (16 myndigheter). Men det finns även många myndigheter som utövar styrning inom hälso- och sjukvård (16 myndigheter) och social omsorg (13 myndigheter).

Vissa myndigheter styr kommuner och landsting inom flera verksamhetsområden. Ett exempel är Folkhälsomyndigheten som har ett brett uppdrag som sträcker sig över såväl hälso- och sjukvård som skolan, plan- och byggfrågor, hälso- och miljöskydd, krisberedskap och flyktingmottagande.

²⁴ Länsstyrelserna räknas i detta sammanhang som en myndighet. I Statskontorets rapport *Statens styrning av kommunerna* (2016:24) framgår att ungefär 60 myndigheter styr över verksamheter i kommuner och landsting. Svarefrekvensen i den enkätundersökningen var något högre än i denna rapport. Då undersökningen genomfördes i början av 2018 ingick inte myndigheter som inrättats under detta år. Se bilaga 2 för närmare beskrivning av vår undersökning.

Tabell 3.1 Antal myndigheter som styr med respektive styrmedel inom olika verksamhetsområden.

Verksamhetsområden	Rätt att utfärda föreskrifter	Tillsyn	Statsbidrag	Allmänna råd	Stöd och vägledning	Forskningsresultat, kunskapsunderlag	Totalt antal myndigheter som styr
Skola, bibliotek och samhällsorientering	5	1	7	4	5	10	16
Hälsa- och sjukvård	5	4	9	3	7	11	16
Social omsorg	4	1	3	3	5	9	13
Plan- och byggfrågor	2	0	2	2	4	6	6
Hälsa- och miljöskydd	6	3	2	4	5	5	7
Renhållning och avfallshantering	3	2	1	3	2	3	6
Räddningstjänst och krisberedskap	4	2	2	2	2	4	7
Kollektivtrafik och övrig transportinfrastruktur	1	1	3	1	2	3	5
Mottagning av ensamkommande barn och vissa nyanlända	2	0	1	0	3	3	4
Annan kommunal verks., t.ex. kultur, regional utv. och turism	2	0	4	1	3	3	6
Annat	8	10	12	5	16	19	26
Totalt	23	17	30	15	31	41	50

Anmärkning: I denna tabell ingår inte länsstyrelserna och inte heller nya myndigheter som inrättats under 2018. Många myndigheter utövar flera typer av styrning, ibland inom flera områden. Totalsiffrorna anger antalet unika myndigheter. I bilaga 6 finns en förteckning över vilka myndigheter som styr med respektive styrmedel.

Källa: Statskontorets enkät våren 2018.

3.2 Myndigheterna använder en rad olika styrmedel

Myndigheterna använder en rad olika styrmedel för att styra kommuner och landsting (tabell 3.1). Vissa myndigheter utövar tvingande styrning, som att utfärda föreskrifter²⁵ eller utöva tillsyn över verksamheter i kommuner och landsting. I vår enkätundersökning svarar 23 respektive 17 myndigheter att de utövar dessa former av

²⁵ Ett bemyndigande (en rätt) för en myndighet att utfärda föreskrifter meddelas antingen av riksdagen genom lag eller av regeringen genom förordning. En myndighet är formellt inte skyldig att utfärda föreskrifter, men gör oftast det om de har ett bemyndigande.

tvingande styrning. Dessutom anger 30 myndigheter att de fördelar statsbidrag till kommuner och landsting.

Det är ännu fler myndigheter som använder sig av mjukare styrmedel gentemot kommuner och landsting. Det handlar exempelvis om stöd, vägledning och kunskapsstyrning. Flera myndigheter kombinerar tvingande styrning med mjukare styrning, och vissa myndigheter använder sig av samtliga styrmedel. Nationella myndigheter som använder samtliga styrmedel är Boverket, Folkhälsomyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Läkemedelsverket och Naturvårdsverket. Även länsstyrelserna använder sig av samtliga styrmedel som ingick i vår enkätundersökning.

3.2.1 Förändringar under 2018 vad gäller föreskrifter, allmänna råd och vägledning

Totalt svarar 29 myndigheter i vår enkät att det under 2018 har skett vissa förändringar när det gäller deras styrmedel gentemot kommuner och landsting.²⁶ Flest förändringar har skett hos Skolverket, Socialstyrelsen, Naturvårdsverket, Boverket och hos länsstyrelserna. Om man bortser från länsstyrelserna är det 20 myndigheter som uppger att förändringar skett. Detta kan jämföras med 16 förra året.

De flesta förändringarna handlar om att myndigheterna har tagit fram nya stöd och vägledning. Detta gäller för 13 myndigheter (tabell 3.2). Som ett exempel kan nämnas Socialstyrelsen, som har tagit fram många stöd under året, bland annat för olika typer av sjukdoms- och missbruksbehandlingar. I övrigt förekommer de nya stöden och vägledningarna inom olika områden och speglar myndigheternas skilda uppdrag. Även på detta område kommer mycket av styrningen från Skolverket och Naturvårdsverket.

Tabell 3.2 Nya och väsentligt förändrade styrmedel under 2018 (antal myndigheter).

Styrmedel	Har utfärdat eller tagit fram nya	Har väsentligt förändrat i befintliga	Har upphävt
Bemyndigande att utfärda föreskrifter	6	-	-
Föreskrifter	11	4	4
Allmänna råd	4	3	-
Stöd och vägledning	13	6	-

Anmärkning: Länsstyrelserna är inkluderade i tabellen. Myndigheter som inrättats under 2018 ingår däremot inte. I några fall har ett bemyndigande eller allmänt råd tagits fram under 2018 men börjar att gälla först i början på 2019.

Källa: Statskontorets enkät hösten 2018.

²⁶ I bilaga 6 finns en sammanställning över de myndigheter som i vår enkät har meddelat nya och förändrade styrmedel.

Det har även skett förändringar av myndigheternas föreskrifter och föreskriftsrätt under 2018. Sex myndigheter har fått nya bemyndiganden att utfärda föreskrifter som riktar sig mot kommuner och landsting. Dessa är Folkhälsomyndigheten, Skolinspektionen, Kulturrådet, Socialstyrelsen, Naturvårdsverket och Boverket. Elva myndigheter svarar att de har utfärdat nya föreskrifter under året. Det gäller bland annat Skolverket, Strålsäkerhetsmyndigheten och Boverket, som alla har utfärdat flera nya föreskrifter under året. Fyra myndigheter har även förändrat befintliga föreskrifter, bland annat Socialstyrelsen.

Vår enkät visar dessutom att fyra myndigheter har tagit fram nya allmänna råd riktade till kommuner och landsting under 2018. Tre myndigheter har också väsentligt förändrat i befintliga råd. Det handlar exempelvis om att Skolverket har tagit fram nya råd kring betyg och betygsättning, och att Naturvårdsverket har ändrat i sina allmänna råd om jakt och användande av fångstredskap.

Utöver detta har två myndigheter under året fått nya uppdrag i sina instruktioner som syftar till att stödja kommuner och landsting. Upphandlingsmyndigheten har fått ett utökad uppdrag om rättslig rådgivning om statsstöd till kommuner och landsting. Hos Brottsförebyggande rådet har ett nationellt centrum mot våldsbejakande extremism inrättats.²⁷

3.3 Myndigheternas utvecklingsarbete

Totalt 15 myndigheter svarar i vår enkät att de har genomfört någon form av utvecklingsarbete under 2018 som väsentligt påverkar styrningen av kommuner eller landsting. Länsstyrelserna räknas i detta sammanhang som en myndighet. Med utvecklingsarbete menar vi att myndigheten utvecklar sitt eget arbete med till exempel tillsyn, uppföljning, utbetalning av statsbidrag eller andra styrmedel. Det kan till exempel handla om att de ändrat arbetssätt, börjat använda nya digitala verktyg eller att på annat sätt utvecklat de verktyg och metoder myndigheten redan använder.

Utvecklingsarbete har under året bedrivits inom en rad olika områden. Några konkreta exempel är att Kulturrådet har inrättat ett särskilt center för kulturskolefrågor, Migrationsverket har inrättat en e-tjänst för kommuner som ansvarar för ensamkommande och Konsumentverket har infört ett nytt datasystem för budget- och skuldrådgivning som riktar sig till kommuner. MSB har också tecknat flera överenskommelser med SKL om kommunernas och landstingens krisberedskap och civila försvar.

²⁷ Förordning om ändring i förordningen (2015:527) med instruktion för Upphandlingsmyndigheten och Förordning (2016:1201) med instruktion för Brottsförebyggande rådet.

4 Utredningar och yttranden om statens styrning

Utredningar och yttranden om statens styrning i huvuddrag:

- Vi har identifierat 61 utredningar, utvärderingar och andra rapporter från 2018 som tar upp betydande aspekter av statens styrning av kommuner och landsting. Detta är marginellt fler jämfört med föregående år.
- Flest utredningar har i år gjorts inom Finans- och Näringsdepartementens områden.
- Omkring en fjärdedel av utredningarna innehåller förslag på nya skyldigheter eller krav på kommuner och landsting.
- Vi har identifierat 24 yttranden från riksdagen under 2018 som rör betydande aspekter av statens styrning av kommuner och landsting, vilket är en ökning jämfört med förra året. Av dessa yttranden kommer flest från socialutskottet. Av yttrandena innehåller också 19 stycken tillkännagivanden till regeringen.
- Från Lagrådet har vi identifierat 12 yttranden under 2018 som rör principiella aspekter av statens styrning av kommuner och landsting.

Utredningar som rör statens styrning av kommuner och landsting genomförs av en rad aktörer och i olika former. I detta kapitel redovisar vi översiktligt de utredningar, större utvärderingar, tillsynsrapporter och uppföljningsrapporter som presenterats under 2018 och som tar upp betydande aspekter av statens styrning av kommuner och landsting eller vilka konsekvenser denna styrning får. Vi redovisar även Lagrådets och riksdagens yttranden som handlar om principiellt viktiga frågor som rör statens styrning eller det kommunala självstyret.

4.1 Utredningar och rapporter om statens styrning

I vår kartläggning ingår statliga utredningar och rapporter från statliga myndigheter vars förslag har betydande påverkan på kommuner och landsting, det vill säga som har stor påverkan på kommunernas och landstingens ekonomiska förutsättningar, planering eller arbets sätt. Sammanställningen bygger på de utredningar och rapporter som har skickats på remiss till SKL och på uppgifter från vår enkät till myndigheterna. Eftersom vi har haft en övergångsregering i slutet av året har vi även tagit med relevanta betänkanden (SOU) som har publicerats från sommaren och framåt och som inte har skickats på remiss till SKL.

Vi har också tagit med rapporter från utredningsmyndigheterna Statskontoret och Riksrevisionen som behandlar relevanta aspekter av statens styrning av kommuner

och landsting. Även om Riksrevisionen ligger under riksdagen har vi inkluderat deras rapporter eftersom de kan ta upp principiella aspekter av statens styrning och även kan få konsekvenser för styrningen.

4.1.1 Flest utredningar inom Finans- och Näringsdepartementens områden

Vi har identifierat totalt 61 utredningar, utvärderingar och rapporter som tar upp betydande aspekter av statens styrning av kommuner och landsting. Detta är ungefär lika många som föregående år då vi identifierade 55 stycken. År 2017 berörde flest utredningar Utbildning- och Socialdepartementens områden, medan det i år istället är vanligast att utredningarna berör Finans- och Näringsdepartementen. En lista på samtliga identifierade utredningar finns i bilaga 7. Där finns även en kortfattad beskrivning av hur förslagen påverkar kommuner och landsting.

Liksom förra året innehåller omkring en fjärdedel av utredningarna förslag på nya skyldigheter för eller krav på kommuner och landsting. Det handlar bland annat om skärpta krav på digital tillgänglighet, att socialtjänsten ska utreda och handlägga ansökningar om utreseförbud för att skydda barn mot hedersrelaterad brottslighet samt att landstingen blir skyldiga att erbjuda individuellt stöd och koordineringsinsatser för att främja återgång till arbetslivet för patienter som har ett särskilt behov av individuellt stöd.²⁸ Ibland handlar utredningarnas förslag om att förtydliga lagar eller förordningar som redan gäller. Exempel på detta är kraven på viss kompetens och fortbildning för personal inom sjukvården eller vilka krav som bör ställas på läkare vid en försäkringsmedicinsk analys.²⁹

Vissa förslag påverkar ansvarsfördelningen mellan kommuner eller mellan kommunerna och staten. Ett exempel är Mottagandeutredningens förslag där kommuner, landsting och staten får ett tydligare gemensamt ansvar samt gör rollfördelningen mellan dem klarare när det gäller mottagandet av asylsökande och nyanlända, med bland annat statliga ankomstcenter.³⁰

Flera utredningar innehåller krav på samråd i olika former. Det handlar bland annat om samråd för färdtjänst och skolskjuts, samverkan mellan skolhuvudmän och

²⁸ SOU 2018:25. *Juridik som stöd för förvaltningens digitalisering*, SOU 2018:69. *Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet*, respektive Ds. 2018:5. *Ny lag om koordineringsinsatser*.

²⁹ SOU 2018:77. *Framtidens specialistsjuksköterska - ny roll, nya möjligheter*, respektive Riksrevisionen 2018:11 *Bedömning av arbetsförmåga vid psykisk ohälsa – en process med stora utmaningar*

³⁰ SOU 2018:22. *Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande*.

skolforskare och krav på samverkansavtal för att få söka statsbidrag för yrkesvux-utbildningar.³¹

Under året har också flera utredningar publicerats som behandlar kommunernas ekonomiska villkor. Det gäller framför allt Kostnadsutjämningsutredningens förslag om att ge större vikt åt socioekonomiska faktorer och glesbygdens villkor i det kommunalekonomiska utjämningsystemet. En annan utredning föreslår ett nytt statligt stöd till landstingen och regionerna för att samarbeta för att minska sjukfrånvaron. Riksrevisionen har också publicerat en granskning av hur finansieringsprincipen tillämpas.³²

Bostadsbyggande är ett återkommande tema även i år. Fyra olika utredningar och två myndighetsrapporter föreslår bland annat ett nytt gemensamt bostadsförsörjningsansvar för Boverket, länsstyrelserna, regionerna/landstingen och kommunerna. Det föreslås även nya möjligheter för kommunerna att säkerställa att det byggs hyresrätter, nya statliga kreditgarantier, fler bygglovsbefriade åtgärder samt flera andra förslag för att underlätta bostadsbyggande.³³

Även Statskontoret har publicerat flera rapporter om kommunal verksamhet, bland annat en analys av uppföljnings- och utvärderingssystemet av kultursamverkansmodellen samt en om kunskapsstyrningen inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten.³⁴

Under året har även Tillitsdelegationen överlämnat sitt huvudbetänkande samt ett delbetänkande om hur styrningen av välfärdstjänster i offentlig sektor bättre kan ta tillvara på medarbetarnas kompetens och erfarenheter. Där föreslås bland annat att regeringen ska utforma en nationell konsultationsordning för styrningen av välfärdssektorn, och att regeringen som regel bör använda generella statsbidrag och att alla riktade statsbidrag ska föregås av en analys av hur de påverkar de berörda verksamheterna. Delegationen föreslår även en rad andra insatser för att göra styr-

³¹ SOU 2018:58. *Särskilda persontransporter – moderniserad lagstiftning för ökad samordning*, SOU 2018:19. *Forska tillsammans – samverkan för lärande och förbättring*, respektive SOU 2018:71. *En andra och en annan chans – ett komvux i tiden*.

³² SOU 2018:74. *Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting*, SOU 2018:80. *Samspel för hälsa - Finansiell samordning mellan hälso- och sjukvård och sjukförsäkring* samt Riksrevisionen 2018:8. *Den kommunala finansieringsprincipen – tillämpas den ändamålsenligt?*

³³ SOU 2018:35. *Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar*, SOU 2018:46. *En utvecklad översiktsplanering - att underlätta efterföljande planering och kommunal reglering av upplåtelseformen*, SOU 2018:67. *Ett snabbare bostadsbyggande*, samt SOU 2018:108. *Lån och garantier för fler bostäder*.

³⁴ Statskontoret. (2018:15). *Uppföljnings- och utvärderingssystemet av kultursamverkansmodellen – en översyn*, Statskontoret. (2018:23). *Utvärdering av en samlad styrning med kunskap för hälso- och sjukvård och socialtjänst*.

ningen mer tillitsbaserad och ändamålsenlig.³⁵ Även Statskontoret har under året publicerat en rapport om effekten av att myndigheter samarbetar med kommunala medarbetare när de tar fram styr- och stödmaterial.³⁶

4.2 Riksdagens och Lagrådets yttranden som rör statlig styrning

I detta avsnitt redovisar vi Lagrådets och riksdagens yttranden som rör principiella aspekter av statens styrning av kommuner och landsting.

4.2.1 Riksdagens yttranden berör främst välfärdstjänster som utförs av privata utförare

Vi har identifierat 24 yttranden från 2018 där riksdagens olika utskott yttrar sig i principiellt viktiga frågor som gäller statens styrning av kommuner och landsting (tabell 4.1). Detta är en ökning sedan 2017, då riksdagens utskott yttrade sig på detta sätt 15 gånger.

I utskotten förbereder riksdagsledamöterna de beslut som riksdagen fattar. Besluten bygger ofta på förslag från regeringen, men förslagen kan även komma från riksdagsledamöterna själva. I vår genomgång räknar vi bara de yttrandena som kamraren ställt sig bakom och som inte enbart är bifall till en proposition från regeringen. På så vis särskiljer vi riksdagens styrsignaler från regeringens, och lyfter fram de som vi bedömer kan få påtagliga konsekvenser för kommunsektorn. När riksdagen bifaller en proposition och avslår motioner i frågor som rör kommuner och landsting signalerar det visserligen också något om riksdagens styrning. Dessa fall ingår dock inte i vår redovisning i detta avsnitt, men ingår exempelvis i nya eller väsentligt förändrade lagar som vi redogör för i kapitel 2.

Flest yttranden, sex stycken, kommer liksom förra året från socialutskottet. Även från finansutskottet och utbildningsutskottet kommer relativt många yttranden, fem stycken vardera.

Liksom 2017 så berör flera yttranden på olika sätt välfärdsverksamhet i privat regi. Det gäller exempelvis finansutskottets tillkännagivanden om att öka valfriheten inom välfärden, om att kraven på tillstånd för att driva välfärdsverksamhet ska gälla lika för privata och offentliga aktörer och riksdagens nej till regeringens förslag om reglering av vinster i välfärden. Övriga yttranden är spridda över olika områden.

³⁵ SOU 2018:47/48. *Med tillit växer handlingsutrymmet – tillitsbaserad styrning och ledning av välfärdssektorn.*

³⁶ Statskontoret. (2018:11). *Bättre stöd med kommunal medverkan – hur myndigheter involverar medarbetare i kommuner och landsting när styr- och stödmaterial tas fram.*

Tabell 4.1 Yttranden från riksdagens utskott under 2018 som rör principiella aspekter av statens styrning av kommuner och landsting.

Utskott	Fråga som behandlades	Tillkännagivande
Civil (2018/19:CU2)	Nya bestämmelser om regional fysisk planering. Frågor som berör mer än en kommun ska samordnas regionalt. Bestämmelserna gäller Stockholms och Skånes län. Landstingen får samordningsansvar och i det ingår att ta fram en regionplan. Riksdagen tycker reformen borde omfatta fler län och att det bör förtydligas hur befintliga samordningsförbund kan fortsätta sitt arbete.	1
Finans (2017/18:FiU26)	Riksdagen uppmanar återigen regeringen att föreslå åtgärder för att öka valfrihet, mångfald och kvalitet inom skolan, sjukvården och äldreomsorgen.	1
Finans (2017/18:FiU34)	Kraven vid offentlig upphandling ska vara enkla och likvärdiga, oavsett företagets storlek och företagsform.	1
Finans (2017/18:FiU42)	Ny lag om kommunal bokföring och redovisning införs. Kommunernas årsredovisningar får fler delar och hårdare krav. Riksdagen gör vissa ändringar i övergångsbestämmelserna.	-
Finans (2017/18:FiU43)	Nya krav på tillstånd för att få bedriva viss välfärdsverksamhet. Tillkännagivande om att även kommuner bör omfattas av kraven på tillstånd och att kraven inte får hindra små välfärdsföretag.	2
Finans (2017/18:FiU44)	En reglering av vinsterna i välfärden ska inte införas. Riksdagen sa nej till regeringens förslag. Istället vill riksdagen att regeringen tar fram nationella kvalitetskrav.	1
Justitie (2017/18:JuU18)	Utvärdering av de sekretessbrytande bestämmelserna mellan polis och socialtjänst m.m.	6
Konstitution (2017/18:KU33)	Utskottet anser att lagen behöver förtydligas så att kommunerna får en uttalad uppgift att arbeta brottsförebyggande inom ramen för sina ansvarsområden.	1
Konstitution (2017/18:KU37)	Riksdagen önskar ett tydligare tjänstemannaansvar, bland annat genom att utvidga straffansvaret för tjänstefel.	2
Miljö- och jordbruk (2017/18:MJU10)	Det regionala inflytandet över viltförvaltningen borde utvärderas.	1
Miljö- och jordbruk (2017/18:MJU11)	Regeringen borde arbeta för att underlätta utvecklingen av avancerad vattenrening och utreda om det på sikt bör införas krav på detta.	1
Näring (2017/18:NU19)	Regeringen bör återkomma med förslag om att förändra strandskyddet. Utskottet vill ha ett mer decentraliserat och flexibelt strandskydd.	2
Social (2017/18:SoU14)	Regeringen bör föreslå enklare biståndsprövning för äldre.	1

Utskott	Fråga som behandlades	Tillkännagivande
Social (2017/18:SoU18)	Riksdagen bifaller förslaget att all högspecialiserad vård ska organiseras på nationell nivå i ett samlat system, men uppmanar regeringen att regelbundet följa upp hur den nya beslutsprocessen fungerar. Riksdagen anser också att en parlamentarisk kommitté kring ansvarsfördelningen mellan stat och nuvarande huvudmän bör tillsättas.	2
Social (2017/18:SoU22)	Organisationsförändringar och garantier införs för att landstingen ska organisera hälso- och sjukvårdsverksamheten så att vården kan ges nära befolkningen. Tillkännagivande om behovet av en samlad definition av primärvårdens uppdrag.	1
Social (2017/18:SoU25)	FN:s barnkonvention blir svensk lag och det pågår ett kunskapslyft om barnkonventionen i bland annat kommuner och landsting. Tillkännagivande om att tillämpningen bör följas upp.	1
Social (2017/18:SoU26)	Ett nytt övergripande mål för folkhälsopolitiken godkänns. Ett tillkännagivande om att säkerställa patienters rätt till fast läkarkontakt.	1
Social (2017/18:SoU9)	Regeringen bör ge en myndighet i uppdrag att ta fram förslag på hur de nationella kvalitetsregistren kan bli tillgängliga för allmänheten. Regeringen bör även ta fram en ny nationell cancerstrategi.	2
Trafik (2017/18:TU21)	För att förhindra att projekt inom EU:s transportnät försenas vill EU-kommissionen integrera medlemsländernas plan- och tillståndsprocesser. Riksdagen har granskat EU-kommissionens förslag och anser inte att EU ska styra ett lands plan- och tillståndsprocesser. Riksdagen beslutar att lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande om att lagförslaget inte följer subsidiaritetsprincipen.	-
Utbildning (2017/18:UbU10)	En garanti införs för tidiga stödinsatser i skolan. Regeringen bör även göra en översyn av lagstiftningen kring särskilt stöd, och ge Skolinspektionen i uppdrag att granska skolornas arbete med detta. Regeringen bör även ge en myndighet i uppdrag att utvärdera effekterna av att införa garantin.	2
Utbildning (2017/18:UbU19)	Riksdagen efterfrågar skärpta regler för trygghet och studiero i skolan, samt ett kunskapsunderlag om språkundervisning med lärare med utländsk lärarlegitimation.	2
Utbildning (2017/18:UbU23)	Flera förslag för att fler ska fullfölja gymnasieutbildningen. Riksdagen sa ja till samtliga förslag utom det om undantag från några behörighetskrav för sökande som kommer från introduktionsprogram.	-
Utbildning (2017/18:UbU27)	Riksdagen sa nej till regeringens förslag om ändring i skollagen för att motverka skelsegregation. Samtidigt bifölls ändringarna för att minska elevers frånvaro genom att den utreds tidigt.	-

Utskott	Fråga som behandlades	Tillkännagivande
	Skolhuvudmän ska även utse en skolchef som ska se till att utbildningarna följer de regler som gäller.	
Utbildning (2017/18:UbU30)	Riksdagen sa nej till regeringens förslag om ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram och att ett estetiskt ämne införs i alla nationella program.	-

Källa: Riksdagens webbplats.

Riksdagen kan lämna tillkännagivanden, det vill säga ett beslut där riksdagen meddelar regeringen sin åsikt.³⁷ I 19 av de 24 yttrandena i vår sammanställning har riksdagen gjort så i frågor som berör kommuner och landsting.³⁸ År 2017 lämnade riksdagen 12 yttranden som innehöll tillkännagivanden som berörde kommuner eller landsting. Lika som förra året kom flest tillkännagivanden från socialutskottet. Att såväl antalet yttranden som tillkännagivanden ökar kan vara en återspeglning av det parlamentariska läget och att 2018 var ett valår.

4.2.2 Lagrådets yttranden

Lagrådet granskar viktiga lagförslag innan riksdagen behandlar dem.³⁹ Under 2018 har Lagrådet totalt lämnat 157 yttranden. Vid 12 tillfällen har dessa yttranden berört lagförslag med principiell påverkan på statens styrning av kommuner och landsting (tabell 4.2). Detta är en ökning från år 2017, då vi identifierade 7 sådana yttranden. Eftersom Lagrådet är en granskande instans är deras yttranden ofta kritiska, eftersom syftet med lagrådets granskning är att det slutgiltiga lagförslaget ska vara så bra som möjligt.

Lagrådets yttranden handlar i flera fall om att lagförslagen påverkar det kommunala självstyret. Det gäller exempelvis yttrandet *Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet*. Lagrådets yttranden kan också handla om att lagförslagen riskerar få andra konsekvenser än de avsedda. Det gäller exempelvis *Vissa förslag om personlig assistans* och *Ökade tillståndskrav inom socialtjänsten och skolväsendet*. I några fall har även Lagrådet framfört omfattande kritik av mer principiell karaktär på områden

³⁷ Tillkännagivanden kan exempelvis användas om riksdagen anser att en viss fråga bör utredas eller att regeringen bör komma med förslag. Regeringen är inte rättsligt bunden att tillgodose ett tillkännagivande, men enligt konstitutionell praxis är utgångspunkten att göra det.

³⁸ I flera fall innehåller ett betänkande fler än ett tillkännagivande.

³⁹ Lagrådet ska enligt regeringsformen (8 kap. 21 § 5) yttra sig innan riksdagen beslutar om lag om kommunal beskattning eller lag som innebär skyldigheter för kommunerna. Detta är en del i skyddet av det kommunala självstyret. I sina yttranden kan Lagrådet kommentera de proportionalitetsbedömningar som har gjorts i samband med förslaget, exempelvis om det underlag som ligger till grund för bedömningen kan anses vara tillräckligt för att motsvara kraven enligt bestämmelsen i regeringsformen.

som berör kommuner eller landsting, exempelvis när det gäller *Ny möjlighet till uppehållstillstånd* (den så kallade gymnasielagen) och *Reduktion av avgift för lov, förhandsbesked och anmälan* samt de olika förslagen kring att begränsa vinster i välfärden.

Tabell 4.2 Lagrådets yttranden under 2018 som berör principiella aspekter av statens styrning av kommuner och landsting.

Lagförslag (datum för yttrande)	Departement	Lagrådets yttrande
Vissa förslag om personlig assistans (2018-01-11)	Social	Förslaget innebär enligt sin ordalydelse att personer kan få dubbel assistans, vilket är en utvidgning av tillämpningsområdet och inte regeringens avsikt.
Förenklat beslutsfattande om hemtjänst för äldre (2018-01-18)	Social	Lagrådet är kritiskt till om lagen behövs. Lagen innebär också ett mer komplicerat regelsystem, med två parallella sätt att få samma önskade insatser.
En ändamålsenlig kommunal bokföring och redovisning (2018-02-01)	Finans	Lagrådet menar att skyldigheten att hålla en ordnad bokföring inte bör begränsas till endast ekonomin, då den även används för att kontrollera verksamheten i stort.
Effektivare sanktioner i livsmedelskedjan (2018-02-01)	Näring	Lagrådet kritiserar utformningen av flera delar av förslaget. Kritiken handlar bland annat om oklarheter kring hur berörda överklagar en kommunal nämnds beslut.
Ökade tillståndskrav inom socialtjänsten och skolväsendet (2018-03-02)	Finans	Lagrådet säger att det är oklart vilka krav på ekonomiska förutsättningar som ska ställas på verksamhetsutövarna vid tillståndsgivningen och tillsynen. Det saknas också analys av hur detta förslag förhåller sig till andra förslag inom samma område. Det finns även oklarheter kring gränsdragning och definitioner kring centrala begrepp.
Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistanssättningen och skollagsreglerad verksamhet (2018-03-02)	Finans	Lagrådet säger att lagen skulle innebära ett betydande ingrepp i det kommunala självstyret på området. Lagrådet framför även hård kritik mot beslutsunderlaget och varnar för stora och oönskade konsekvenser av förslagen samtidigt som det är oklart om lagen kan antas tillgodose de syften som anges. Det saknas också tillräcklig analys av om förslaget är förenligt med näringsfriheten. Lagrådet menar därför att förslaget inte bör ligga till grund för lagstiftning.
Reduktion av avgift för lov, förhandsbesked och anmälan (2018-03-13)	Näring	Lagrådet ifrågasätter behovet av de nya bestämmelserna om att reducera avgiften när tidsfristerna för handläggning överskrids. Förslaget kan leda till oönskade konsekvenser som att avgifterna höjs eller lägre kvalitet i handläggningen. Ekonomiska sanktioner mot kommunala myndigheter är dessutom mycket ovanliga. Just avgiftsreduktion är också ett nytt inslag i svensk rätt, och bör därför föregås av mer grundliga principiella

Lagförslag (datum för yttrande)	Departement	Lagrådets yttrande
		överväganden. Lagrådet bedömer även att sanktionen innebär ett ingrepp i det kommunala självstyret, särskilt riktat mot resursfattiga kommuner, och att en proportionalitetsbedömning saknas. Lagrådet menar därför att förslaget inte bör ligga till grund för lagstiftning.
Lag om försäkringsmedicinska utredningar (2018-03-19)	Social	Då förslaget innebär att landstingen ska tillhandahålla utredningar på begäran av Försäkringskassan menar Lagrådet att förslaget innebär en inskränkning av det kommunala självstyret. Lagrådet anmärker på att frågan om kommunalt självstyre inte behandlas samlat i remissen.
Verkställbarhet av beslut om bygglov, rivningslov och marklov (2018-03-26)	Näring	Lagrådet menar att det vore mer ändamålsenligt om byggnadsnämnden fick möjlighet att i det enskilda fallet besluta att loven får verkställas innan besluten vunnit laga kraft, snarare än att detta blir huvudregeln som i förslaget. Lagrådet är också tveksamt till om förslaget är förenligt med rättssäkerhetskraven i den nya förvaltningslagen.
Ny möjlighet till uppehållstillstånd (2018-03-28)	Justitie	Förslaget innebär kompletteringar i tillfälliga lagar där studerande på gymnasienivå eller liknande får en ny möjlighet att få uppehållstillstånd. Lagrådet menar att förslaget innebär ytterligare svårigheter i redan mycket svårtillgängliga och komplicerade regleringar. Konsekvenserna av förslaget går inte att få överblick över, varken för domstolarna eller enskilda, och förslagen innebär också många och komplicerade rekvisit som principiellt kan ifrågasättas. Den tänkta regleringen avviker i olika avseenden från normala principer inom rättsområdet. Lagrådet menar att gränsen har nåtts för vad som är acceptabelt i fråga om hur lagstiftning kan utformas.
En ny regional planering (2018-05-03)	Näring	Lagrådet förordar att det görs tydligare vad som gäller för befintliga regionplaner vid upphävandet av den gamla lagen. Lagrådet menar också att man av tydlighetsskäl bör vara noggrann med när man använder begreppet "regionplaneorgan" och när man istället hänvisar till de aktuella landstingen.
Ny lag om koordineringsinsatser för vissa sjukskrivna patienter (2018-09-12)	Social	Lagen är inte tänkt att ge enskilda rätt att överklaga myndigheternas beslut om man är i behov av denna insats. Men så som lagtexten är utformad nu kan detta eventuellt bli fallet. Lagrådet pekar även på att det är tveksamt hur patientskadeförsäkringen kan användas vid skador som uppkommit som resultat av koordineringsinsatserna.

Källa: Lagrådets webbplats

Under året har lagrådet granskat flera andra lagar som påverkar kommunsektorn, men har lämnat dem utan att kommentera dem alls eller endast gett kommentarer som rör förtydliganden av texten eller är av språklig karaktär. Dessa kommentarer är inte med i vår sammanställning.

Bilaga 1

Regeringsuppdraget

Regeringen

Regeringsbeslut

III 4

2017-12-13
Fi2017/04702/K

Finansdepartementet

Statskontoret
Box 396
101 27 Stockholm

Uppdrag att följa utvecklingen av statens styrning av kommuner och landsting

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statskontoret att fr.o.m. 2018 t.o.m. 2020 översiktligt redovisa och analysera utvecklingen av statens styrning av kommuner och landsting och deras verksamheter.

Myndigheten ska senast den 31 maj 2018 lämna en första redovisning av uppdraget till regeringen (Finansdepartementet). Därefter ska redovisningar årligen, senast den 1 februari, lämnas till regeringen för det föregående året. Redovisningen för 2018 ska innehålla en fördjupad analys av utvecklingen.

Bakgrund

Sverige är en enhetsstat, med en långtgående kommunal självstyrelse, vilket medför att statens styrning måste utformas efter en avvägning mellan behovet av att styra och utrymmet för den kommunala självstyrelsen. Staten har behov av att styra kommuner och landsting för att säkerställa att nationella mål och ambitioner får genomslag i de kommunala verksamheterna. I regeringsformen fastställs grunderna för den kommunala självstyrelsen och hur staten i sin styrning ska förhålla sig till denna. Viss föreskriftsrätt kan delegeras genom bemyndiganden från riksdagen till regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer. Det förekommer också annan styrning, t.ex. genom överenskommelser, handlingsplaner, nationella inriktningsdokument, riktade statsbidrag, uppföljning, tillsyn och utvärdering av de kommunala verksamheterna. Dessutom genomförs rådgivning, utbildning och insatser för kunskapspridning samt erfarenhetsutbyte mellan statliga aktörer och kommunsektorn.

Telefonväxel: 08-405 10 00
Fax:
Webb: www.regeringen.se

Postadress: 103 33 Stockholm
Besöksadress: Jakobsgatan 24
E-post: fi.registrator@regeringskansliet.se

Regeringen har initierat ett arbete med att utveckla styrningen av den offentliga förvaltningen. Kommuner och landsting behöver goda förutsättningar att hantera de utmaningar som de står inför. En väsentlig del i detta är att de regler som styr verksamheterna ska vara anpassade till den verklighet som kommuner och landsting arbetar i och ge möjlighet till lokal anpassning. Det innebär en tydlig och strategisk styrning, som bygger på tillit (prop. 2015/16:1 utg.omr. 2 avsnitt 4.4 och prop. 2016/17:1 utg.omr. 25 avsnitt 3.5.4).

I budgetpropositionen för 2018 anger regeringen att det finns anledning att på ett samlat och strukturerat sätt följa utvecklingen av statens styrning av kommunsektorn för att bättre kunna utvärdera om vidtagna åtgärder för att utveckla styrningen får önskad effekt (prop. 2017/18:1 utg.omr. 25 avsnitt 2.5.4).

Statskontoret har på uppdrag av regeringen genomfört en övergripande kartläggning av hur staten följer upp kommunerna och deras verksamheter (Statskontoret 2014:26). Myndigheten konstaterar i kartläggningen bl.a. att det finns relativt få analyser och studier av olika statliga styrformer ur ett tvärsektorielt eller sektorsövergripande perspektiv. Statskontoret har även på regeringens uppdrag kartlagt statens samlade styrning av kommunerna och övergripande analyserat konsekvenserna av styrningen i rapporten Statens styrning av kommunerna (Statskontoret 2016:24). Myndigheten bedömer i rapporten att den samlade statliga styrningen av kommunerna har ökat i omfång, komplexitet och detaljeringsgrad. Statskontoret har vidare i promemorian Samlad uppföljning av den statliga styrningen av kommuner och landsting (Statskontoret 2016/32-5) angett att det finns vissa behov av att ha en samlad bild av den statliga styrningen.

Den offentliga förvaltningen möter löpande utmaningar i form av t.ex. den demografiska utvecklingen, migrationsströmmar, medborgarnas förändrade förväntningar på service och allt mer komplexa samhällsproblem. Detta ställer stora krav på både organisationerna i sig och verksamheterna. Samtliga kommuner respektive landsting har samma ansvar, men förutsättningarna varierar, t.ex. avseende geografiskt läge, befolkningsstorlek och antal anställda. Det innebär stora skillnader när det gäller de kommunala organisationernas kapacitet och förmåga att hantera den statliga styrningen.

Det är väsentligt att statens styrning ger den effekt som avses och att staten väljer effektiva sätt, för både staten och kommunsektorn, att styra på. I detta ingår även att beakta styrningens samlade omfattning, både när det gäller enskilda verksamhetsområden och utifrån ett kommunalt helhetsperspektiv. Det är viktigt eftersom kommunala verksamheter ofta påverkas av styrning från flera håll, medan statliga utvärderingar av viss styrnings effekter främst genomförs inom respektive verksamhetsområde. Kommunerna och landstingen måste hantera styrningen samlat vid resursfördelning, kompetensförsörjning och eventuella anpassningar av organisationen. För att kunna utveckla den statliga styrningen av kommuner och landsting behöver regeringen ett samlat kunskapsunderlag om hur styrningen utvecklas över tid.

Närmare om uppdraget

Årlig redovisning

Statskontoret ges i uppdrag att följa utvecklingen av den statliga styrningen av kommuner och landsting och deras verksamheter. Uppdraget omfattar all statlig styrning, dvs. av både obligatoriska och frivilliga verksamheter, samt styrning som sker som en följd av EU-medlemskapet. Syftet är att årligen ge regeringen ett samlat översiktligt underlag om styrningens utveckling. Inom ramen för detta uppdrag ska Statskontoret översiktligt redovisa:

- nya eller väsentligt förändrade lagar och förordningar, med betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter och funktionssätt, samt i vilken utsträckning grunden för regleringen härrör från EU,
- omfattning och nivån på generella bidrag inom utgiftsområde 25
Allmänna bidrag till kommuner,
- riktade statsbidrag med uppgift om antal, storlek, fördelning efter utgiftsområde, bidragstyp (t.ex. stimulansmedel, kostnadsersättning och bidrag som endast vänder sig till kommuner och landsting respektive även till andra aktörer), start- och slutår eller om bidraget är permanent samt typ av fördelningsnyckel (t.ex. per capita eller annan typ av fördelning),
- nya eller förändrade bemyndiganden att meddela föreskrifter riktade mot kommunsektorn,

- vilka statliga myndigheter som utövar styrning över verksamheter i kommuner och landsting och vilken roll dessa myndigheter har (t.ex. tillsynsmyndigheter eller stödjande myndigheter),
- nya eller väsentligt förändrade myndighetsföreskrifter, allmänna råd och liknande styr- och stödåtgärder, samt pågående utvecklingsarbete hos myndigheterna avseende sin styrning av kommuner och landsting,
- ny eller väsentligt förändrad annan statlig styrning, t.ex. genom överenskommelser, handlingsplaner, nationella samordnare och nationella inriktningsdokument,
- utredningar, större utvärderingar, tillsyns- eller uppföljningsrapporter, som tar upp principiella aspekter om statens styrning eller dess konsekvenser, och
- Lagrådets och riksdagens yttranden rörande principiellt viktiga frågor som rör statens styrning eller kommunalt självstyre, t.ex. avseende proportionalitetsprincipen.

Redovisningen ska innehålla en kort översiktlig beskrivning av förändringarna och, i den utsträckning som det är möjligt utifrån tidigare års redovisningar, jämförelser med tidigare år. Statskontoret ska även genomföra en sammanfattande analys baserat på de uppgifter som samlas in enligt ovan, t.ex. skillnader mellan olika verksamhetsområden avseende användning av styrmedel och varifrån den statliga styrningen kommer.

Fördjupad analys

Statskontoret ges i uppdrag att göra en fördjupad analys av den samlade styrningens utveckling bl.a. utifrån, de årliga redovisningarna, eventuella andra uppdrag till Statskontoret och relevant forskning avseende principiella styrningsfrågor. Analysen ska redovisas till regeringen (Finansdepartementet) senast den 1 februari 2019.

Statskontoret ska i dialog med enskilda kommuner och landsting analysera konsekvenserna av den samlade statliga styrningen för dessa, t.ex. när det gäller deras prioriteringar, eventuell ökad administration och möjligheter att utveckla verksamheterna.

Inom ramen för denna del av uppdraget ska Statskontoret analysera i vilken utsträckning som möjligheten att ta tillvara verksamhetsnära kompetens och erfarenhet i kommuner och landsting påverkas av den statliga styrningen. Uppdraget omfattar all statlig styrning och styrning som sker från EU. I uppdraget ingår inte att värdera enskilda styrmedel eller styrningen av enskilda verksamhetsområden.

Genomförande

Statskontoret ska särskilt beakta möjligheterna att använda befintlig information, t.ex. informationsförsörjning inom olika verksamhetsområden eller information som Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samlar in. Om Statskontoret konstaterar att viss information saknas som är av sådan karaktär att myndigheten bedömer den som nödvändig för att säkerställa en relevant uppföljning av styrningens utveckling ska Statskontoret, i dialog med Regeringskansliet (Finansdepartementet), lämna förslag till hur denna information kan inhämtas. Statskontoret ska vid genomförandet av uppdraget föra en dialog med SKL samt berörda statliga myndigheter.

På regeringens vägnar

Ardalan Shekarabi

Henrik Källsbo

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Justitiedepartementet/L6, SIM, SSK
Socialdepartementet/ SF, SFT, FS och SAM
Finansdepartementet/BA, SFÖ och OU
Utbildningsdepartementet/ GV, S och UF
Miljö- och energidepartementet/MS
Näringsdepartementet/D, FJR, JM, KSR, PBB, RTS, SUBT och TIF
Kulturdepartementet/ D och KO
Arbetsmarknadsdepartementet/A
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/FCK
Länsstyrelserna
Sveriges Kommuner och Landsting

6 (6)

Bilaga 2

Metod

I denna bilaga redovisar vi hur Statskontoret har genomfört uppdraget att översiktligt redovisa den statliga styrningens utveckling under 2018. Vi har genomgående i denna rapport haft ambitionen att få med alla nya eller förändrade styrmedel av väsentlig art som började att gälla även under december 2018. Däremot är det inte säkert att vi har fått med alla förändringar under december 2018 då de ligger så nära slutet på vår uppdragstid med avrapportering den 1 februari 2019.

Redovisning av lagar och förordningar

Enligt uppdraget ska Statskontoret redovisa nya eller väsentligt förändrade lagar och förordningar under 2018 som har betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter och funktionssätt. Vi har genomfört redovisningen i följande steg:

1. Sammanställning av bruttolista över alla de regleringar som trädde i kraft 2018 och som nämns i regeringens publikationer med viktigare lagar och förordningar⁴⁰ samt utgiftsområde 25 i budgetpropositionen för 2018.
2. Genomgång av de beskrivningar av regleringarna som finns i publikationerna.
3. Bedömning av om lagarna eller förordningarna har en betydande påverkan på kommunsektorns verksamheter eller funktionssätt eller inte. Vi har bedömt detta mot bakgrund av vilka som är kommunernas och landstingens obligatoriska och frivilliga uppgifter och om förändringarna i regleringarna kan ha stor inverkan på dessa, exempelvis genom att öka kostnaderna eller på andra sätt påverka kommunernas åtaganden.

I urvalet ingår alltså de regleringar som vi bedömer har en betydande påverkan på kommuner och landsting. Därmed ingår exempelvis inte nya och förändrade regleringar som endast innebär mindre ändringar och förtydliganden i sak, eller frågor av semantisk karaktär. Kartläggningen omfattar inte heller generella lagar och förordningar som gäller för kommunsektorn på grund av att de är arbetsgivare eller uppgiftslämnare. Det gäller till exempel skatte- och redovisningsregler samt regler om arbetsmiljö.

För de regleringar som vi bedömde har en betydande påverkan på kommunsektorn sammanställde vi följande information:

- om regleringen är en ny eller ändrad lag eller förordning
- om regleringen härrör från EU

⁴⁰ Regeringskansliet *Viktigare lagar och förordningar inför årsskiftet 2017/18, halvårsskiftet 2018 och inför årsskiftet 2018/19.*

- om regleringen påverkar kommuner eller landsting
- vilket eller vilka verksamhetsområden som regleringen påverkar
- en kort beskrivning av regleringen och hur den påverkar kommunerna eller landstingen.

Om regleringarna är nya eller ändrade framgick redan i samband med insamlingen. Vi hämtade in information om regleringen kommer från EU eller inte genom en sökning i bakomliggande förarbeten, exempelvis proposition och lagrådsremiss. Beskrivningarna av regleringarna och hur de påverkar kommuner eller landsting hämtades in från regeringens publikationer, propositioner och lagrådsremisser.

Redovisning av statsbidrag till kommuner och landsting

Vi har använt flera källor för vår beskrivning och redovisning av statsbidragen.

Uppgifter från Ekonomistyrningsverket (ESV) över nivåerna

Vi redovisar nivån på statsbidragen utifrån uppgifter från ESV över utbetalda medel (transfereringar) från staten till kommuner och landsting enligt den realekonomiska fördelningen av statens budget. Uppgifterna från ESV gäller bidrag myndigheterna har lämnat till kommuner och landsting för såväl konsumtion (förbrukning av resurser) som investeringar (anskaffande av infrastruktur och materiella tillgångar).

Skillnader mellan Statskontorets och ESV:s redovisning

Vår totalsumma skiljer sig något från den som redovisas i ESV:s publikation *Utfallet för statens budget – del av ESV:s underlag till årsredovisning för staten* över transfereringar till den kommunala sektorn. Det beror på två saker. För det första ingår inte utbetalda bidrag till SKL och kommunala organisationer eller bolag i vår redovisning, exempelvis kommunala bostadsbolag.⁴¹ Det beror på att vi har avgränsat oss till kommuner och landsting som organisationer.⁴² För det andra har vi i vår redovisning inte tagit hänsyn till att staten tar emot vissa bidrag från kommuner och landsting. Merparten av sådana transfereringarna från den kommunala sektorn till staten gäller kostnader för assistansersättningarna.

⁴¹ Utbetalningar till kommunala bolag ingår i företagssektorn i ESV:s redovisning.

⁴² I vår sammanställning ingår inte heller utbetalda bidrag till fristående skolhuvudmän eller privata vårdgivare.

De utbetalda beloppen är inte periodiserade och redovisas i löpande priser

De utbetalda statsbidragen är inte periodiserade, vilket betyder att medel som betalas ut ett visst år kan gälla kostnader för andra år. Det gäller främst ersättningar inom migrationsområdet, och i viss mån bidraget för läkemedelsförmåner. Vi har inte heller räknat om beloppen till fasta priser, eftersom statsbidragen inte brukar räknas upp (indexeras).

Anslagen i statens budget har grupperats till olika kategorier av statsbidrag

De uppgifter som vi har fått från ESV gäller 2017, och är fördelade på olika anslag inom olika utgiftsområden i statens budget. Vi har grupperat de utbetalda medlen till tre olika kategorier av statsbidrag utifrån de olika anslagen och utgiftsområdena. Dessa tre kategorier är generella statsbidrag, kostnadsersättningar och riktade statsbidrag. Nedan redovisas vilka anslag som ingår i vilken kategori.

- **Generella statsbidrag:** Alla anslag inom utgiftsområde 25 (Allmänna bidrag till kommuner) plus anslaget *Stöd till kommuner för ökat bostadsbyggande* inom utgiftsområde 18 (Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik).

Bidraget för ökat bostadsbyggande (även benämnd byggbonusen) definierar vi som ett generellt statsbidrag. Det beror på att kommunerna fritt får disponera medlen även om det finns villkor som kommunerna måste uppfylla för att kunna ta del av pengarna.

Inom utgiftsområde 25 finns två generella statsbidrag som är permanenta. Det ena är bidraget genom den kommunalekonomiska utjämningen och det andra är utjämningsbidrag för kostnader för verksamhet enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det har även förekommit att tillfälliga generella statsbidrag betalas ut till kommunerna och landstingen inom detta utgiftsområde.

- **Kostnadsersättningar:**

- anslaget *Åtgärder för nationella minoriteter* inom utgiftsområde 1 (Rikets styrelse)
- anslaget *Ersättning för räddningstjänst m.m.* inom utgiftsområde 6 (Försvaret och samhällets krisberedskap)
- alla anslag inom utgiftsområde 8 (Migration), exempelvis anslaget för ersättningar och boendekostnader till kommuner och landsting för asylsökande

- anslagen *Tandvårdsförmåner*⁴³, *Bidrag för läkemedelsförmånerna* och *Sjukvård i internationella förhållanden* inom utgiftsområde 9 (Hälsovård, sjukvård och social omsorg)
 - anslagen *Etableringsåtgärder*, *Kommunersättningar vid flyktmottagande* och *Ersättning för insatser för vissa nyanlända invandrare* inom utgiftsområde 13 (Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering).
- **Riktade statsbidrag:** Alla andra anslag i statens budget som vi inte har nämnt under generella statsbidrag respektive kostnadsersättningar ingår i summan av de riktade statsbidragen.

I arbetet med denna rapport har vi tagit fram en ny förteckning av samtliga statsbidrag till kommuner och landsting 2018. Kategoriseringen i den nya förteckningen skiljer sig i några fall när det gäller riktade statsbidrag respektive kostnadsersättningar från den kategorisering ovan som vi gjorde till vår första rapport för att redovisa nivåerna på utbetalda statsbidrag 2017. Vi kommer att harmonisera detta till nästa redovisning den 1 februari 2020, när uppgifter över utbetalda statsbidrag för 2018 finns tillgängliga.

Statsbudgetens totala utgifter

I rapporten sätter vi också de utbetalda statsbidragen till kommunerna och landstingen i relation till statsbudgetens totala utgifter. Uppgifter över statsbudgetens totala utgifter har vi hämtat från ESV:s rapport med tidsserier över statens budget.⁴⁴ Med statsbudgetens totala utgifter menar vi summan av utgiftsområdena 1–27.

Det finns även andra utgifter som inte ingår i statens budget eller något utgiftsområde. Dessa utgifter har vi inte tagit med eftersom vi bara ha velat ta med utgifter som bygger på att regeringen har gjort en fördelning av vad statens budget ska användas till inom och mellan utgiftsområdena.

Vi har exempelvis inte tagit med utgifterna för ålderspensionssystemet (inkomst-, tillägs- och premiepensionen) som är en stående utgift för specifika individers kommande pensioner. Vi har inte heller tagit med utgifterna för Riksgäldskontorets nettoutlåning (förändringen av in- och utlåningen till myndigheter, affärsverk, vissa statliga bolag och fonder) och kassamässiga korrigeringar (en restpost). Dessa utgifter finns för att statens budgetsaldo ska överensstämma med statens lånebehov.

⁴³ Det statliga tandvårdsstödet kan ses som en subvention till individer (patienterna). Men vi har tagit med detta stöd eftersom det ska ersätta vårdgivare (både Folktandvården och privata tandläkare som är anslutna till Försäkringskassans elektroniska system) för utförd tandvård enligt lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

⁴⁴ Rapport ESV 2018:42. <https://www.esv.se/publicerat/publikationer/2018/tidsserier-statens-budget-m.m.-2017/> (tabell 10.5, den 24 oktober 2018).

Uppgifter från SCB över nivåerna i relation till kommunsektorns intäkter

För att redovisa hur stor andel av kommunernas och landstingens intäkter som utgörs av statsbidrag har vi använt oss av uppgifter från räkenskapssammandraget. Räkenskapssammandraget samlar årligen in ekonomisk statistik ur kommunernas och landstingens bokslut och sköts av Statistiska centralbyrån (SCB). Dessa uppgifter används bland annat till Nationalräkenskaperna. Dessa uppgifter är alltså bokföringsmässiga och skiljer sig alltså något från uppgifterna vi hämtat från ESV, som är kassamässiga.

För både kommuner och landsting utgörs de totala intäkterna i denna beräkning av verksamhetens intäkter (där även riktade statsbidrag ingår), skatteintäkter, finansiella intäkter, eventuella så kallade extraordinära intäkter och generella statsbidrag. De generella statsbidragen beräknas som generella bidrag från staten samt skillnaden mellan bidrag och avgifter i det kommunalekonomiska utjämningsystemet. För landstingen särredovisar vi även bidragen för läkemedelsförmånen, som i resultaträkningen i räkenskapssammandraget annars ingår i de generella statsbidragen. Den kommunala fastighetsavgiften räknas inte som statsbidrag i vår redovisning.

De riktade statsbidragen kallas i räkenskapssammandraget för driftsbidrag. Vi räknar här även med investeringsbidrag från staten. Däremot ingår inte bidrag från EU, bidrag för personlig assistans, posten ”övriga bidrag” eller momsersättningen.

I rapporten har vi redovisat uppgifter för 2017. Vi har inte kunnat redovisa några nivåer över statsbidragen för 2018, eftersom dessa uppgifter inte finns tillgängliga när vi sammanställde denna rapport.

Uppgifter om det totala antalet statsbidrag och förändrade statsbidrag

Konsulten EY (tidigare Ernst & Young) har på uppdrag av Statskontoret kartlagt det totala antalet statsbidrag till kommuner och landsting. Kartläggningen har utgått från uppgifter om utbetalda belopp (transfereringar) från staten till kommuner och landsting 2017 som Statskontoret har fått från ESV.

Kartläggningen har genomförts i tre huvudsakliga metodsteg:

1. Genomgång av regleringsbrev för 2017 på ESV:s hemsida för berörda anslag eller anslagsposter inom de olika utgiftsområdena i statens budget där det har utgått transfereringar med syfte att urskilja reglering, bidragsram m.m.
2. Kompletterande informationsinhämtning eftersom informationen i regleringsbrev i vissa fall är knapphändig, bland annat på webbsidor, i årsredovisningar och i myndigheters sammanställningar. I vissa fall har vi även tagit kontakt med den myndighet som disponerar medlen eller tar emot bidragen, för att få information som vi inte kunnat få på annat sätt. I de fall det har varit komplice-

rat att hitta information om penningflödet till kommuner respektive landsting har vi inte prioriterat utbetalningar som understiger tre till fyra miljoner.

3. I tredje steget har informationen från de två första stegen sammanställts och statsbidrag med samma förordning har slagits samman. Dessutom har samtliga statsbidrag kategoriserats, samtliga riktade statsbidrag har kategoriserats i underkategorier och en viss kvalitetssäkring har gjorts.

Tillvägagångssättet kan alltså medföra både en risk för att vissa statsbidrag till kommuner eller landsting inte har identifierats och en risk att sammanställningen innehåller vissa statsbidrag som inte har gått till kommuner eller landsting under 2017.

Statskontorets har kompletterat konsultens sammanställning med nya respektive upphörda statsbidrag 2018. Vi har även gjort andra kompletteringar, bearbetningar och kontroller.

För att få en överblick över nya, upphörda och även väsentligt förändrande statsbidrag 2018 har vi gått igenom SKL:s cirkulär om budgetpropositionen och vårändringsbudgeten (cirkulärnr: 17:46 och 18:17) där SKL har sammanställt information ur propositionerna som berör deras medlemmar. Vi har också använt svaren från en enkät till myndigheterna för att få uppgifter om vilka nya statsbidrag de fördelade, vilka av de statsbidrag som de fördelade som har förändrats väsentligt och om det är några statsbidrag som de har slutat att fördela ut under 2018. Vi beskriver vår enkät närmare nedan i ett eget delavsnitt.

Utifrån uppgifterna från ESV, SKL:s cirkulär och enkätsvaren har vi gått igenom rättsdokument, regleringsbrev och olika myndigheters webbplatser. Där har vi fått fram ytterligare information om de berörda nya och väsentligt förändrade statsbidragen.

Redovisning av annan statlig styrning

Enligt uppdraget ska Statskontoret även redovisa ny eller väsentligt förändrad annan statlig styrning, exempelvis styrning genom överenskommelser, nationella samordnare och nationella inriktningsdokument. Våra definitioner av dessa begrepp framgår av respektive avsnitt i rapporten. Här beskriver vi vilken eller vilka metoder vi har använt för att få fram underlag om dessa styrmedel.

Överenskommelser

Sammanställningen av överenskommelser som beslutats under 2018 bygger på ett underlag från SKL, där de har sammanställt gällande överenskommelser eller överenskommelser under förhandling under december 2017 (e-post från SKL 2018-02-20), och på uppgifter om styrelsebeslut på SKL:s webbplats. Därutöver har vi sökt på avtal och överenskommelser på regeringens webbplats för att få fram uppdaterade uppgifter om vilka överenskommelser som slutits under 2018, för vilken period

dessa överenskommelser gäller, om de omfattar medel samt vilket departement som är ansvarigt. Bilaga 4 sammanställer de överenskommelser som gäller vid utgången av 2018.

Nationella samordnare

Den historiska sammanställningen av nationella samordnare (2010–2015) bygger på bilaga 6.1 till konstitutionsutskottets betänkande (2015/16:KU10) och på Statskontorets rapport *Nationella samordnare. Statlig styrning i otraditionella former?* från 2014. Med hjälp av dessa sammanställningar har vi utifrån titel och sökningar i uppdragen till samordnarna sorterat ut de samordnare vars uppdrag har betydelse för kommuner och landsting. För åren 2016–2018 har vi gjort egna sökningar på regeringens webbplats (sökord: samordnare, koordinator, förhandlingsperson) för att hitta nya eller förändrade uppdrag som påverkar kommuner och landsting. Bilaga 4 sammanställer de nationella samordnare som vi bedömer har uppdrag med betydelse för kommuner och landsting.

Nationella inriktningsdokument

Den historiska sammanställningen av nationella inriktningsdokument (2010–2016) bygger på bilaga 1 i Statskontorets rapport *Strategier och handlingsplaner. Ett sätt för regeringen att styra?* från 2018. Med hjälp av denna sammanställning har vi utifrån titel, och sökningar i respektive dokument när det har behövts, sorterat ut de inriktningsdokument som har betydelse för kommuner och landsting. För 2017 och 2018 har vi gjort egna sökningar på regeringens webbplats (sökord: handlingsplan, strategi) för att hitta nya eller förändrade nationella inriktningsdokument. För att ingå i urvalet (vår sammanställning) ska strategin eller handlingsplanen innehålla åtgärder som direkt rör kommuner och landsting samt tydligt ha dokumenterats i en proposition, riksdagsskrivelse, departementspromemoria eller annat dokument som regeringen eller Regeringskansliet har offentliggjort. I urvalet ingår inte övergripande strategier som uttrycker en politisk vilja utan att nämna specifika åtgärder. I bilaga 4 finns en sammanställning av nationella inriktningsdokument som vi bedömt har betydelse för kommuner och landsting.

Redovisning av särskilda regeringsuppdrag till myndigheter

Regeringsuppdrag enligt särskilt beslut är uppdrag som myndigheter får utanför sitt regleringsbrev. Uppdraget kan skrivas in i regleringsbrevet i efterhand och normalt finns det då ett diarienummer som hänvisar till det ursprungliga regeringsuppdraget. Myndigheter kan också få uppdrag direkt i regleringsbrevet, men dessa uppdrag ingår *inte* i Statskontorets kartläggning.

För att identifiera regeringsuppdrag enligt särskilt beslut har vi utgått från ärendeförteckningar till regeringssammanträdena som normalt hålls varje torsdag, och som innehåller information om vilka ärenden som regeringen tänker behandla. Vi

har även sökt på myndigheters webbsidor och kontaktat några myndigheter via e-post för att ta del av deras särskilda regeringsuppdrag.

Enkätundersökning till myndigheter om deras styrning

För att kunna redovisa förändringar i myndigheternas styrning mot kommuner och landsting under 2018 har vi genomfört en enkät. Den skickades ut till de 87 myndigheter som i ett tidigare enkätutskick (våren 2016 och 2018) har svarat att de utövar styrning av kommuner och landsting.⁴⁵ Nya myndigheter som inrättats under 2018 och som kan antas utöva styrning av kommunsektorn ingick inte i utskicket.⁴⁶ Vi frågade inte i denna enkät efter myndigheternas roller ännu en gång, eftersom det är rimligt att de inte förändras särskilt mycket mellan enskilda år. Enkätundersökningen genomfördes under oktober–november 2018. Totalt fick vi denna gång in 64 kompletta svar på enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 74 procent.

Vi kan med hjälp av tillgängliga registeruppgifter jämföra de myndigheter som har svarat på enkäten med de som inte har svarat för att se om de skiljer sig åt i några väsentliga avseenden (tabell 2.1).

Tabell 2.1 Bortfallsanalys.

	Antal i urval	Svarsfrekvens (%)
Små myndigheter (<99 åa)	17	76
Medel myndigheter (100–499 åa)	41	71
Stora myndigheter (500– åa)	29	76
Universitet	13	69
Länsstyrelser	21	62
Övriga	53	79
Totalt	87	74

Skillnaderna i svarsfrekvens utifrån storleksklass är små. Däremot är skillnaderna något större mellan olika typer av myndigheter. Framför allt länsstyrelserna har svarat på enkäten i en något lägre grad. Men sammantaget är dessa skillnader i svarsfrekvens så små att vi bedömer att de inte allvarligt snedvrider resultaten. Ett stort skäl till denna bedömning är att de myndigheter som vi sedan tidigare vet har störst betydelse har svarat, exempelvis Naturvårdsverket, Socialstyrelsen, Skolverket och Skolinspektionen.

För att hantera bortfallet för länsstyrelserna har vi i de flesta sammanhang behandlat länsstyrelserna som en myndighet. Detta beror även på att de i flera fall har lik-

⁴⁵ Våra tidigare enkätutskick har över huvud taget inte skickats till myndigheter som har ett övergripande ansvar för frågor som omfattar samhället i mer vid bemärkelse, till exempel domstolarna.

⁴⁶ Här kan bland annat nämnas Delegationen mot segregation, Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) och Jämställdhetsmyndigheten.

nande roller och uppgifter, men agerar i olika delar av landet. I vissa fall har vi valt att inte inkludera länsstyrelserna alls, eftersom deras svar inbördes har skiljt sig åt i flera avseenden.

Redovisning av utredningar och liknande

Enligt uppdraget ska Statskontoret översiktligt redovisa utredningar, större utvärderingar samt tillsyns- och uppföljningsrapporter som tar upp principiella aspekter om statens styrning av kommuner och landsting eller dess konsekvenser. Eftersom det årligen publiceras hundratals rapporter i dessa kategorier har vi behövt avgränsa urvalet.

När det gäller de utredningar som startats av regeringen har vi avgränsat urvalet till de utredningar som publicerats under 2018 och som har skickats på remiss till SKL. Det betyder att eventuella utredningar som tar upp viktiga principiella aspekter på statens styrning men som inte har remitterats faller utanför vårt urval. Sammanställningen blir därmed inte heltäckande. Men vi bedömer ändå att detta urval ger en relativt tillförlitlig bild av relevanta utredningar som publicerats under året.

När det gäller utredningar av olika slag från statliga myndigheter har urvalet bestått av de utredningar som publicerats under 2018 och som skickats på remiss till SKL, samt de utredningar som myndigheterna själva tar upp i den enkät vi skickade ut till dem. Därutöver har vi tagit med betänkanden som har publicerats på www.sou.gov.se och som SKL inte har lämnat någon remiss på. I urvalet ingår även rapporter från Statskontoret (9 rapporter) och Riksrevisionen (8 rapporter) som behandlar relevanta aspekter av statens styrning av kommuner och landsting. I urvalet ingår inte utredningar som behandlar generella bestämmelser, till exempel arbetsgivarfrågor.

Vi har bedömt varje utredning utifrån följande kriterier:

- Utredningar vars förslag har stor påverkan på kommuner och landsting (det vill säga stor påverkan på kommunernas/landstingens ekonomiska förutsättningar, planering och/eller arbetssätt).
- Utredningar som berör finansieringsprincipen, det kommunala självstyret eller proportionalitetsprincipen.

Utredningarna och rapporterna skiljer sig åt, och berör ett stort antal frågor och verksamhetsområden. I rapporten beskriver vi översiktligt vilka typer av förslag som finns i utredningarna och som har stor påverkan på kommuner och landsting, samt vilka aspekter av statens styrning som utredningarna lyfter fram. Vi har baserat kategoriseringen på utredningarnas sammanfattningar och beskrivningarna av vilken konsekvens de får för kommuner och landsting. Samtliga utredningar som ingår i urvalet finns i bilaga 7.

Redovisning av Lagrådets yttranden

Vi har sammanställt yttranden från Lagrådet i principiellt viktiga frågor som rör statens styrning av kommuner och landsting. Vi har samlat in dessa från Lagrådets webbplats, där det finns en färdig sammanställning över de yttranden som Lagrådet gjorde under 2018. Vi har läst igenom samtliga yttranden översiktligt för att undersöka om de behandlar principiellt viktiga frågor som rör statens styrning eller den kommunala självstyrelsen, till exempel när det gäller finansieringsprincipen, proportionalitetsprincipen, det kommunala utjämningsystemet eller ansvarsfördelningen mellan staten och kommuner.

Vissa yttranden som berör kommuner och landsting ingår inte i sammanställningen. De har valts bort från urvalet utifrån följande kriterier:

- Yttranden som innebär att Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.
- Yttranden som bara handlar om förtydliganden av frågor av semantisk eller terminologisk karaktär, eller frågor om dispositionen av lagen.
- Yttranden som behandlar lagar som skulle kunna påverka kommuner och landsting men där Lagrådets yttrande inte tar upp någon principiellt viktig fråga.
- Yttranden som berör alla arbetsgivare på arbetsmarknaden och inte bara kommuner och landsting.

Redovisning av riksdagens yttranden

Vi har sammanställt yttranden från riksdagen som rör principiellt viktiga frågor kring statens styrning eller den kommunala självstyrelsen tillsammans med information om vilken fråga som berörs. För att göra detta har vi gått igenom sammanfattningen av samtliga publicerade betänkanden och utlåtanden under 2018 i riksdagens databas. I vissa fall har vi behövt läsa dokumenten översiktligt för att avgöra om betänkandet och utlåtandet rör principiellt viktiga frågor.

I urvalet ingår *bara* de yttranden som riksdagen har bifallit. Vi har alltså inte tagit med eventuella yttranden från enskilda ledamöter eller partier där riksdagen inte har bifallit yttrandet. Vi har inte heller tagit med yttranden från betänkanden som behandlar frågor som rör kommun- eller landstingsverksamheter, men som inte tar upp principiellt viktiga frågor som rör statens styrning av kommuner och landsting. Vi har heller inte tagit med de yttranden som bara är bifall till en proposition från regeringen.

Annars har vi tillämpat samma avgränsningar för vad som räknas som principiellt viktiga frågor i insamlingen av både yttranden från Lagrådet som i betänkanden och utlåtanden från riksdagen.

Bilaga 3

Statsbidrag

I denna bilaga redogör vi för riktade statsbidrag och kostnadsersättningar som är nya (tabell 3.1), upphörda (tabell 3.2) och väsentligt förändrade (tabell 3.3) under 2018. Vi redovisar också en förteckning över samtliga statsbidrag till kommunsektorn 2018 (tabell 3.4).

Tabell 3.1 Nya riktade statsbidrag och kostnadsersättningar 2018.

Namn	Utgifts- område	Kategori av stats- bidrag	Målgrupp	Tidsbe- gränsat? (slutår)	Medel 2018 (mnkr)	Fördelnings- nyckel
Tillfällig ersättning för kostnader med anledning av skogsbränder (2018:1578)	6. Försvar och samhällets krisberedskap	Riktat statsbidrag	Berörda kommuner	Ja (2019)	40	Ersättning för kostnader som inte ersätts enligt lagen om skydd mot olyckor eller genom andra ersättnings-system
Statsbidrag för att stärka socialtjänstens insatser för barn och unga med psykisk ohälsa	9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Riktat statsbidrag	Kommuner	Ja (2020)	100	Antal och andel ärenden samt andel av befolkningen som saknar treårig gymnasieutbildning
Statsbidrag till kommunerna för deras arbete med akut hemlöshet	9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Riktat statsbidrag	10 kommuner som har flest antal akut hemlösa	Ja (2021)	25	Antal hemlösa
Stöd för habiliteringsersättning (daglig verksamhet)	9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Riktat statsbidrag	Kommuner	Ja (2018)	350	Antalet deltagare i daglig verksamhet
Patientmiljarden - insatser för att förbättra tillgängligheten och samordningen i hälso- och sjukvård	9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Riktat statsbidrag	Landsting och SKL	Ja (2021)	1 600	Befolkningsandel

Namn	Utgifts- område	Kategori av stats- bidrag	Målgrupp	Tidsbe- gränsat? (slutår)	Medel 2018 (mnkr)	Fördelnings- nyckel
(överenskom- melse)						
Insatser för ökad tillgäng- lighet i barn- hälsovården m.m. som t.ex. sällsynta diag- noser och be- redskap (över- enskommelse)	9. Hälso- vård, sjuk- vård och social om- sorg	Riktat stats- bidrag	Landsting, medi- cinska centrum och SKL	Ja (2020)	175	Medlen ska användas för olika typer av insatser, bl.a. utifrån lokala behov
Personalmil- jarder (goda förutsättningar för vårdens medarbetare, överenskom- melse)	9. Hälso- vård, sjuk- vård och social om- sorg	Riktat stats- bidrag	Landsting och SKL	Ja (2021)	2 000	Befolknings- andel
Statsbidrag för investeringar i välfärdsteknik i omsorgen	9. Hälso- vård, sjuk- vård och social om- sorg	Riktat stats- bidrag	Kommu- ner	Ja (2018)	350	Förutbestämd summa per kommun
Statsbidrag till avgiftsfri sim- undervisning för elever i för- skoleklass	9. Hälso- vård, sjuk- vård och social om- sorg	Riktat stats- bidrag	Kommu- ner	Nej	300	Antalet sex- åringar i respek- tive kommun
Avgiftsfri screening för livmoderhals- cancer	9. Hälso- vård, sjuk- vård och social om- sorg	Kost- nadser- sättning	Landsting	Ja (2019)	141	Kompensation för uteblivna intäkter av patientavgifter
Statsbidrag för att vid psykisk ohälsa före- bygga och be- handla ohälsa- samma levnads- vanor	9. Hälso- vård, sjuk- vård och social om- sorg	Riktat stats- bidrag	Landsting	Ja (2020)	15	Medel för ut- vecklingsarbete i primärvården

Namn	Utgifts- område	Kategori av stats- bidrag	Målgrupp	Tidsbe- gränsat? (slutår)	Medel 2018 (mnkr)	Fördelnings- nyckel
Statsbidrag till utökad stöd för lovaktiviteter under andra lov än sommarlovet	9. Hälso- vård, sjuk- vård och social om- sorg	Riktat stats- bidrag	Kommu- ner	Ja (2020)	250	Antal barn i hushåll med ekonomiskt bistånd i respektive kommun
Stärka jäm- ställdhetsar- betet på lokal och regional nivå (överens- kommelse)	13. Jäm- ställdhet och nyan- lända in- vandrares etablering	Riktat stats- bidrag	SKL samt regionala stöd och samver- kans- strukturer	Ja (2020)	25 (inkl. tilllägg om vålds- före- byggan- de ar- bete i skola)	Medlen ska användas till olika projekt
Statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling (2018:49)	16. Ut- bildning och uni- versitets- forskning	Riktat stats- bidrag	Skolhu- vudmän för för- skoleklass och grund- skolan	Nej	1 000 (3 500 år 2019)	Ett indexvärde utifrån socioekonomiska faktorer och elevantal
Försöksverk- samhet med datorbaserade nationella prov, extern bedöm- ning och med- bedömning (2017:1106)	16. Utbild- ning och universi- tetsforsk- ning	Riktat stats- bidrag	100 slump- mässigt utvalda skolor	Ja	14	Elevantalet
Statligt stöd för säkerhetshöjande åtgärder i skolor (2018:527)	16. Utbild- ning och universi- tetsforsk- ning	Riktat stats- bidrag	Skolhuvud män med skolor där det finns påtaglig risk för brott	Ja (2020)	4	Medlen ska användas till fysiska åtgärder som syftar till att minska risken för brott
Statsbidrag för lärcentrum (2017:1303)	16. Utbild- ning och universi- tetsforsk- ning	Riktat stats- bidrag	Samver- kande kommuna- la skol- huvud- män för kommu-	Nej	50	Medlen ska användas för etablering av nya eller utveckling av befintliga lärcentrum

Namn	Utgifts- område	Kategori av stats- bidrag	Målgrupp	Tidsbe- gränsat? (slutår)	Medel 2018 (mnkr)	Fördelnings- nyckel
			nal vuxen- utbildning			
Statsbidrag för rekryterande insatser inom vuxenutbildning (2018:1495)	16. Utbildning och universitetsforskning	Riktat statsbidrag	Kommuner som får statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning (2016:937)	Nej	50	Utifrån omfattningen av arbetslösheten
Statsbidrag till fritidsgårdar och motsvarande öppna fritidsverksamhet	17. Kultur, medier, trossamfund och fritid	Riktat statsbidrag	Kommuner	Ja (2018)	50	Utifrån ett grundbelopp och antalet unga i åldern 0–20 år i hushåll med försörjningsstöd
Statsbidrag till de regionala biblioteksverksamheterna som kompetensnoder	17. Kultur, medier, trossamfund och fritid	Riktat statsbidrag	Landsting	Ja (2020)	25 (en del till landsting)	Utbilda folkbibliotekarier för en digital kunskapshöjning
Statsbidrag till Malmö kommun som gäller rörelsernas museum	17. Kultur, medier, trossamfund och fritid	Riktat statsbidrag	Malmö kommun	Ja	5	Medlen ska användas för en fördjupad förstudie och försöksverksamhet som gäller ett demokrati- och migrationsmuseum i Malmö.
Statsbidrag till kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden (2018:151)	19. Regional tillväxt	Riktat statsbidrag	32 kommuner enligt bilaga till förordningen (utifrån lågt valdeltagande, hög ar-	Ja (2027)	425	Medlen ska användas för åtgärder för att stärka ekonomisk och social utveckling

Namn	Utgifts- område	Kategori av stats- bidrag	Målgrupp	Tidsbe- gränsat? (slutår)	Medel 2018 (mnkr)	Fördelnings- nyckel
			betslös- het, låg sysselsätt- ningsgrad och låg ut- bildnings- nivå)			
Statsbidrag till socioekonomiskt eftersatta kommuner (2018:152)	19. Regional tillväxt	Riktat statsbidrag	30 kommuner enligt bilaga till förordningen (utifrån lågt valdeltagande, hög arbetslöshet, låg sysselsättningsgrad och låg utbildningsnivå)	Ja (2027)	75	Medlen ska användas för åtgärder för att stärka ekonomisk och social utveckling
Statsbidrag för att skapa naturnära (gröna) jobb	20. Allmän miljö och naturvård	Riktat statsbidrag	Framför allt kommuner (inte enskilda företag)	Ja (2020)	34	Medlen kan gå till lokala och regionala satsningar på naturnära jobb för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.
Statsbidrag till strandstädning (2018:58)	20. Allmän miljö och naturvård	Riktat statsbidrag	Kommuner (enskilt eller tillsammans) med havsstränder	Ja (2020)	17	Medlen ska användas till projekt som syftar till att samla in och behandla avfall
Statsbidrag för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester (2018:495)	20. Allmän miljö och naturvård	Riktat statsbidrag	Kommuner, kommunala bolag eller kommuner	Ja (2020)	45	Medlen ska användas till investeringar i en teknik/metod, förstudier eller andra

Namn	Utgifts- område	Kategori av stats- bidrag	Målgrupp	Tidsbe- gränsat? (slutår)	Medel 2018 (mnkr)	Fördelnings- nyckel
			nalför- bund			förberedande åtgärder
Statligt stöd för att minska utsläpp av mikroplaster till vattenmiljön (2018:496)	20. Allmän miljö och naturvård	Riktat statsbidrag	Offentliga och privata aktörer som t.ex. kommuner, va-huvudmän och företag (inte privatpersoner)	Ja (2020)	25	Medlen ska användas till investeringar i teknik, förstudier eller andra förberedande åtgärder
Statsbidrag för grönare städer (2017:1337)	20. Allmän miljö och naturvård	Riktat statsbidrag	Kommuner	Nej	100	Medlen ska användas för åtgärder som innebär att anlägga eller utveckla områden med stadsgröniska (t.ex. parker och alléer)
Statsbidrag för kunskapshöjande insatser mot övergödning	20. Allmän miljö och naturvård	Riktat statsbidrag	Universitet och högskolor, ideella intresseorganisationer, kommuner och länsstyrelser (inte enskilda näringsidkare eller organisationer som drivs i bolagsform)	Ja (2020)	6	Medlen kan användas t.ex. för kartläggning, teknikutveckling eller uppföljning (inte för att utföra åtgärder)

Namn	Utgifts- område	Kategori av stats- bidrag	Målgrupp	Tidsbe- gränsat? (slutår)	Medel 2018 (mnkr)	Fördelnings- nyckel
Statsbidrag för att underlätta vindkrafts-etableringar (2017:1338)	21. Energi	Riktat stats-bidrag	Kommu- ner	Nej	70	Antal megawatt från ny vindkraft
Stöd för att främja fri kollektivtrafik för ungdomar under sommarlovet (2018:349)	22. Kommu- nikation	Riktat stats-bidrag	Regionala kollektiv- trafik- myndig- heter	Ja (2020)	350	Efter ett fördelningstal i bilagan till förordningen som utgår från antalet skolungdomar (från årskurs 6) per län
Stöd till kommuner för flyttning, uppställning och skrotning av vissa fordon (2018:1594)	22. Kommu- nikation	Riktat stats-bidrag	Kommu- ner	Ja (2021)	25	Ersättning för skäliga kostnader per fordon (men inte för kringkostnader som t.ex. för eftersökningar i register och löner).
Statsbidrag till kommuner i glesbygd för att stärka näringslivet	23. Areella näringar, landsbygd och livs- medel	Riktat stats-bidrag	39 kom- muner i stödområ- de A en- ligt för- ordningen 1999:138 2	Ja (2020)	70	Enhetligt be- lopp för de berörda kom- munerna
Statsbidrag för insatser för nationella livsmedelsstrategins genomförande på regional nivå	23. Areella näringar, landsbygd och livs- medel	Riktat stats-bidrag	Regionalt utveck- lingsan- svariga (länssty- relsen, samver- kansorg- an eller landsting)	Ja (2018)	42	Högst 2 000 000 kronor per aktör

Anmärkning: Uppgifterna om medel gäller avsatta medel (budgeterade) i miljoner kronor. Uppgifterna om slutår grundar sig på vad som framgår i dokumentet (överenskommelse, förordning eller särskilt regeringsuppdrag) som reglerar statsbidraget eller i några fall på information från myndigheters webbplatser eller från Regeringskansliet. Både avsatta medel och slutår kan komma att ändras. Förutom de nya statsbidragen som redovisas i tabellen finns det också tre nya överenskommelser som innehåller statsbidrag på vardera några miljoner kronor och som endast går till SKL.

Källa: SKL:s cirkulär om budgetpropositionerna, Statskontorets enkät till myndigheterna, rättsdokument, regleringsbrev samt information från myndigheters webbplatser.

Tabell 3.2 Riktade statsbidrag och kostnadsersättningar som har upphört 2018.

Namn	Utgiftsområde	Kategori av statsbidrag
Statsbidrag till landstingen och SKL för förbättrad vård vid kroniska sjukdomar (överenskommelse)	9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Riktat statsbidrag
Statsbidrag till några landsting för att fungera som pilotverksamhet för patientkontrakt	9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Riktat statsbidrag
Statsbidrag till landstingen för mänskliga vävnader och celler	9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Kostnadsersättning
Utveckling av ett stödverktyg för verksamheter där det bor och vistas personer med kognitiv funktionsnedsättning (Minneskliniken vid Skånes universitetssjukhus)	9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Riktat statsbidrag
Statsbidrag till två kommuner och ett landsting för vård och behandling av spelmissbrukare	9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Riktat statsbidrag
Medel till kommuner där det kan finnas brist på skollokaler	16. Utbildning och universitetsforskning	Riktat statsbidrag
Statsbidrag till kommunerna för viss utbildning för arbetslösa ungdomar i åldrarna 20–24 år	16. Utbildning och universitetsforskning	Riktat statsbidrag

Anmärkning: För de upphörda statsbidragen har inga medel avsatts för 2018. Förutom de nämnda upphörda statsbidragen har även statsbidraget som endast har gått till SKL för att stärka jämställdhetsarbetets inriktning mot män, pojkar och maskulinitetsfrågor upphört (överenskommelse). Vi har inte tagit hänsyn till eventuella förändringar av övergångsregeringens höständringsbudget för 2018.

Källa: SKL:s cirkulär om budgetpropositionerna, Statskontorets enkät till myndigheterna, rättsdokument, regleringsbrev samt information från myndigheters webbplatser.

Tabell 3.3 Väsentliga förändringar av riktade statsbidrag och kostnadsersättningar 2018.

Namn	Utgiftsområde	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen
Statsbidrag till kommuner och landsting i förvaltningsområden	1. Rikets styrelse	Kostnadsersättning	Bidragsramen har ökat genom att fler kommuner/landsting har blivit s.k. förvaltningskommuner/landsting
Ersättning för räddningstjänst m.m.	6. Försvar och samhällets krisberedskap	Kostnadsersättning	Bidragsramen har ökat med anledning av skogbränderna sommaren 2018

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen
Statsbidrag för att stärka kommunernas och landstingens arbete med civilt försvar	6. Försvar och samhällets krisberedskap	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat
Statsbidrag för stärkt bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården	9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Riktat statsbidrag	Den utökade bidragsramen har fortsatt att gälla under 2018
Ökad tillgänglighet och jämlikhet i mödra- och förlossningsvården (tilläggsöverenskommelse)	9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat
Statligt tandvårdsstöd (2008:145)	9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Kostnadsersättning	Beloppen för allmänt tandvårdsbidrag har fördubblats och bidragsramen har ökat
Stöd till riktade insatser på psykisk hälsa-området 2018 (överenskommelse)	9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat med fler insatser som t.ex. att motverka psykisk ohälsa hos asylsökande och nyanlända barn och unga
Statsbidrag till landstingen för tolktjänst	9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat för ökade möjligheter till tolktjänst i arbetslivet 2018–2020
Statlig ersättning för insatser för vissa utläningar (2010:1122)	13. Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering	Kostnadsersättning	Bidragsramarna för schablonersättningar till kommunerna (p.g.a. utbildningsplikten) samt för flyktiguider och familjekontakter (med syftet att t.ex. stärka språkinläring) har höjts
Statsbidrag till verksamheter för asylsökande m.fl. (tidiga insatser, 2016:1364)	13. Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat och en högre andel av bidragsramen kan gå till kommunerna jämfört med 2017
Statsbidrag till kommuner och landsting för att minska och motverka segregation (2018:118)	13. Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering	Riktat statsbidrag	Den nya statsbidragsförordningen är mer inriktad på sektorsövergripande samordning på lokal och regional nivå jämfört med den tidigare och upphörda förordningen 2017:848 med samma namn
Statsbidrag för att främja lokala överenskommelser mellan kommuner och Arbetsförmedlingen om	14. Arbetsmarknad och arbetsliv	Riktat statsbidrag	Bidragsramen för ändamålet har ökat inom ramen för statens kostnader för arbetsmarknads-politiska program och insatser

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen
unga och nyanlända (2015:502)			
Statsbidrag för fortbildning av lärare när det gäller svenska som andraspråk och kommunal vuxenutbildning i SFI (2 statsbidrag)	16. Utbildning och universitetsforskning	Riktat statsbidrag	Bidragsramarna för förordningarna 2016:709 och 2007:222 (som gäller svenska som andraspråk) inom ramen för uppdragsutbildning enligt 2007:223 har ökat.
Statsbidrag för fortbildning av lärare samt fritidspedagoger och motsvarande (2007:222)	16. Utbildning och universitetsforskning	Riktat statsbidrag	Bidragsramen för utbildning som inte gäller svenska som andraspråk har minskat (läraryftet II)
Statsbidrag för handledare i språk-, läs- och skrivutveckling (läslyftet, 2015:42)	16. Utbildning och universitetsforskning	Riktat statsbidrag	Medel har avsatts för att förlänga och förstärka satsningen läslyftet
Statsbidrag för fortbildning i specialpedagogik (2015:938)	16. Utbildning och universitetsforskning	Riktat statsbidrag	Medel har avsatts för att förlänga utbetalning av statsbidraget t.o.m. 2020
Statsbidrag för ökad undervisningstid i svenska eller svenska som andraspråk för nyanlända elever i grundskolan (försöksverksamhet, 2013:69)	16. Utbildning och universitetsforskning	Riktat statsbidrag	Försöksverksamheten har förlängts till att gälla t.o.m. höstterminen 2018.
Statsbidrag för undervisning under skollov (2014:47)	16. Utbildning och universitetsforskning	Riktat statsbidrag	Användningsområdet har ändrats till att inte omfatta obligatorisk undervisning under skollov samtidigt som det har utvidgats till att omfatta särskild simundervisning (lovsimskola). Därutöver har bidragsramen ökat för framför allt undervisning för elever på gymnasieskolans språkintruktionsprogram.
Statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning och lärlingsliknande utbildning inom introduktionsprogram (2011:947)	16. Utbildning och universitetsforskning	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat och användningsområdet har utvidgats till att även omfatta lärlingsliknande utbildning inom introduktionsprogram
Statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser (2010:1058)	17. Kultur, medier, trosamfund och fritid	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat med en engångssumma för läsfrämjande insatser i förskolan.

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen
Statsbidrag till folkbibliotek (2018:66 som ersatte den tidigare förordningen 1996:1608 med samma namn)	17. Kultur, medier, tros-samfund och fritid	Riktat statsbidrag	Satsning under 2018–2020 för att förstärka utbudet och tillgängligheten till biblioteksverksamhet i hela landet. En del av medlen har tillförts kultursamverkansmodellen.
Statsbidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer (kulturmiljövård, 2010:1121)	17. Kultur, medier, tros-samfund och fritid	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat.
Statsbidrag till kommuner med svag bostadsmarknad (2018:111)	18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	Riktat statsbidrag	Den nya förordningen innehåller bestämmelser om bidrag för bl.a. stöd till undsättning eller omstrukturering av kommunala bostadsföretag i ekonomiska svårigheter samtidigt som förordningen om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet har ändrats.
Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA-bidrag, 2003:598)	20. Allmän miljö- och naturvård	Riktat statsbidrag	Förordningen har ändrats och bidragsramen har ökat för åtgärder för att restaurera och anlägga våtmarker.
Stöd till lokala klimatinvesteringar (klimatklivet, 2015:517)	20. Allmän miljö- och naturvård	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat och reformen har förlängts t.o.m. 2023.
Statsbidrag för klimatanpassning	20. Allmän miljö- och naturvård	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat för åtgärder som minskar sannolikheten för ras och skred längs Göta älv.
Statligt stöd för avhjälpande av föroreningsskador (2004:100)	20. Allmän miljö- och naturvård	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har minskat för efterbehandling av mark för bostadsbyggande men samtidigt ökat för andra delar.
Statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA-bidrag, 2009:381)	20. Allmän miljö- och naturvård	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat och många fler åtgärder har blivit stödberättigade. En länsstyrelse har uppgett att 2018 var första året de beviljade LOVA-bidrag.
Lokal och regional kapacitetsutveckling för klimat- och energiomställning	21. Energi	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat och medlen får även användas för insatser som främjar att transporter nyttjas mer effektivt.
Stöd för att främja hållbara stadsmiljöer (stadsmiljöavtalen, 2015:579)	22. Kommunikation	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat och stadsmiljöavtalen har införts som en del av den ekonomiska ramen för utvecklingen av statens transportinfrastruktur.

Namn	Utgifts- område	Kategori av statsbidrag	Beskrivning av förändringen
Statsbidrag till icke statliga flygplatser (2006:1577)	22. Kommuni- kation	Riktat statsbidrag	Bidragsramen har ökat för att icke statliga flygplatser i Norrland inte ska få ökade driftunderskott genom den införda flygskatten.

Anmärkning: Med väsentlig förändring menar vi exempelvis att bidragsramen för bidraget har ökat relativt mycket eller att en befintlig statsbidragsförordning har utvidgats med nya bidrag eller användningsområden. Vi har inte tagit hänsyn till eventuella förändringar av övergångsregeringens höständringsbudget för 2018.

Källa: SKL:s cirkulär om budgetpropositionerna, Statskontorets enkät till myndigheterna, rättsdokument, regeringsbrev samt information från myndigheters webbplatser.

Tabell 3.4 Samtliga statsbidrag till kommunsektorn 2018.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelningsnyckel
1	1	Resebidrag för studiebesök hos Sveriges riksdag för studerande på gymnasienivå	2:2	814*	Riktat statsbidrag	Gymnasieskolor, gymnasieskolor, anordnare av gymnasial vuxenutbildning samt särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
2	1	Finansiering av landstingens förvaltningskostnader	5:1	79	Kostnadsersättning	Landsting	Tillsvidare	Förutbestämd summa per landsting
3	1	Statsbidrag för verksamhet som värnar demokratin (2011:1508)	6:1	15	Riktat statsbidrag	Kommuner, stiftelser och ideella föreningar	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
4	1	Statsbidrag till nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:1299)	7:1	64	Kostnadsersättning	Kommuner och landsting i förvaltningsområden	Tillsvidare	Grundbelopp. Till vissa kommuner även utifrån antal invånare.
5	1	Bidrag till utvecklingskommuner för romsk inkludering	7:2	3	Riktat statsbidrag	Vissa kommuner	Tidsbegränsat (2019)	Samma belopp till vissa kommuner
6	1	Bidrag för utbildning av brobyggare	7:2	3	Riktat statsbidrag	Vissa kommuner	Tidsbegränsat (2019)	Halvtidslön för tjänst till vissa kommuner
7	4	Medel avseende avhopparverksamhet	1:1	5	Riktat statsbidrag	Organisationer och kommuner	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
8	5	Nordiskt samarbete	1:3	5	Riktat statsbidrag	Kommuner, organisationer och föreningar	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
9	6	Statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor	2:2	75	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
10	6	Ersättning för räddningstjänst och vid utflöde av olja och andra skadliga ämnen	2:3	21*	Kostnadsersättning	Kommuner och enskilda individer	Tillsvidare	Kommuner som haft kostnader som överstiger självrisken
11	6	Tillfällig ersättning för kostnader med anledning av skogsbränder (2018:1578)	2:4	40	Riktat statsbidrag	Berörda kommuner	Tidsbegränsat (2019)	Kommuner med kostnader med anledning av skogsbränderna 2018
12	6	Statsbidrag till kommuner och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap	2:4	340	Riktat statsbidrag	Kommuner och landsting	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
13	6	Statsbidrag till kommuner och landsting för att stärka arbetet med det civila försvaret	2:4	130	Riktat statsbidrag	Kommuner och landsting	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
14	6	Stöd till åtgärder som stärker ledningsförmågan i kommun och landsting	2:4	1 217*	Riktat statsbidrag	Kommuner och landsting	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
15	6	Ersättning till kommunerna för kostnader relaterade till grundutbildning	2:6	35	Kostnadsersättning	Kommuner	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
		för deltidсанställd räddningstjänstpersonal.						
16	6	Statsbidrag för hälsoupplysning om UV-strålningens risker	3:1	4	Riktat statsbidrag	Myndigheter, kommuner, landsting och frivilliga organisationer	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
17	8	Ersättningar om mottagande av asylsökande m.fl. (1994:361)	1:2	11 264*	Kostnadsersättning	Kommuner	Tillsvidare	Per person
18	8	Statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande (1996:1357)	1:2	11 264*	Kostnadsersättning	Landsting, kommuner och apotek	Tillsvidare	Oftast schablonersättning per person och insats
19	8	Statlig ersättning för asylsökande m.fl. (2017:193)	1:2	11 264*	Kostnadsersättning	Kommuner och landsting	Tillsvidare	Bl.a. schablonersättningar per elev
20	8	Utgifter för projekt som beviljats bidrag inom EU fonder samt för statlig medfinansiering av projekt som beviljats bidrag inom EU fonder (2014:1538)	1:8	155	Riktat statsbidrag	Statliga myndigheter, organisationer, ideella föreningar och stiftelser, kommuner, landsting, universitet	Tidsbegränsat (2022)	Investerings-/projektbidrag m.m.
21	8	Statsbidrag till kommuner för ensamkommande unga asylsökande m.fl.	1:9	395	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tidsbegränsat (2019)	Fast belopp per ensamkommande
22	9	Statligt tandvårdsstöd (2008:145)	1:4	6 324	Kostnadsersättning	Landsting samt privata vårdgivare	Tillsvidare	Per patient och år upp till ett visst belopp

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
23	9	Kompetenscentrum på tandvårdsområdet	1:4	9	Riktat statsbidrag	Kompetenscentrum på tandvårdsområdet (landsting) samt Nordisk Instituttt för Odontologiske Materialer	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
24	9	Bidrag för läkemedelsförmånerna	1:5	27 731	Kostnadsersättning	Landsting, SKL	Tillsvidare	Utifrån en kombination av ålder, kön och socioekonomiska förhållanden
25	9	Överenskommelsen om stöd och bättre resurstöd och bättre resurstöd utnyttjande i hälso- och sjukvården - En professionsmiljard	1:6	976	Riktat statsbidrag	Landsting, SKL	Tidsbegränsat (2018)	Befolkningsandel
26	9	Insatser för ökad tillgänglighet i barnhälsovården m.m. som t.ex. sällsynta diagnoser och beredskap	1:6	175	Riktat statsbidrag	Landsting, medicinska centrum och SKL	Tidsbegränsat (2020)	Bl.a. utifrån lokala behov
27	9	Personalmiljarder (goda förutsättningar för vårdens medarbetare)	1:6	2 000	Riktat statsbidrag	Landsting och SKL	Tidsbegränsat (2021)	Befolkningsandel
28	9	Patientmiljarden – insatser för att förbättra tillgängligheten och samordningen i hälso- och sjukvården	1:6	1 600	Riktat statsbidrag	Landsting och SKL	Tidsbegränsat (2021)	Befolkningsandel

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
29	9	Överenskommelsen om kortare väntetider i cancervården	1:6	448	Riktat statsbidrag	Landsting, SKL, RCC	Tidsbegränsat (2018)	Fast summa och befolkningsandel
30	9	Avgiftsfri screening för livmoderhalscancer	1:6	141	Kostnadsersättning	Landsting	Tidsbegränsat (2019)	Uteblivna avgifter
31	9	Bidrag för verksamhet vid Rett Center	1:6	9	Riktat statsbidrag	Jämtlands läns landsting / Rett center	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
32	9	Bidrag för att etablera ett kunskapsnätverk för samers hälsa	1:6 1:8	4	Riktat statsbidrag	Västerbottens läns landsting tillsammans med Region Norrbotten, Region Jämtland/Härjedalen och Same-tinget samt landstinget Dalarna	Tidsbegränsat (2019)	Investerings-/projektbidrag m.m.
33	9	Projekt om säkrare iordningställande av läkemedel för barn	1:6	1	Riktat statsbidrag	Astrid Lindgrens Barnsjukhus/Stockholms läns landsting	Tidsbegränsat (2018)	Investerings-/projektbidrag m.m.
34	9	Insatser för ökad tillgänglighet och jämlikhet i förlossningsvården och förstärkta insatser för kvinnors hälsa (överenskommelse)	1:6	1 831	Riktat statsbidrag	Landsting, SKL	Tidsbegränsat (2022)	Befolkningsandel
35	9	Ersättning för sjukvård i internationella förhållanden (2013:513)	1:7	465	Kostnadsersättning	Landsting	Tillsvidare	För utförd vård utomlands
36	9	Överenskommelse om stöd till riktade insatser	1:8	1 414	Riktat statsbidrag	Kommuner, landsting	Tidsbegränsat (2018)	Befolkningsandel

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
		inom området psykisk hälsa						
37	9	Överenskommelse av utvecklingen och finansieringen av nationella kvalitetsregister för vård och omsorg	1:8	10	Riktat statsbidrag	Landsting, Regionala registercentrumorganisationer (RCO) m.fl.	Tidsbegränsat (2018)	Investerings-/projektbidrag m.m.
38	9	Statsbidrag för att vid psykisk ohälsa förebygga och behandla ohälsosamma levnadsvanor	1:8	15	Riktat statsbidrag	Landsting (primärvården)	Tidsbegränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.
39	9	Medel till landstingen för rådgivning och annat stöd inom LSS-området	4:2	95	Riktat statsbidrag	Landsting	Tillsvidare	Bl.a. befolkningsandel
40	9	Statsbidrag till tolktjänst	4:2	90	Riktat statsbidrag	Landsting	Tillsvidare	Utifrån tolkcentralernas redovisade totalkostnader
41	9	Statsbidrag till utrustning för elektronisk kommunikation (2014:298)	4:2	19	Riktat statsbidrag	Landsting	Tillsvidare	Bl.a. befolkningsandel
42	9	Statsbidrag till samordning av landstingens arbete med utrustning för elektronisk kommunikation (2014:299)	4:2	1	Riktat statsbidrag	Landsting	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelningsnyckel
43	9	Statsbidrag för arbetet med BPSD-registret	4:2	11*	Riktat statsbidrag	Landsting	Tidsbegränsat (2018)	Investerings-/projektbidrag m.m.
44	9	Statsbidrag till kommuner som bedriver verksamhet med personligt ombud för vissa personer med psykiska funktionsnedsättningar (2013:522)	4:2	104	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Utifrån antalet årsanställningar som personligt ombud
45	9	Stöd för habiliterings-sättning (daglig verksamhet)	4:2	350	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tidsbegränsat (2018)	Antalet deltagare
46	9	Ökad bemanning inom äldreomsorgen	4:5	1 995	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tidsbegränsat (2018)	Utifrån den s.k. standardkostnaden för äldreomsorg i det kommunala utjämningsystemet
47	9	Arbete med Swedish National Study on Ageing and Care (SNAC)	4:5	16	Riktat statsbidrag	Förutbestämda verksamheter vid landsting och kommuner	Tidsbegränsat (2018)	Investerings-/projektbidrag m.m.
48	9	Statsbidrag för investeringar i välfärdsteknik i omsorgen	4:5	350	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tidsbegränsat (2018)	Förutbestämd summa per kommun
49	9	Forskning inom äldreområdet	4:5	36	Riktat statsbidrag	Landsting	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
50	9	Statsbidrag till avgiftsfri simundervisning för elever i förskoleklass	4:7	300	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Antalet sexåringar i kommunen
51	9	Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD) 2014–2020 (2014:1374)	4:7	13	Riktat statsbidrag	Offentliga aktörer, ideella organisationer	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
52	9	Statsbidrag till kommunerna för deras arbete med akut hemlöshet	4:7	25	Riktat statsbidrag	10 kommuner som har flest antal akut hemlösa	Tidsbegränsat (2021)	Antal hemlösa
53	9	Kompensation för det utökade åtagande att genomföra hälsundersökningar av barn och unga i anslutning till att samhällsvård inleds	4:7	10	Riktat statsbidrag	Landsting	Tillsvidare	Befolkningsandel
54	9	Regionalt kompetensstöd för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer och stöd till våldsutsatta kvinnor och barn	UO 9: 4:7 UO 13: 3:1	109*	Riktat statsbidrag	Kommuner, landsting, ideella föreningar och stiftelser m. fl.	Tidsbegränsat (2018)	Grundbelopp och antalet invånare
55	9	Stöd till sommarlovsaktiviteter	4:7	200	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tidsbegränsat (2019)	Antalet barn i hushåll med ekonomiskt bistånd

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
56	9	Statsbidrag till utökad stöd för lovaktiviteter under andra lov än sommarlovet	4:7	250	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tidsbegränsat (2020)	Antalet barn i hushåll med ekonomiskt bistånd
57	9	Stärkt bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården	4:7	360	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tidsbegränsat (2020)	Antal och andel ärenden samt andel av befolkningen som saknar tre-årig gymnasieutbildning
58	9	Statsbidrag för att stärka socialtjänstens insatser för barn och unga med psykisk ohälsa	4:7	100	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tidsbegränsat (2020)	Antal och andel ärenden samt andel av befolkningen som saknar tre-årig gymnasieutbildning
59	9	Bidrag för utvecklingsprojekt för att behålla och rekrytera socionomer inom den myndighetsutövande socialtjänsten inom Uppsala kommun	4:7	2	Riktat statsbidrag	Uppsala kommun	Tidsbegränsat (2018)	Investerings-/projektbidrag m.m.
60	9	Medel till utvecklingsprojekt inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet	6:1	35	Riktat statsbidrag	Ideella organisationer, kommuner, länsstyrelser, universitet, högskolor, FoU-enheter, landsting, regioner	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
61	9	Medel för arbete med de rikstäckande telefon- och webbaserade stödjourerna Sluta Röka-linjen, Alkohol-linjen, Alkohol-	6:1	33*	Riktat statsbidrag	Stockholms läns landsting	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
		hjälpen och Stödlinjen för spelare och anhöriga						
62	10	Försäkringsmedicinska utredningar	1:6	250	Riktat statsbidrag	Landsting	Tidsbegränsat (2018)	Investerings-/projektbidrag m.m.
		Överenskommelse mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) om En kvalitetsäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess						
63	10		1:6	1 444	Riktat statsbidrag	Landsting, SKL, Myndigheter	Tidsbegränsat (2018)	Utifrån antalet invånare
		Statsbidrag till verksamheter för asylsökande m.fl. (2016:1364)						
64	13		1:1	149	Riktat statsbidrag	Organisation, kommun, kommunalförbund	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
		Statlig ersättning för insatser för vissa utlännings (2010:1122)						
65	13		1:1.1.2	19 798*	Kostnadsersättning	Kommun, landsting, kommunalförbund	Tillsvidare	Ersättningar för olika ändamål
		Statlig ersättning för flyktmottagande och för insatser för vissa utlännings (1990:927)						
66	13		1:2	19 717*	Kostnadsersättning	Kommun och landsting	Tillsvidare	Ersättningar för olika ändamål
		Statsbidrag till kommuner och landsting för att öka kunskapen om homosexuellas, bisexuellas och						
67	13		2:2	2	Riktat statsbidrag	Kommun och landsting	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
		transpersoners situation (2014:1542)						
68	13	Vidareutveckling av en digital plattform med information om hälsa och jämställdhet	3:1	4	Riktat statsbidrag	Stockholms läns landsting	Tidsbegränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.
69	13	Stärka jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå 2018–2020	3:1	25	Riktat statsbidrag	SKL samt regionala stöd och samverkansstrukturer	Tidsbegränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.
70	13	Medel för att utveckla och driva stopptelevonen PrevenTeil samt för att genomföra ett utbildningsprogram för yrkesverksamma inom hälso- och sjukvården	UO 9: 5:2 UO 13: 3:1	3	Riktat statsbidrag	Karolinska universitetssjukhuset	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
71	13	Statsbidrag till kommuner och landsting för åtgärder för att motverka och minska segregation (2018:118)	4:1	53	Riktat statsbidrag	Kommuner, landsting, ideella föreningar och stiftelser	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
72	14	Ersättning enligt jobb- och utvecklingsgarantin (2007:414)	1:3	11 388*	Riktat statsbidrag	Offentlig eller privat aktör som anordnar arbetsträning samt kommun (för vissa merkostnader)	Tillsvidare	Bl.a. per deltagare

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelningsnyckel
73	14	Ersättning enligt jobbgaranti för ungdomar (2007:813)	1:3	11 388*	Riktat statsbidrag	Offentlig eller privat aktör som anordnar arbetsträning samt kommun (för t.ex. studie- och yrkesvägledning)	Tillsvidare	Bl.a. per anvisningsdag och person
74	14	Statsbidrag till kommuner för främjande av lokala överenskommer om viss samverkan om unga och nyanlända (2015:502)	1:3	11 458*	Riktat statsbidrag	Kommun	Tillsvidare	Kommunens storlek samt per månad och person
75	14	Statsbidrag för sommarjobb till vissa ungdomar	1:3	100	Riktat statsbidrag	Kommun	Tillsvidare	Antalet folkbokförda 15, 16- och 17-åringar i respektive kommun
76	14	Arbetsmarknadspolitiska program (2000:634)	1:3	11 388*	Riktat statsbidrag	Folkbildningsrådet, offentliga och privata arbetsgivare, enskilda (stöd till start av näringsverksamhet), anordnare av yrkeskompetensbedömning, anordnare av projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning m.fl. Kommuner samt andra myndigheter och organisationer, till exempel landsting/regioner, Försäkringskassan och Migrationsverket.	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
77	14	Etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare	1:3	2 364*	Kostnadsersättning	Kommuner samt andra myndigheter och organisationer, till exempel landsting/regioner, Försäkringskassan och Migrationsverket.	Tillsvidare	Per anvisningsdag och deltagare

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelningsnyckel
78	14	Nationellt socialfondsprogram för investeringar för tillväxt och sysselsättning 2014–2020	1:6	1 524	Riktat statsbidrag	Offentliga förvaltningar, arbets- tagar- eller arbetsgivarorganisa- tioner, ideella organisationer, företag	Tidsbegränsat (2020)	Investerings-/projekt- bidrag m.m.
79	16	Bidrag för samisk integre- ring i grundskolan	UO 16: 1:4 UO 1: 7:1	56*	Riktat statsbidrag	Huvudman för grundskola eller utbildning som motsvarar grundskolan och som har samiska elever	Tillsvidare	Investerings-/projekt- bidrag m.m.
80	16	Statsbidrag för handledare i språk-, läs- och skrivut- veckling (2015:42)	1:5	151	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom förskolan, förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan	Tillsvidare	Schablonbelopp per handledare
81	16	Statsbidrag för fortbild- ning i specialpedagogik (2015:938)	1:5	169	Riktat statsbidrag	Huvudman för grundskola, sameskola samt huvudman för utbildning som motsvarar grundskoleutbildning vid särskilt ungdomshem	Tidsbegränsat (2019)	Schablonbelopp per lärare som deltar
82	16	Statsbidrag för fortbild- ning av matematiklärare och för matematik- handledare (2012:161)	1:5	8	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom skolväsendet utom förskolan, förskoleklass och fritidshem samt utbild- ningsanordnare som genom avtal med en eller flera kommu- ner anordnar kommunal vuxen- utbildning eller särskild utbild- ning för vuxna men där kom-	Tillsvidare	Schablonbelopp per lärare som deltar

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
		Insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska och samverkan för bästa skola				munen fortfarande är huvudman		
83	16	Insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska och samverkan för bästa skola	1:5	252*	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom skolväsendet som ingått överenskommelse med Skolverket	Tidsbegränsat (2025)	Kunskapsresultat och andel elever som inte fullföljer sina studier
84	16	Extra statsbidrag till skolhuvudmän som inrättat karriärsteg för lärare i förskoleklasser och grundskolor i utanförskapsområden (2014:145)	1:5	16	Riktat statsbidrag	Huvudmän för förskoleklasser och grundskolor i de områden som står i bilagan till förordningen	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
85	16	Statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning (2011:947)	1:5	482	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom skolväsendet	Tillsvidare	Fasta belopp per elev och termin.
86	16	Statsbidrag för vidareutbildning i form av ett fjärrtekniskt år (2014:854)	1:5	119	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom gymnasieskolan	Tillsvidare	Utifrån antal elevplatser
87	16	Statsbidrag för kompetensutveckling av lärare i yrkesämnen (2012:144)	1:5	12	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunala vuxenutbildningen och den särskilda utbildningen för vuxna	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
88	16	Statsbidrag för behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnen (2013:60)	1:5	66	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, den kommunala vuxenutbildningen och den särskilda utbildningen för vuxna	Tidsbegränsat (2022)	Investerings-/projektbidrag m.m.
89	16	Försöksverksamhet med ökad undervisningstid i svenska eller svenska som andraspråk för nyanlända elever i grundskolan (2013:69)	1:5	62	Riktat statsbidrag	Huvudman som har nyanlända elever i sin grundskola	Tidsbegränsat (2018)	Fast belopp per termin och nyanländ elev
90	16	Statsbidrag till teknik- och naturvetenskapscentrum (1997:153)	1:5	26	Riktat statsbidrag	Teknik- och naturvetenskapscentrum/Science center	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
91	16	Statsbidrag för utbildning i svenska för invandrare (2012:993)	1:5	60	Riktat statsbidrag	Anordnare av kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare eller motsvarande utbildning	Tillsvidare	Per lärare som deltar
92	16	Statsbidrag för hjälp med läxor eller annat skolarbete utanför ordinarie undervisningstid (2014:144)	1:5	389	Riktat statsbidrag	Skolhuvudmän och ideella föreningar/organisationer	Tillsvidare	Per elev
93	16	Statsbidrag för undervisning under skollov (2014:47)	1:5	177	Riktat statsbidrag	Huvudman för en grundskola, sameskola, specialskola eller gymnasieskola	Tillsvidare	Per elev och vecka

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
		Statsbidrag till skolhuvudmän för insatser inom ramen för samverkan för bästa skola och för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända (2016:329)						
94	16		1:5	34	Riktat statsbidrag	Skolhuvudmän som har ingått samverkansavtal eller som har särskilt svåra förutsättningar	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
95	16	Statsbidrag för personalförstärkning i skolbibliotek (2016:370)	1:5	30	Riktat statsbidrag	Skolhuvudmän för grundskola, grundskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola	Tillsvidare	Schablonbelopp
96	16	Statsbidrag för personalförstärkning inom elevhälsan och när det gäller specialpedagogiska insatser och för fortbildning (2016:400)	1:5	526	Riktat statsbidrag	Skolhuvudmän för förskoleklasser, grundskolan, grundskolan, specialskolan, sameskolan och i vissa fall gymnasieskolan och gymnasiesärskolan	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
97	16	Statsbidrag för gymnasieskolans introduktionsprogram (2017:622)	1:5	300	Riktat statsbidrag	Huvudman som har minst 15 elever på ett introduktionsprogram i gymnasieskolan.	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
98	16	Statsbidrag för ökad jämlikhet i grundskolan (2017:818)	1:5	500	Riktat statsbidrag	Huvudmän för grundskolor	Tillsvidare	Huvudmän med sämst socioekonomiska förutsättningar
99	16	Försöksverksamhet med datorbaserade nationella prov, extern bedömning	1:5	14	Riktat statsbidrag	100 slumpmässigt utvalda skolor	Tidsbegränsat	Elevaltal

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
		och medbedömning (2017:1106)						
100	16	Statligt stöd för säkerhetshöjande åtgärder i skolor (2018:527)	1:5	4	Riktat statsbidrag	Skolhuvudmän med skolor där det finns påtaglig risk för brott	Tidsbegränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.
101	16	Statsbidrag för försöksverksamhet med branschskola (2017:623)	1:5	10	Riktat statsbidrag	Skolhuvudmän för yrkesutbildningar	Tidsbegränsat (2023)	Per elev
102	16	Statsbidrag för entreprenörskap i skolan och för upphandling av tjänster för att stödja entreprenörskap inom skolväsendet (2011:192)	UO 16 1:5 UO 24 1:5	40	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom skolväsendet och organisationer	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
103	16	Statsbidrag för omvårdnad i särskilt boende för rörelsehindrade	1:6	69	Kostnadsersättning	Kommun, stiftelse	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
104	16	Särskilda bidrag för riksrekryterande gymnasial utbildning för elever med funktionshinder	1:6	228	Kostnadsersättning	Kommun, landsting	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
105	16	Statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet (2001:160)	1:7	3 029*	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Utifrån den s.k. standardkostnaden för förskola m.m. i det kommunala utjämningsystemet

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelningsnyckel
106	16	Statsbidrag för kvalitets-säkrande åtgärder inom förskolan, fritidshemmet och annan pedagogisk verksamhet till kommuner som tillämpar maxtaxa (2001:161)	1:7	3 029*	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Utifrån den s.k. standardkostnaden för förskola m.m. i det kommunala utjämningsystemet
107	16	Statsbidrag för lägstadiet i grundskolan och motsvarande skolformer samt viss annan utbildning (2015:215)	1:7 1:16	2 800	Riktat statsbidrag	Huvudmän för förskoleklassen, lägstadiet, grundskolan, specialskolan och sameskolan samt fritidshemmet	Tillsvidare	Per årsarbetskraft
108	16	Statsbidrag för omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds (2012:994)	1:7	79	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
109	16	Statsbidrag för mindre barngrupper i förskolan (2015:404)	1:7	828	Riktat statsbidrag	Huvudmän i förskolan	Tillsvidare	Belopp per plats som barngruppen minskar med
110	16	Särskilt verksamhetsstöd till vissa utbildningar (t.ex. dansarutbildningar, 2014:7)	1:8	30	Riktat statsbidrag	Utvalda kommuner/enskilda huvudmän	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
111	16	Statsbidrag till avgifter till International	1:8	110*	Riktat statsbidrag	Kommunala och fristående huvudmän för gymnasieskola som anordnar IB-program	Tillsvidare	Täcka avgift till IBO

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelningsnyckel
		Baccalaureate Office (1993:795)						
112	16	Statsbidrag för internationell gymnasial utbildning (IB-utbildning, för utbildning i Sverige för utlandssvenska elever, 2011:525)	1:8	110*	Riktat statsbidrag	Kommuner, stiftelser	Tillsvidare	Till enskilda på förhand bestämda huvudmän
113	16	Statsbidrag till kommun, landsting eller enskild huvudman för elever från nordiska länder	1:8	110*	Riktat statsbidrag	Kommuner, landsting, enskilda huvudmän för gymnasieskolan eller vuxenutbildning på gymnasial nivå	Tillsvidare	Per elev utifrån bl.a. kurs och riksprislistan
114	16	Statsbidrag till kostnader för utbildning i Sverige för utlandssvenska elever (2015:736)	1:8	110*	Kostnadsersättning	Huvudmän för grundskolan, grundskolskolan, gymnasieskolan och gymnasieskolan samt till anordnare av IB-utbildning som tar emot utlandssvenska elever	Tillsvidare	Per elev utifrån bl.a. riksprislistan
115	16	Statsbidrag för vissa barn och ungdomar som inte är folkbokförda i Sverige (2011:538)	1:8	110*	Kostnadsersättning	Kommuner	Tillsvidare	Per elev utifrån bl.a. riksprislistan
116	16	Statsbidrag för utbildning för barn som vistas i landet utan tillstånd (2013:361)	1:8	50	Kostnadsersättning	Kommuner	Tillsvidare	Utifrån ett medelvärde av antalet asylsökande barn

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
117	16	Statsbidrag till utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar (1994:519)	1:9	103	Riktat statsbidrag	Huvudmannen för en svensk utlandsskola, distansundervisning, kompletterande svensk undervisning eller en utländsk skola (internationell skola)	Tillsvidare	Utvalda skolor utomlands
118	16	Statsbidrag för fortbildning av lärare samt fritidspedagoger och motsvarande (2007:222)	1:10	92	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom skolväsendet utom förskolan, fritidshem, svensk utlandsskola och särskilt ungdomshem	Tillsvidare	Belopp per högskolepoäng
119	16	Statsbidrag för fortbildning av lärare när det gäller svenska som andraspråk och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (2016:709)	1:10	155	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom skolväsendet m.fl.	Tillsvidare	Utifrån en årslön
120	16	Statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning (2016:937)	1:13	2 316	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Olika belopp för olika kurser, belopp per verksamhetspoäng
121	16	Statsbidrag för utbildning som kombineras med traineejobb och bidrag till utbildning för personer med tidsbegränsad anställning inom äldreomsorg eller hälso- och sjukvård (2015:504)	1:13	204	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Per årsstudieplats

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
122	16	Statsbidrag för lärcentrum (2017:1303)	1:13	50	Riktat statsbidrag	Samverkande kommunala skolhuvudmän för kommunal vuxenutbildning	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
123	16	Statsbidrag för rekryterande insatser inom vuxenutbildning (2018:1495)	1:13	50	Riktat statsbidrag	Kommuner som får statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning (2016:937)	Tillsvidare	Utifrån omfattning av arbetslöshet
124	16	Stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar (2013:871)	1:14	158	Riktat statsbidrag	Enskild fysisk eller juridisk person som anordnar viss utbildning	Tillsvidare	Utifrån kostnad för utbildningen
125	16	Medel för att bedriva utbildning inom yrkeshögskolan	1:14	2 193*	Riktat statsbidrag	Kommuner, landsting eller enskilda fysiska eller juridiska personer	Tillsvidare	Utifrån kostnad för utbildningen
126	16	Statsbidrag för upprustning av skollokaler och av utemiljöer vid skolor, förskolor och fritidshem (2015:552)	1:15	680	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom skolväsendet som bedriver utbildning i förskoleklassen, grundskolan, grundskoleklassen, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan. (För utemiljöer även huvudman för förskolan eller fritidshemmet).	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
127	16	Statsbidrag för höjda löner till lärare och vissa andra personalkategorier (2016:100)	1:19	3 000	Riktat statsbidrag	Huvudmän för förskoleklassen, grundskola, grundskoleklassen, specialskolan, sameskolan,	Tillsvidare	Per lärare som deltar

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tills- vidare	Fördelningsnyckel
128	16	Statsbidrag till skolhuvudmän som inrättar karriärsteg för lärare (2013:70)	1:19	1 442	Riktat statsbidrag	gymnasieskolan, och gymnasie-särskolan Huvudmän för förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunala vuxenutbildningen, och särskild utbildning för vuxna	Tillsvidare	Per förstelärare/lektor (Antal tjänster utifrån antal elever)
129	16	Statsbidrag till särskilda insatser på skolområdet (1991:931)	1:20	163*	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom skolväsendet	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
130	16	Statsbidrag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling (2018:49)	1:21	1 000	Riktat statsbidrag	Skolhuvudmän för förskoleklassen och grundskolan	Tillsvidare	Utifrån socioekonomiskt index och relevanta
131	16	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning, för den verksamhetsförlagda utbildningen av läkare (ALF-avtal)	2:66	2 423	Kostnadsersättning	Region Uppsala, Region Skåne, Västra Götalandsregionen, Västerbotten läns landsting, Region Östergötland, Stockholm läns landsting och Region Örebro län	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
132	16	Ersättningar för klinisk utbildning och forskning, för den verksamhetsförlagda utbildningen av tandläkare (TUA-avtal)	2:66	153	Kostnadsersättning	Västra Götalandsregionen och Västerbotten läns landsting	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelningsnyckel
133	16	Medel för nationell samordning av kliniska studier	3:1	50	Riktat statsbidrag	Regionala noder, sjukvårdsregioner	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
134	16	Statsbidrag för att främja internationella kontakter inom skolans område (2000:523)	4:1	21	Riktat statsbidrag	Huvudmän inom skolväsendet	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
135	17	Statsbidrag till kulturella ändamål (2012:517)	1:2 1:3 2:2	513*	Riktat statsbidrag	Kulturverksamhet som bedrivs i Sverige	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
136	17	Statsbidrag till kommuner som bedriver musik- och kulturskoleverksamhet (2015:998)	1:2	100	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tidsbegränsat (2018)	Investerings-/projektbidrag m.m.
137	17	Statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan (2007:1436)	1:3	188*	Riktat statsbidrag	Skolhuvudmän	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
138	17	Vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet (2010:2012)	1:6	1 427*	Riktat statsbidrag	Landsting	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
139	17	Statsbidrag till regional kulturverksamhet (1996:1598)	1:6	1 427*	Riktat statsbidrag	Förutbestämda regionala och lokala kulturinstitutioner, såsom vissa museer, teatrar, cirkusar m.fl. samt Stockholms läns landsting	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
140	17	Statsbidrag till de regionala biblioteksverksam-	1:6	25*	Riktat statsbidrag	Landsting	Tidsbegränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tills- vidare	Fördelningsnyckel
		heterna som kompetens- noder						
141	17	Statsbidrag för konsulent- verksamhet i hemslojd	1:6	1	Riktat statsbidrag	Stockholm läns landsting		Investerings-/projekt- bidrag m.m.
142	17	Statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läs- främjande insatser (2010:1058)	3:1	206*	Riktat statsbidrag	Kommuner, bibliotek, skolor, ideella föreningar m.fl.	Tillsvidare	Investerings-/projekt- bidrag m.m.
143	17	Statsbidrag till folkbiblio- teken (2018:66)	1:2	225	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Investerings-/projekt- bidrag m.m.
144	17	Statsbidrag för främjande av hemslojd	4:3	9	Riktat statsbidrag	Län, kommuner, regioner, föreningar m.fl.	Tillsvidare	Investerings-/projekt- bidrag m.m.
145	17	Bidrag till lönekostnader inom verksamheten Kulturarvs-IT (2003:248)	7:1	10	Riktat statsbidrag	Lokala eller regionala institutio- ner inom musei- eller arkiv- sektorn.	Tillsvidare	Investerings-/projekt- bidrag m.m.
146	17	Bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer (2010:1121)	7:2	263	Riktat statsbidrag	Kommuner, stiftelser, bolag och enskilda personer	Tillsvidare	Investerings-/projekt- bidrag m.m.
147	17	Statsbidrag till Malmö kommun för rörelsernas museum	8:3	5	Riktat statsbidrag	Malmö kommun	Tidsbegränsat	Investerings-/projekt- bidrag m.m.
148	17	Statsbidrag till samver- kansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar (2016:82)	12:3	18	Riktat statsbidrag	Kommuner och samordningsförbund	Tidsbegränsat (2018)	Investerings-/projekt- bidrag m.m.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelningsnyckel
149	17	Statsbidrag till fritidsgårdar och motsvarande öppen fritidsverksamhet	12:3	50	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tidsbegränsat (2018)	Grundbelopp och antal unga i hushåll med försörjningsstöd
150	17	Statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk (2012:140)	14:2	59	Riktat statsbidrag	Folkhögskolor och studieförbund	Tillsvidare	Utifrån schablonmodell baserad på t.ex. antal platser och språkgrupper
151	17	Statsbidrag för särskilt utbildningsstöd (2011:1163)	14:4	188	Riktat statsbidrag	Folkhögskolor, universitet, högskolor	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
152	18	Statsbidrag till kommuner med svag bostadsmarknad (2018:111)	1:2	95	Riktat statsbidrag	Kommuner med vissa förutsättningar	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
153	18	Statligt bidrag för kommunala hyresgarantier (2007:623)	1:3	43	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Fast belopp per lämnad hyresgaranti
154	18	Stöd till utemiljöer i vissa bostadsområden (2016:398)	1:7	500	Riktat statsbidrag	Kommuner, kommunala bostadsföretag, andra aktörer såsom föreningar	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
155	18	Statsbidrag till kommuner för ökat bostadsbyggande (2016:364)	1:8	1 395	Generellt statsbidrag (inga villkor vad bidraget ska användas till)	Kommuner	Tillsvidare	Endast kommuner som uppfyller vissa villkor
156	19	Regionala tillväxtåtgärder	1:1	1 588	Riktat statsbidrag	Samverkansorgan, landsting, Trafikverket och eventuellt länsstyrelse 1) Företag, kommuner 2) Dagligvarubutiker och driv-	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelningsnyckel
						medelsstationer i gles- och landsbygder, kommuner m.fl. 3) Ansvarig för projekt		
157	19	Statsbidrag till kommuner med socioekonomiskt eftersatta områden (2018:151)	1:1	425	Riktat statsbidrag	32 kommuner enligt bilaga till förordningen (utifrån lågt valdeltagande, hög arbetslöshet, låg sysselsättningsgrad och låg utbildningsnivå)	Tidsbegränsat (2027)	Investerings-/projektbidrag m.m.
158	19	Statsbidrag till socioekonomiskt eftersatta kommuner (2018:152)	1:1	75	Riktat statsbidrag	30 kommuner enligt bilaga till förordningen (utifrån lågt valdeltagande, hög arbetslöshet, låg sysselsättningsgrad och låg utbildningsnivå)	Tidsbegränsat (2027)	Investerings-/projektbidrag m.m.
159	19	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 (2014:1383)	1:3	1 421	Riktat statsbidrag	Offentliga aktörer, ideella och ekonomiska föreningar	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
160	20	Statsbidrag till strandstämning (2018:58)	1:1	17	Riktat statsbidrag	Kommuner (enskit eller tillsammans) med havsstränder	Tidsbegränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.
161	20	Statligt stöd för att minska utsläpp av mikroplaster till vattenmiljön (2018:496)	1:1	25	Riktat statsbidrag	Offentliga och privata aktörer som t.ex. kommuner, va-huvudmän och företag (inte privatpersoner)	Tidsbegränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.
162	20	Statligt bidrag till lokala naturvårdsprojekt (LONA-bidrag, 2003:598)	1:3	1 195*	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
163	20	Statsbidrag för att skapa naturnära (gröna) jobb	1:3	34	Riktat statsbidrag	Framför allt kommuner (inte enskilda företag)	Tidsbegränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.
164	20	Statligt stöd för avhjälpande av förorenings-skador (2004:100)	1:4	692	Riktat statsbidrag	Länsstyrelser (därefter kommuner eller till andra myndigheter som är huvudmän för avhjälpandet)	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
165	20	Bidrag för att utveckla handlingsplaner samt verktyg för anpassning till ett förändrat klimat	1:10	18*	Riktat statsbidrag	Myndigheter, kommuner	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
166	20	Statsbidrag för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester (2018:495)	1:11	45	Riktat statsbidrag	Kommuner, kommunala bolag eller kommunalförbund	Tidsbegränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.
167	20	Bidrag för förvaltning av havsmiljö (2010:1341)	1:11	815*	Riktat statsbidrag	Myndigheter, kommuner, organisationer, verksamhetsutövare, enskilda	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
168	20	Statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag (1982:840)	1:11	815*	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
169	20	Stöd till fiskevården (1998:1343)	1:11	815*	Riktat statsbidrag	Kommuner, lokala och regionala aktörer	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
170	20	Bidrag för havsplanering (2015:400)	1:11	815*	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
171	20	Statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA-bidrag, 2009:381)	1:11	135	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
172	20	Statsbidrag för kunskaps-höjande insatser mot övergödning	1:11	6	Riktat statsbidrag	Universitet och högskolor, ideella intresseorganisationer, kommuner och länsstyrelser (inte enskilda näringsidkare eller organisationer som drivs i bolagsform)	Tidsbegränsat (2020)	Investerings-/projektbidrag m.m.
173	20	Stöd till klimatinvesteringar (Klimatklivet, 2015:517)	1:17	1 439	Riktat statsbidrag	Kommuner, landsting, företag, bostadsrättsföreningar och andra organisationer	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
174	20	Elbusspremie (2016:836)	1:18	100	Riktat statsbidrag	Regionala kollektivtrafikmyndigheter, kommuner och trafikföretag	Tillsvidare	Belopp per elbuss
175	20	Statsbidrag för grönnare städer (2017:1337)	1:18	100	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
176	21	Bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning (2016:385)	1:2	218*	Riktat statsbidrag	Kommuner och regionala energikontor	Tillsvidare	Utifrån storleken på hushåll, företag och organisationer
177	21	Stöd till forsknings- och innovationsprojekt (2008:761)	1:2 1:4	1 651*	Riktat statsbidrag	Företag, institut, universitet, högskola, kommuner m.fl.	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
178	21	Bidrag till åtgärder för en effektiv och miljöanpassad	1:2 1:4	1 651*	Riktat statsbidrag	Universitet, högskola, institut, små och medelstora företag,	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
		energiförsörjning (2003:564)				kommuner och icke vinst-drivande organisationer.		
179	21	Statsbidrag för att underlätta vindkraftsetableringar (2017:1338)	1:5	70	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	Antal megawatt från ny vindkraft
180	21	Bidrag till planeringsinsatser för vindkraft (2007:160)	1:5	15	Riktat statsbidrag	Kommuner, länsstyrelser, samverkansorgan	Upphävd 2019	Investerings-/projektbidrag m.m.
181	21	Bidrag till solceller (2009:689)	1:7	1 086*	Riktat statsbidrag	Företag och offentliga organisationer samt privatpersoner	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
182	21	Stöd till åtgärder för produktion, distribution och användning av biogas och andra förnybara gaser (2009:938)	1:7	1 086*	Riktat statsbidrag	Producenter, distributörer och användare av biogas och andra förnybara gaser, exempelvis kommuner	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
183	21	Lokal och regional kapacitetsutveckling för energiomställning och minskad klimatpåverkan	1:10	56	Riktat statsbidrag	Lokala och regionala offentliga aktörer, t.ex. energikontor, regionalt utvecklingsansvariga, kommunförbund, länsstyrelser, kommuner och landsting	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
184	22	Statsbidrag för kostnader för flyttning, uppställning och skrotning av vissa fordon (2018:1594)	1:1	25	Riktat statsbidrag	Kommuner	Tidsbegränsat (2021)	Per fordon

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelningsnyckel
185	22	Statsbidrag till investeringar i enlighet med prioriteringar i de fastställda länsplanerna för regional transportinfrastruktur	1:1	2 851*	Riktat statsbidrag	Länsstyrelser, regionala självstyrelseorgan, kommunala samarbetsorgan	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
186	22	Stöd för att främja fri kollektivtrafik för ungdomar under sommarlovet (2018:349)	1:1	350	Riktat statsbidrag	Regionala kollektivtrafikmyndigheter	Tidsbegränsat (2020)	Antal skolungdomar per län
187	22	Infrastrukturåtgärder för främjande av kollektivtrafik i landsbygd (Landsbygdsatsning 2016–2019)	1:1	295	Riktat statsbidrag	Planupprättare, regionala kollektivtrafikmyndigheter som kommuner och regioner, branschorganisationer och tågoperatörer	Tidsbegränsat (2019)	Investerings-/projektbidrag m.m.
188	22	Statsbidrag till lokala och regionala investeringar i kollektivtrafik	1:1	19 187*	Riktat statsbidrag	Kommuner, exempelvis Uppsala kommun och regionala kollektivtrafikmyndigheter	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
189	22	Bidrag till investeringar i stora och strategiska farleder och slussar	1:1	560*	Riktat statsbidrag	Kommunalägda hamnbolag, företag, kommun, länsstyrelse	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
190	22	Stöd för att främja hållbara stadsmiljöer (2015:579)	1:1	1 000	Riktat statsbidrag	Kommuner och landsting	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
191	22	Bidrag till Inlandsbanan	1:1	150	Kostnadsersättning	Inlandsbanan AB	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelingsnyckel
192	22	Statsbidrag till enskild väghållning (1989:891)	1:2	1 126*	Riktat statsbidrag	Väghållare	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
193	22	Statsbidrag till icke statliga flygplatser (2006:1577)	1:6	148	Riktat statsbidrag	Kommuner, privata aktörer	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
194	22	Ersättning för beredskapsflygplatser	1:6	10	Kostnadsersättning	Aktörer som äger flygplats/er	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
195	22	Ersättning enligt trafikavtal	1:7	930*	Riktat statsbidrag	Företag, regionala trafikmyndigheter	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
196	22	Trängselskatt i Stockholm	1:11	1 381*	Riktat statsbidrag	Stockholmsregionen (det vill säga både till kommuner och landstinget)	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
197	22	Erbjudande om regionala bredbandskoordinatorer	2:5	21	Riktat statsbidrag	Länsstyrelser, samverkansorgan, landsting, kommuner	Tidsbegränsat (2020)	Belopp per aktör
198	23	Stöd till natur- och kulturmiljövårdsåtgärder i skogen (Nokås) samt Stöd för ädellövsskogsbruk (2010:1879)	1:2	33*	Riktat statsbidrag	Ägare av skogsmark eller som har markägarens tillstånd	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
199	23	Stöd för mjölk till skolelever	1:11	138*	Riktat statsbidrag	Förskolor, grundskolor och gymnasieskolor eller deras huvudman	Tillsvidare	Per barn och skoldag
200	23	Statsbidrag för insatser för nationella livsmedelsstrategins genomförande på regional nivå	1:15	42	Riktat statsbidrag	Regionalt utvecklingsansvariga	Tidsbegränsat (2018)	Belopp per aktör

Nr	UO	Bidrag	Anslag	Mnkr ¹	Kategori	Målgrupp/er	Tidsbegränsat (slutår)/Tillsvidare	Fördelningsnyckel
201	23	Statsbidrag till kommuner i glesbygd för att stärka näringslivet	1:17	70	Riktat statsbidrag	39 kommuner i stödområde A enligt förordningen 1999:1382	Tidsbegränsat (2020)	Belopp per kommun med geografiska och demografiska utmaningar
202	24	Statsbidrag för stöd till forskning, utveckling och innovation (2015:208)	1:2	2 915*	Riktat statsbidrag	Kommuner, landsting, företag och organisationer	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
203	24	Statsbidrag för näringslivsutveckling	1:5	207*	Riktat statsbidrag	Kommuner, regioner och företag	Tillsvidare	Investerings-/projektbidrag m.m.
204	24	Regionala exportcentra	2:3	19*	Riktat statsbidrag	Län, företag, kommuner, landsting	Tidsbegränsat (2018)	Investerings-/projektbidrag m.m.
205	25	Kommunalekonomisk utjämnning	1:1	99 808	Generellt statsbidrag	Kommuner, landsting	Tillsvidare	
206	25	Statligt utjämningsbidrag för LSS-kostnader	1:2	4 070	Generellt statsbidrag	Kommuner	Tillsvidare	
207	25	Stöd med anledning av flyktingsituationen	1:4	7 000	Generellt statsbidrag	Kommuner, landsting	Tidsbegränsat	
208	25	Bidrag för arbete mot långtidsarbetslöshet	1:5	500	Generellt statsbidrag (inga villkor vad bidraget ska användas till)	Kommuner, landsting	Tillsvidare	Utifrån antal tillsatta extratjänster i relation till antal invånare

¹ En stjärna (*) betyder att bidragsramen gäller mer än enbart det aktuella bidraget. Bidragsramen omfattar alltså andra bidrag och/eller ska användas för flera ändamål. Bidragsramarna är i huvudsak hämtade från regleringsbrevet och gäller 2018. "Mnkr" står för miljoner kronor.

Anmärkning: "UO" står för utgiftsområde i statens budget. Om flera ersättningar/bidrag lyder under samma förordning räknar vi det som en kostnadsersättning/ett riktat statsbidrag. Sammanställningen bygger på utbetalda transfereringar till kommuner och/eller landsting från olika anslagsposter i statens budget 2017 inklusive nya och exklusive upphörda statsbidrag 2018. Vi har exkluderat några enstaka statsbidrag som vänder sig till arbetsgivare generellt inom utgiftsområde 10 och 14. I sammanställningen ingår inte statsbidrag som endast har betalats ut till SKL eller

kommunala bolag/organisationer såsom kommunala bostadsföretag. Uppgifterna om tidsramen och fördelningsnyckeln grundar sig på vad som framgår i dokumentet (överenskommelse, förordning eller särskilt regeringsuppdrag) som reglerar statsbidraget eller i några fall på information från myndigheters webbplatser eller från Regeringskansliet. Såväl avsatta medel som slutår kan komma att ändras.

Källa: Statskontoret utifrån flera grundkällor och egna bearbetningar, bl.a. en kartläggning som konsultbolaget EY gjort på uppdrag av Statskontoret. Se bilaga 2.

Bilaga 4

Överenskommelser, nationella samordnare och inriktningsdokument

I denna bilaga redogör vi för de överenskommelser (tabell 4.1), nationella samordnare (tabell 4.2) och inriktningsdokument (tabell 4.3) som rör kommuner och landsting.

Tabell 4.1 Överenskommelser per utgiftsområde och departement inom parentes vid utgången av 2018.

Utgiftsområde/överenskommelse	Slutår	Ny/om-förhandlad under 2018	Ingår medel?
1. Rikets styrelse			
Stärka arbetet med mänskliga rättigheter (Kultur)	2019		Ja (endast SKL)
6. Försvar och samhällets krisberedskap			
Krisberedskap och civilt försvar (fyra överenskommelser mellan SKL och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) (Justitie)	2018, 2020, 2022	Ja	Ja
9. Hälsa- och sjukvård (Social)			
Vision e-hälsa 2025	2025		Nej
Professionsmiljarden. Stöd till bättre resursutnyttjande i hälso- och sjukvården	2018	Ja	Ja
Personalmiljarden. Goda förutsättningar för vårdens medarbetare	2021	Ja (ny)	Ja
Handlingsplan för samverkan vid genomförande av vision e-hälsa 2025	2019		Nej
Ökad tillgänglighet och jämlikhet i förlossningsvården och förstärkta insatser för kvinnors hälsa*	2022	Ja	Ja
Bidrag till landstingen för läkemedelsförmånerna	2018	Ja	Ja
Kortare väntetider i cancervården	2018		Ja
Stöd till nationella kvalitetsregister	2018	Ja	Ja
Patientmiljarden. Insatser för att förbättra tillgängligheten och samordningen i hälso- och sjukvården*	2021	Ja	Ja
Insatser inom området psykisk hälsa	2018		Ja
Ökad tillgång till barnhälsovård m.m. 2018	2020		Ja
10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning (Social)			
En kvalitetssäker och effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess	2018		Ja
Försäkringsmedicinska utredningar	2018		Ja
13. Jämställdhet och nyanländas etablering			

Utgiftsområde/överenskommelse	Slutår	Ny/omförhandlad under 2018	Ingår medel?
Nyanlända invandrades etablering på arbetsmarknaden (överenskommelse mellan SKL, arbetsmarknadens parter och Arbetsförmedlingen) (Arbetsmarknad)	Tillsvidare		Ja
Förstärka jämställdhetsarbetet på lokal och regional nivå* 2018–2020 (Social)	2020	Ja (ny)	Ja
24. Näringsliv			
Enklare företagande med digital förvaltning (Näring)	2019	Ja	Ja (endast SKL)
Stärkt innovationsförmåga i offentlig verksamhet (överenskommelse mellan SKL och Vinnova), (Näring)	2019		Nej
16. Utbildning och universitetsforskning			
Nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet (Utbildning)	2018	Ja (ny)	Ja (endast SKL)
Öppen förskola och stöd i språkinläring och etablering i arbets- och samhällslivet (Utbildning)	2020	Ja (ny)	Ja (endast SKL)
Övrigt			
Regeringen, SKL och idéburna organisationer inom det sociala området 2007– (Kultur)	Tillsvidare	Ja	Nej
Kompetenslyft för ökad digital kompetens hos ledning i kommuner och landsting under perioden 2018–2020 (Näring)	2020	Ja (ny)	Ja (endast SKL)

Kommentar: Överenskommelser är de som slutits mellan regeringen eller statliga myndigheter och SKL samt i vissa fall någon eller några ytterligare parter. Sammanställningen omfattar överenskommelser som gällde i november 2018 och överenskommelser som har ingåtts under 2018 (nya eller omförhandlade under 2018). Under Övrigt finns överenskommelser som inte går att koppla direkt till ett enskilt utgiftsområde. Vissa överenskommelser omförhandlas årligen. Slutåret kan därmed komma att skjutas fram.

* Under 2018 har även en tilläggsöverenskommelse gjorts.

Källa: SKL (via e-post 2018-02-20), SKL:s webbplats (egen sökning) och regeringens webbplats (egen sökning).

Tabell 4.2 Nationella samordnare 2009–2018 som vi har bedömt har betydelse för kommuner och landsting.

År/Nationell samordnare	Departement	Organisation
2018*		
Nationell samordnare för en välfungerande sjukskrivningsprocess	S	Kommitté
2017		
Bostadsbyggande på statliga fastigheter	N	Kommitté
Tilläggsdirektiv till Samordning för bostadsbyggande (fanns inte med i vår första avrapportering)	N	Kommitté
Ändring av uppdrag till samordnaren för större samlade exploateringar	N	Regeringskansliet
Tilläggsdirektiv till samordnare för unga som varken arbetar eller studerar	U	Kommitté

År/Nationell samordnare	Departement	Organisation
2016**		
Initiativet Fossilfritt Sverige	M	Kommitté
Samordnaren för större samlade exploateringar med hållbart byggande 2016–2017	N	Regeringskansliet
2015		
Nationell samordnare för arbetet med utsatta EES-medborgare som vistas tillfälligt i Sverige 2015–2016	S	Kommitté
Nationell samordnare för frågor inom området livsvetenskap (life science) 2015	U	Regeringskansliet
Samordnare för unga som varken arbetar eller studerar 2015–2018	U	Kommitté
2014		
Samordnare för kommunalt flyktingmottagande 2014	A	Regeringskansliet
Samordnare för området livsvetenskap (life science) 2014	N	Regeringskansliet
Nationell samordnare för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism 2014–2016	Ju	Kommitté
Förhandlingsperson för Sverigebygget 2014–2017	N	Kommitté
Nationell samordnare för den sociala barn- och ungdomsvården 2014–2017	S	Regeringskansliet
Statlig samordnare för Bromma flygplats 2014–2016	S	Regeringskansliet
2013		
Förhandlingsperson för en utbyggnad av tunnelbanan och ökad bostadsbebyggelse i Stockholms län/Stockholmsförhandlingen 2013	N	Kommitté
Nationell samordnare för elever med vissa funktionsnedsättningar 2013–2015	S	Kommitté
Nationell samordnare för att stärka den positiva supporterulturen och motverka idrottsrelaterad brottslighet 2013–2014	Ku	Regeringskansliet
Förhandlare med uppdrag att biträda staten i förhandlingar om ett avtal mellan staten och vissa landsting om samarbete om utbildning av läkare, medicinsk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården 2013	U	Regeringskansliet
Nationell samordnare för ett effektivare resursutnyttjande inom hälso- och sjukvården 2013–2015	S	Kommitté
2012		
Nationell vårdvalssamordnare 2012–2014	S	Regeringskansliet
En nationell samordnare mot våld i nära relationer 2012–2014	Ju	Kommitté
Ett effektivare arbete för att förebygga våldsbejakande extremism 2012–2013	Ju	Kommitté
Samordningsfunktion för insatser inom området psykisk ohälsa 2012–2014	S	Regeringskansliet

År/Nationell samordnare	Departement	Organisation
Samordnare för insatser i samband med gruvnäringens expansion 2012–2014	N	Regeringskansliet
Förhandlingsperson för en utbyggnad av tunnelbanan och ökad bostadsbebyggelse i Stockholms län 2013–2014	N	Regeringskansliet
2011		
Nationell samordnare för utveckling av de nationella kvalitetsregistren 2011	S	Regeringskansliet
Nationell äldresamordnare 2011–2014	S	Regeringskansliet
Nationell samordnare för att motverka brottslighet i samband med idrottsarrangemang 2011–2013	Ku	Kommitté
Hemlöshetssamordnare 2012–2013	S	Regeringskansliet
2010		
Nationell samordnare för hemsjukvården 2010–2011	S	Kommitté
Samordnare för reglering av Mälarens vattennivåer 2010–2011	Fö	Regeringskansliet
2009		
Regionala varselsamordnare 2008–2010	N	Regeringskansliet
Nationell cancersamordnare 2010–2011	S	Regeringskansliet
Nationell vattensamordnare 2009–2012	M	Regeringskansliet

* Både nya och väsentligt förändrade uppdrag

** För 2016 och samtliga föregående år endast nya uppdrag

Källa: Regeringens webbplats (egen sökning); Bilaga 6.1 till Konstitutionsutskottets betänkande (2015:16/KU10); Statskontoret. (2014). *Nationella samordnare. Statlig styrning i otraditionella former?* (Om offentlig sektor).

Tabell 4.3 Nationella inriktningsdokument 2010–2018 som vi har bedömt att de rör kommuner eller landsting.

År/inriktningsdokument	Departement
2018	
Effektiva, kapacitetsstarka och hållbara godstransporter – en nationell godstransportstrategi	N
En klimatstrategi för Sverige	M
En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna	Ku
En nationell strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd	S
Handlingsplan för Agenda 2030	Fi
Handlingsplan mot könsstymning av flickor och kvinnor	S
Handlingsplan mot prostitution och människohandel	S
Långsiktig inriktning för det nationella arbetet med cancervården	S
Nationella målsättningar för skolan	U

År/inriktningsdokument	Departement
Nationell strategi för klimatanpassning	M
Nationell strategi för omsorg om personer med demenssjukdom	S
Regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation	Ku
Regeringens strategi för sociala företag – ett hållbart samhälle genom socialt företagande och social innovation	N
Samling för skolan	U
Strategi för en stark demokrati – främja, förankra, försvara	Ku
Strategi för Levande städer – politik för en hållbar stadsutveckling	M
2017	
En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet	N
Handlingsplan 2 för Smart industri – en nyindustrialiseringsstrategi för Sverige	N
Handlingsplan: Till det fria ordets försvar – åtgärder mot utsatthet för hot och hat mot journalister, förtroendevalda och konstnärer	Ku
Handlingsplan för samverkan vid genomförande av Vision e-hälsa 2025	S
Nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet	U
För ett hållbart digitaliserat Sverige – en digitaliseringsstrategi	N
Nationell strategi för samhällets informations- och cybersäkerhet	N
2016	
En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2016–2020	S
Handlingsplan 2016–2018 till skydd för barn mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp	S
Nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott	Ku
Nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor	S
Nationella upphandlingsstrategin	Fi
Svensk strategi för arbetet mot antibiotikaresistens	S
Sverige helt uppkopplat	N
Strategi för hållbar konsumtion	Fi
2015	
En svensk maritim strategi – för människor, jobb och miljö	N
Nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020	N
Nationella läkemedelsstrategin 2016–2018	S
Strategi för unga som varken arbetar eller studerar	U
Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism	Ku
Öppna jämförelser inom hälso- och sjukvården - handlingsplan 2015–2018	S
2014	
En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster	M
Nationell strategi för att förebygga och behandla kroniska sjukdomar 2014–2017	S
Nationell strategi om våld mot äldre personer inom vård och omsorg	S
Strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck	Ku
Sveriges tredje nationella handlingsplan för energieffektivisering	M (N)

År/inriktningsdokument	Departement
Öppna jämförelser inom hälso- och sjukvården – handlingsplan 2014–2015	S
2013	
Nationell strategi för ett utvecklat föräldrastöd – en vinst för alla	S
Svensk sjöfartsnäring - handlingsplan för förbättrad konkurrenskraft	N
Strategi för att nå miljökvalitetsmålet giftfri miljö och generationsmålet	M
Sveriges mineralstrategi	N
2012	
Den nationella innovationsstrategin	N
En samordnad och långsiktig strategi för romsk inkludering 2012–2032	Ku
Handlingsplan för en jämställd regional tillväxt 2012–2014	N
PRIO psykisk ohälsa – plan för riktade insatser inom området psykisk ohälsa 2012–2016	S
Strategi för en god och mer jämlik vård 2012–2016	S
2011	
En strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011–2016	S
Handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism	Ku
It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige	N
Regeringens strategi för att uppnå det jämställdhetspolitiska målet	S (U)
Strategi för att stärka barnets rättigheter	S
2010	
En förnyad arbetsmiljöpolitik med en nationell handlingsplan 2010–2015	A
En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken	S
Handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja	S
Nationell eHälsa – strategin för tillgänglig och säker information inom vård och omsorg	S
Nationell handlingsplan för energi från förnybara energikällor	M (N)
Samhällets krisberedskap – stärkt samverkan för ökad säkerhet	Ju

Kommentar: För att ingå i sammanställningen ska strategin eller handlingsplanen tydligt ha dokumenterats i en proposition, riksdagsskrivelse, departementspromemoria eller något annat dokument som regeringen eller Regeringskansliet har offentliggjort.

Källa: Regeringens webbplats (egen sökning); Statskontoret. (2018), *Strategier och handlingsplaner. Ett sätt för regeringen att styra?* (Om offentlig sektor), Bilaga 1.

Bilaga 5

Särskilda regeringsuppdrag till myndigheter som rör styrning

I denna bilaga redovisar vi en förteckning över de enskilda särskilda regeringsuppdrag som vi har identifierat och bedömt rör styrning av kommuner eller landsting (tabell 5.1).

Tabell 5.1 Regeringsuppdrag enligt särskilt beslut under 2018 som rör styrning av kommuner och landsting.

Rubrik på uppdrag	Diariennr.	Myndighet	Kategori
Uppdrag till Boverket m.fl. att föreslå en långsiktig renoveringsstrategi	M2018/	Boverket m.fl.	Kartläggning/ Analys
Uppdrag till Länsstyrelsen i Jönköpings län om översyn av samhällsorientering för nyanlända	A2018/	Länsstyrelsen i Jönköpings län	Kartläggning/ Analys
Uppdrag till Lantmäteriet att verka för en smartare samhällsbyggnadsprocess	Fi2018/ 00396/DF	Lantmäteriet	Kartläggning/ Analys
Uppdrag till Statskontoret att följa upp genomförandet av Agenda 2030	Fi2018/ 02396/SFÖ	Statskontoret	Kartläggning/ Analys
Uppdrag till statliga myndigheter om säker och effektiv tillgång till grunddata	Fi2018/02149/DF Ändring Fi2018/02025/DF	DIGG är samordnande myndighet	Kartläggning/ Analys
Uppdrag till MSB att redovisa behoven av en förstärkt kapacitet avseende materiel, personal-försörjning och flygkapacitet	Ju2018/ 03972/SSK	MSB	Kartläggning/ Analys
Ändring av beslut om uppdrag till Länsstyrelsen i Stockholms län avseende att göra en nulägesbeskrivning i kommuner med verksamhet för romsk inkludering	Ku2018/ 00560/DISK	Länsstyrelsen i Stockholms län	Kartläggning/ Analys
Uppdrag till Riksantikvarieämbetet om hur kulturhistoriska värden integreras och tas tillvara i plan- och byggprocesser	Ku2018/ 01351/KL	RAÄ	Kartläggning/ Analys
Uppdrag till Statistiska centralbyrån att ta fram en rikstäckande områdesindelning för statistisk uppföljning av socio-ekonomisk segregation	Ku2018/ 01729/D	SCB, Delmos	Kartläggning/ Analys
Uppdrag till Post- och telestyrelsen att göra en förstudie om hur internetombud inom vård och omsorg kan etableras över hela landet	N2018/ 00718/D	PTS	Kartläggning/ Analys

Rubrik på uppdrag	Diariennr.	Myndighet	Kategori
Uppdrag till Trafikverket att utvärdera snöröjningen under vintern 2017–2018 och utarbeta förslag till åtgärder för att effektivisera verksamheten	N2018/ 02938/ TIF	Trafikverket	Kartläggning/ Analys
Uppdrag till Boverket att kartlägga och analysera godstransporter i den fysiska planeringen	N2018/ 04486/ TS	Boverket	Kartläggning/ Analys
Uppdrag till Tillväxtverket att lämna förslag på hur hållbarhetsarbetet inom den regionala tillväxtpolitiken kan stärkas	N2018/ 04488/ RTS	Tillväxtverket	Kartläggning/ Analys
Uppdrag angående utvärdering av samordningsförbundens verksamhet på individnivå	S2017/ 02622/ SF	ISF	Kartläggning/ Analys
Uppdrag att kartlägga kunskapsläget för smärttillstånd hos kvinnor	S2018/	SBU	Kartläggning/ Analys
Uppdrag att kartlägga och analysera regionala skillnader vid diagnostisering och läkemedels-behandling av neuro-psykiatriska tillstånd bland barn	S2018/	Social- styrelsen	Kartläggning/ Analys
Uppdrag angående bättre dialog mellan Försäkringskassan och hälso- och sjukvården	S2018/	Social- styrelsen	Kartläggning/ Analys
Uppdrag att ta fram underlag för insatser mot hepatit	S2018/ /FS	Folkhälso- myndigheten	Kartläggning/ Analys
Uppdrag att följa upp och utvärdera ett mer ändamålsenligt klagomålssystem	S2018/ 00209/ FS	Statskontoret	Kartläggning/ Analys
Uppdrag angående utvärdering av barnahus	S2018/ 00212/ FST	Social- styrelsen	Kartläggning/ Analys
Uppdrag att utveckla uppföljningen av hälso- och sjukvårdens tillgänglighet	S2018/ 03237/ FS	Social- styrelsen	Kartläggning/ Analys
Uppdrag att föreslå en prioritering av kunskapsluckor gällande förlossnings-skador	S2018/ 04192/ FS	SBU	Kartläggning/ Analys
Uppdrag att kartlägga samsjuklighet i form av psykisk ohälsa och beroende-problematik	S2018/ 04564/ FS	Social- styrelsen	Kartläggning/ Analys
Uppdrag att genomföra en analys av konsekvenserna av ett svenskt an-slutande till PaRIS	S2018/ 04565/ FS	Social- styrelsen	Kartläggning/ Analys
Uppdrag om stärkt samverkan i familje-rättsliga ärenden	S2018/ 04676/ FST	MFoF	Kartläggning/ Analys

Rubrik på uppdrag	Diariennr.	Myndighet	Kategori
Uppdrag att följa upp insatser som beviljats genom förenklat beslutsfattande om hemtjänst för äldre	S2018/ 04677/ FST	Socialstyrelsen	Kartläggning/ Analys
Uppdrag att utvärdera PrevenTell	S2018/04673/ JÄM	Vårdanalys	Kartläggning/ Analys
Uppdrag om mer rörelse i skolan	U2018/ 01430/S	Statens skolverk	Kartläggning/ Analys
Tilläggsuppdrag om mer rörelse i skolan	U2018/ 02965/S	Statens skolverk	Kartläggning/ Analys
Uppdrag till statliga myndigheter om säkert och effektivt elektroniskt informationsutbyte inom den offentliga sektorn	Fi2018/ 02150/DF ÄndringFi2018/ 03037/	DIGG är samordnande myndighet	Kombination
Uppdrag att följa och stödja överenskommelserna om ökad tillgänglighet i barnhälsovården 2018–2020	S2018/ 00722/ FS	Folkhälso-myndigheten	Kombination
Följa, analysera och stödja överenskommelserna om ökad tillgänglighet inom barnhälsovården 2018–2020	S2018/ 00723/ FS	Socialstyrelsen	Kombination
Uppdrag att stödja landstingen i arbetet med katastrofmedicinsk beredskap och planering för civilt försvar inom hälso- och sjukvården	S2018/ 02370/ FS	Socialstyrelsen	Kombination
Uppdrag att utarbeta en nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet inom hälso- och sjukvården	S2018/ 04111/ FS	Socialstyrelsen	Kombination
Uppdrag att kartlägga behovet av och informera om högskoleutbildning av relevans för den kommunala kulturskolan	U2018/ 00410/UH	UHR och Vetenskapsrådet	Kombination
Uppdrag att stödja genomförandet av den nationella strategin för ett stärkt föräldraskapsstöd	S2018/04675/ FST	MFoF	Kombination
Uppdrag till Trafikverket att intensifiera arbetet med att främja intermodala järnvägstransporter	N2018/ 04483/ TS	Trafikverket	Kombination (<u>samordning</u>)
Uppdrag om nationell samordning av eftersläkningsarbetet efter stora skogsbränder 2018	N2018/04261/ SK	Länsstyrelsen i Jämtlands län	Kombination (<u>samordning</u>)
Uppdrag till Brottsoffermyndigheten att genomföra informations- och utbildningsinsatser med anledning av en ny sexualbrottslagstiftning	Ju2018/ 01290/ KRIM	Brottsoffermyndigheten	Kunskaps-spridning/ Samordning

Rubrik på uppdrag	Diariennr.	Myndighet	Kategori
Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att förbättra kommunernas informationssäkerhet i samarbete med länsstyrelserna	Ju2018/ 02265/SSK	MSB	Kunskaps-spridning/ Samordning
Uppdrag till Kriminalvården om försöksverksamhet med inslussningsprogram	Ju2018/ 02430/KRIM	Kriminalvården	Kunskaps-spridning/ Samordning
Uppdrag till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd om ökad kunskap i frågor som rör surrogatarrangemang i utlandet	Ju2018/ 03399/L2	MFoF	Kunskaps-spridning/ Samordning
Uppdrag till Forum för levande historia att stärka förutsättningarna för hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser	Ku2018/ 01169/DISK	Forum för levande historia	Kunskaps-spridning/ Samordning
Uppdrag till Statens kulturråd om läsförfrämjande insatser i förskolan	Ku2018/ 01213/KO	Statens kulturråd	Kunskaps-spridning/ Samordning
Uppdrag till Socialstyrelsen att ge stöd i fråga om nationella minoriteter	Ku2018/01459/DISK	Socialstyrelsen	Kunskaps-spridning/ Samordning
Uppdrag till Boverket att samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för den byggda miljön	M2018/ 01716/ KI	Boverket	Kunskaps-spridning/ <u>Samordning</u>
Uppdrag till Länsstyrelsen i Stockholms län respektive erbjudande till Gotlands kommun m.fl. att upprätthålla en funktion som regional digitaliseringskoordinator	N2018/	Länsstyrelsen i Stockholms län	Kunskaps-spridning/ Samordning
Uppdrag till Livsmedelsverket att inleda arbete med att inrätta ett nationellt dricksvattenråd	N2018/ 00721/DL	Livsmedelsverket	Kunskaps-spridning/ <u>Samordning</u>
Uppdrag att ta fram vägledning om hur fasta och trådlösa tekniker för bredbandsutbyggnad kan användas för att bidra till att nå uppsatta bredbandsmål	N2018/ 01206/D	PTS	Kunskaps-spridning/ Samordning
Uppdrag till Tillväxtverket att stärka integrationsperspektivet i det regionala kompetensförsörjningsarbetet	N2018/ 0143/ RTS	Tillväxtverket	Kunskaps-spridning/ Samordning
Uppdrag till Boverket att förstärka arbetet med arkitektur och gestaltad livsmiljö	N2018/ 02273/SPN	Boverket	Kunskaps-spridning/ <u>Samordning</u>

Rubrik på uppdrag	Diariennr.	Myndighet	Kategori
Uppdrag till Statens geotekniska institut att genomföra utbildnings- och kommunikationssatsningar inom systemet Geokalkyl	N2018/ 04127/ SPN N2018/01143/ SPN	SIG	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag till Tillväxtverket att administrera ett sekretariat för regionala digitaliseringskoordinatorer	N2018/ 04130/D	Tillväxtverket	Kunskaps- spridning/ <u>Samordning</u>
Uppdrag till Trafikverket att inrätta en nationell samordnare för ökad inrikes sjöfart och närsjöfart	N2018/ 04482/ TS	Trafikverket	Kunskaps- spridning/ <u>Samordning</u>
Uppdrag att genomföra och återrapportera arbetet med nivåstrukturerad av högspecialiserad vård	S2018/	Social- styrelsen	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag att ta fram och sprida utbildningsmaterial om bemötande i hälso- och sjukvården av patienter med psykisk ohälsa	S2018/	Social- styrelsen	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag angående mat och måltider som fallprevention	S2018/ 00211/ FST	Social- styrelsen, Livsmedels- verket	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag att inrätta ett nationellt donationsfrämjande centrum	S2018/ 00366/ FS	Social- styrelsen	Kunskaps- spridning/ <u>Samordning</u>
Uppdrag avseende kompetensutveckling i psykiatrisk traumavård för anställda i barn- och ungdomspsykiatri	S2018/ 02371/ FS	Linköping universitet	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag om nationellt stöd till kommunerna vid införande och användning av digital teknik (e-hälsa)	S2018/ 02375/ FST	E-hälso- myndigheten	Kunskaps- spridning/ <u>Samordning</u>
Uppdrag att utveckla och sprida en modell för ett standardiserat insatsförlopp efter diagnostisering av demenssjukdom	S2018/ 03240/ FST	Social- styrelsen	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag att stödja utvecklingen av arbete inom vård och omsorg med mäns våld mot kvinnor	S2018/ 03516/ JÄM	Social- styrelsen	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag att informera om tolktjänst i arbetslivet	S2018/ 03798/ FST	Social- styrelsen	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag om att stärka barnahusens kompetens om hedersrelaterat våld och förtryck	S2018/ 03927/ JÄM	Jämställdhets- myndigheten	Kunskaps- spridning/ Samordning

Rubrik på uppdrag	Diariennr.	Myndighet	Kategori
Uppdrag att genomföra utbildningsinsatser för socialtjänstens personal om våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor	S2018/ 03930/ FST	Socialstyrelsen	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag att vidareutveckla det nationella kunskapsstödet om spelproblem samt fördela ytterligare medel till ideella organisationer	S2018/ 04191/ FS	Folkhälso- myndigheten	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag att utbilda och sprida kunskap om vetenskapliga kunskapssammanställningar inom socialtjänsten	S2018/ 1952/ FST	SBU	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag att genomföra insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända barn och elever och vid behov för barn och elever med annat modersmål än svenska	U2018/ 00404/S	Statens skolverk	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag att stödja aktörer som arbetar med unga som varken arbetar eller studerar	U2018/ 00951/UF	MUCF	Kunskaps- spridning/ <u>Samordning</u>
Uppdrag om insatser för att stärka läslovet	U2018/ 02093/S	Statens skolverk	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag att genomföra kompetensutvecklings- och implementeringsinsatser avseende en garanti för tidiga stödinsatser i förskoleklassen, grundskolan, specialskolan och sameskolan	U2018/ 02959/S	SPSM, Statens skolverk	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag att svara för genomförandet av fortbildning i specialpedagogik för lärare i grundskolan, motsvarande utbildning vid särskilda ungdomshem och sameskolan	U2018/ 03106/S	SPSM, Statens skolverk	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag att föreslå en försöksverksamhet med en inriktning mot handelsområdet på ekonomiprogrammet inom gymnasieskolan	U2018/ 03629/GV	Statens skolverk	Kunskaps- spridning/ Samordning
Uppdrag om utbetalning av 500 miljoner kronor till kommuner och landsting för arbete med extratjänster	A2018/ 00572/A	Arbets- förmedlingen	Statsbidrag
Uppdrag till länsstyrelserna om utbetalning av medel till kommuner med anledning av skogsbränder	Fi2018/	Länsstyrelsen i Jämtlands län	Statsbidrag

Rubrik på uppdrag	Diariennr.	Myndighet	Kategori
Uppdrag att fördela statsbidrag för stärkt bemanning inom den sociala barn- och ungdomsvården	S2016 / 04468/ FST	Socialstyrelsen	Statsbidrag
Uppdrag att utbetala medel i enlighet med överenskommelsen om Patientmiljarden – Insatser för att förbättra tillgängligheten och samordningen i hälso- och sjukvården	S2017/ 07321/ FS	Socialstyrelsen	Statsbidrag
Uppdrag om utvecklingsarbete i primärvården för att vid psykisk ohälsa förebygga och behandla ohälsosamma levnadsvanor	S2018/	Socialstyrelsen	Statsbidrag
Uppdrag att fördela statsbidrag för att stärka insatserna för barn och unga med psykisk ohälsa	S2018/ 00368/ FST	Socialstyrelsen	Statsbidrag
Uppdrag att utbetala medel i enlighet med överenskommelsen om kortare väntetider i cancervården 2018	S2018/ 02625/ FS	Kammarkollegiet	Statsbidrag
Uppdrag angående inrättande av statsbidrag till regionala kvalitetsregistercentrum	S2018/ 03236/ FS	Socialstyrelsen	Statsbidrag
Uppdrag att administrera och fördela medel till ökade möjligheter till tolktjänst i arbetslivet 2018–2020	S2018/ 03797/ FST	Socialstyrelsen	Statsbidrag
Uppdrag att fördela medel	S2018/ 03799/ FST	Socialstyrelsen	Statsbidrag
Uppdrag att fortsatt svara för Lärarlyftet II	U2018/ 00504/S	Statens skolverk	Statsbidrag
Uppdrag att fördela och följa upp stöd till fritidsgårdar och motsvarande öppen fritidsverksamhet	U2018/ 02972/UF	MUCF	Statsbidrag
Uppdrag till Migrationsverket att ta fram förslag på antal nyanlända som ska omfattas av anvisningar till kommuner och fördelning på länsnivå för 2019	A2018/ 00998/A	Migrationsverket	Styrande kriterier/Riktlinjer
Uppdrag till länsstyrelserna att ta fram riktlinjer för överförmyndare och ställföreträdare m.m.	Ju2018/ 02627/ L2	Länsstyrelserna	Styrande kriterier/Riktlinjer

Rubrik på uppdrag	Diariennr.	Myndighet	Kategori
Uppdrag till Boverket att ta fram en tidplan för enhetlig digital tillämpning av plan- och bygglagen samt påbörja arbetet med föreskrifter om standarder för utformning av detaljplaner och planbeskrivningar	N2018/ 04055/ SPN	Boverket	Styrande kriterier/Riktlinjer
Uppdrag till Lantmäteriet att ta fram en tidplan för kompetenssatsning om digitaliseringens möjligheter i plan- och byggprocessen samt påbörja arbetet med föreskrifter om standarder för utformning av grundkartor	N2018/ 04057/ SPN	Lantmäteriet	Styrande kriterier/Riktlinjer
Uppdrag respektive erbjudande att redovisa prioriteringar avseende det framtida regionala tillväxtarbetet, inklusive sammanhållningspolitiken	N2018/05320/ RTS	Länsstyrelsen i Stockholms län	Styrande kriterier/Riktlinjer
Uppdrag till vissa länsstyrelser att genomföra en överföring av uppgifter inom det regionala utvecklingsansvaret	Fi2018/	Länsstyrelser	Styrande kriterier/Riktlinjer

Anmärkning: För vissa regeringsuppdrag har vi funnit information om uppdragen men inte diarienumren. I några enstaka fall kan uppdragen vara en fortsättning på tidigare beslutat uppdrag eller beslutat 2018 även om diarienumret antyder något annat. I de fall samordning är understruket i kolumnen *Kategori* har vi bedömt att uppdraget har det huvudsakliga syftet att samordna aktörer kring en viss fråga och främja samverkan.

Källa: Information om regeringsuppdrag på myndigheters webbplatser utifrån ärendeförteckningarna från regeringens sammanträden och förfrågningar till vissa myndigheter.

Bilaga 6

Myndigheternas styrmedel

I denna bilaga redovisar vi vilka myndigheter som styr över verksamheter i kommuner och landsting, vilka styrmedel som myndigheterna använder och vilka förändringar som skett under 2018 (tabell 6.1).

Tabell 6.1 Myndigheter som styr över verksamheter i kommuner och landsting, samt förändringar under 2018.

Myndighet	Föreskrifter	Tillsyn	Statsbidrag	Allmänna råd	Stöd och vägledning	Forskningsresultat/kunskapsunderlag
Boverket	x (N)	x	x	x (F)	x (N)	x
Blekinge tekniska högskola		x	x		x	
Brottsförebyggande rådet			x	x	x	x
E-hälsomyndigheten						x
Folkhälsomyndigheten	x	x	x	x	x	x
Forum för levande historia						x
Försäkringskassan			x		x (F)	x
Försvvarshögskolan						x
Göteborgs universitet						x (N)
Havs- och vattenmyndigheten	x	x	x	x	x	x
Inspektionen för vård och omsorg	x	x				
Kommerskollegium	x				x	
Konkurrensverket		x			x	x (N)
Konsumentverket		x			x	x (N)
Kriminalvården	x					x
Kungl. biblioteket	x		x		x	x
Lunds universitet			x			x
Lantmäteriet	x (N)	x			x	x (N)
Lotteriinspektion				x		x
Läkemedelsverket	x	x	x	x	x	x
Migrationsverket	x		x (N)		x (N)	
Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	x			x	x	x

Myndighet	Föreskrifter	Tillsyn	Statsbidrag	Allmänna råd	Stöd och vägledning	Forskningsresultat/kunskapsunderlag
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	x	x	x (N)		x	x
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor			x (N) (U)		x	x
Myndigheten för vård- och omsorgsanalys						x
Naturvårdsverket	x (N) (F) (U)	x	x (N)	x (N) (F)	x (N) (F)	x
Post- och telestyrelsen			x		x (U)	x
Polismyndigheten	x			x		x (N)
Riksarkivet				x	x	
Riksantikvarieämbetet	x	x	x		x	
Sameskolstyrelsen			x			
Sametinget		x	x			
Socialstyrelsen	x (N) (F)		x (N) (F) (U)	x	x (N) (F)	x
Skogsstyrelsen		x			x	x
Specialpedagogiska skolmyndigheten	x		x	x	x	x
Statens energimyndighet	x (N)		x (F)		x (F)	x
Statens geotekniska institut			x (N)		x (N)	x
Statens kulturråd	x		x (N)		x (N)	x
Statens skolinspektion		x				x
Statens skolverk	x (N) (F) (U)		x (N) (F)	x (N) (F) (U)	x (N)	x
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut			x		x	x
Tillväxtverket			x (N)		x	x
Trafikverket			x	x (N)	x	x
Totalförsvarets forskningsinstitut						x
Strålsäkerhetsmyndigheten	x (N)	x		x (N)	x (N)	x
Upphandlingsmyndigheten					x (N)	x
Uppsala universitet			x			x
Transportstyrelsen	x	x	x	x		x

Myndighet	Föreskrifter	Tillsyn	Statsbidrag	Allmänna råd	Stöd och vägledning	Forskningsresultat/kunskapsunderlag
Valmyndigheten	x		x		x	x
Vetenskapsrådet			x			x

Anmärkning: F= förändring under 2018, N= ny under 2018, U= upphävt under 2018. I tabellen ingår inte länsstyrelserna.

Anmärkning: I enkäten hösten 2018 uppger några myndigheter att de tagit fram nya stöd, vägledning eller allmänna råd trots att de i början av året inte har angett att de använde dessa styrmedel 2017. Kolumnen "Föreskrifter" gäller de myndigheter som har bemyndiganden att utfärda föreskrifter. Men de förändringar som har markerats med F, N och U i kolumnen anger om myndigheten har gjort förändringar i befintliga föreskrifter, utfärdat nya föreskrifter respektive upphört med någon föreskrift under 2018.

Källa: Statskontorets enkät våren och hösten 2018.

Bilaga 7

Utredningar och rapporter

I denna bilaga redogör vi för vårt urval av utredningar och rapporter som har publicerats under 2018 och som tar upp principiella eller på annat sätt viktiga aspekter av statens styrning av kommuner och landsting eller dess konsekvenser. Totalt ingår 61 utredningar, skrivelser och rapporter, där en myndighetsrapport från Statskontoret gäller alla departement och därför inte ingår i tabellen (tabell 7.1).

Tabell 7.1 Utredningar och rapporter under 2017 som tar upp principiella aspekter av statens styrning av kommuner och landsting (per departement och typ av utredning).

Departement	Statens offentliga utredningar (SOU)	Skrivelser/Ds /PM från RK	Myndighets-utredningar	Totalt
Arbetsmarknad	1	-	2	3
Finans	6	2	6	14
Justitie	5	1	1	7
Kultur	2	-	2	4
Miljö- & energi	1	1	1	3
Näring	6	1	5	12
Social	5	1	4	10
Utbildning	5	1	1	7
Totalt	31	7	22	60

Kommentar: Statskontorets rapport om strategier och handlingsplaner i skriftserien "Om offentlig sektor" ingår inte i tabellen. RK=Regeringskansliet.

I tabellerna nedan ger vi kortfattade beskrivningar av de olika utredningarna och dess påverkan på kommuner och landsting. Tabell 7.2 redovisar statens offentliga utredningar (SOU), tabell 7.3 redovisar skrivelser från Regeringskansliet och tabell 7.4 redovisar utredningar från myndigheter.

Tabell 7.2 Utredningar från kommittéväsendet under 2018 som tar upp viktiga aspekter av statens styrning eller dess konsekvenser.

Titel (departement)	Beskrivning av utredningsförslag och hur de påverkar kommuner och landsting
Framtidens biobanker, SOU 2018:4 (S)	Ett nationellt biobanksregister införs. Det införs även nya/förändrade regler och krav på spårbarhet. IVO blir tillsynsmyndighet.
Myndighetssammanslagning – samverkan på regional nivå, SOU 2018:10 (Fi)	"Region" blir ny beteckning på landstingen. Vissa nya regler kring ändringar av kommun- och landstingsindelningar som innebär att mer hänsyn ska tas till berörda kommuner samt till befolkningen.

Titel (departement)	Beskrivning av utredningsförslag och hur de påverkar kommuner och landsting
Bidragsbrott och underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen – en utvärdering, SOU 2018:14 (Fi)	Flera förslag för att skärpa lagstiftningen kring bidragsbrott. Förslagen innebär bl.a. att kommunerna blir skyldiga att lämna underrättelser enligt lagen om underrättelseskyldighet.
Vägen till självkörande fordon, SOU 2018:16 (N)	Utredningen vill skapa bättre rättsliga förutsättningar för självkörande fordon inom flera områden. Förslagen medför nya förhållanden för kommunernas samhällsplanering och väghållning både på kort och lång sikt. Förslagen kan även innebära nya skyldigheter att förse trafikförfattningar med koordinater.
Med undervisningsskicklighet i centrum – ett ramverk för lärares och rektorers professionella utveckling, SOU 2018:17 (U)	Utredningen föreslår inrättandet av ett professionsprogram för lärare och rektorer genom justeringar av flera befintliga statliga insatser. Utredningen berör bl.a. lärarlönelyftet, karriärstegsreformen och lärarutbildningarna.
Forska tillsammans – samverkan för lärande och förbättring, SOU 2018:19 (U)	Utredningen föreslår att skolhuvudmännen ska ha en tydlig och varaktig ingång för samverkan kring praktisk forskning hos lärosätena, få ett stöd för att kunna integrera resultaten i sitt förbättringsarbete och att tid måste frigöras för att kunna samverka kring detta. Skolhuvudmännens ansvar för den praktiska forskningen föreslås preciseras i skollagen.
Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande, SOU 2018:22 (A)	Utredningen föreslår att staten ska inrätta ankomstcenter för asylsökande. Samtliga kommuner föreslås dela på ansvaret att erbjuda boende och tidiga insatser efter vistelsen i ankomstcentren. Möjligheten till eget boende (EBO) ska begränsas. Utredningen föreslår också ett nytt ersättningssystem till kommunerna som begränsar antalet ersättningar till det mest väsentliga och som nästan uteslutande ska bygga på utbetalningar av schablonersättningar utan ansökan från kommunerna. Samtidigt föreslås det att en ny ersättning införs till kommunerna för att klara en snabb uppgång av antalet ensamkommande barn. Asylsökande som inte beviljas uppehållstillstånd ska bo i ett avresecenter.
Konstnär – oavsett villkor?, SOU 2018:23 (K)	Utredningen ger bl.a. grundprinciper för en ny konstnärspolitik, föreslår ett residensprogram samt ökade satsningar på offentlig konst. Kommuner och landsting berörs då de är ansvariga för kulturutvecklingen på lokal nivå samt i egenskap av huvudmän, arbetsgivare, uppdragsgivare och bidragsgivare.
Juridik som stöd för förvaltningens digitalisering, SOU 2018:25 (Fi)	Förslag på ändringar i hindrande och hämmande lagstiftning för förvaltningens digitalisering. Dessa berör bl.a. öppenhet kring algoritmer som påverkat handläggning eller myndighetsutövning och vilka datakällor som används. Förvaltningslagen föreslås också skärpas när det gäller krav på digital tillgänglighet samt att digitala kanaler ska vara huvudregel för ärendemottagning och

Titel (departement)	Beskrivning av utredningsförslag och hur de påverkar kommuner och landsting
Vägar till hållbara vattentjänster, SOU 2018:34 (M)	<p>kommunikation med allmänheten. En myndighet ska få i uppdrag att lämna föreskrifter på detta område.</p> <p>Förslag på att göra kommunernas tillämpning av vattentjänstlagen flexiblare och kommunernas tillsynsarbete av små avlopp effektivare. Utredningen föreslår att Havs- och vattenmyndigheten få ansvar att vägleda länsstyrelserna i deras tillsyn av kommunerna. Vidare ska kommunerna ta fram en långsiktig plan för hur försörjning av vattentjänster ska ske och att det ska upprättas en avloppsdeklaration för små avloppsanläggningar som fastighetsägaren ska skicka in till kommunerna.</p>
Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar, SOU 2018:35 (N)	<p>Förslag på en ny lag om bostadsförsörjning som reglerar Boverkets, länsstyrelsernas, regionernas/landstingens och kommunernas roller och uppgifter för att skapa en samsyn vad bostadsbristen består i och hur den ska lösas. Regionerna föreslås få nya uppgifter, bl.a. att ordna årliga dialogmöten. Länsstyrelserna ska även sträva efter att sluta avtal med kommunerna om statlig medfinansiering av insatser mot bostadsbristen.</p>
Att bryta ett våldsamt beteende, SOU 2018:37 (S)	<p>Förslag på hur det återfallsförebyggande arbetet för män som utsätter närstående för våld kan stärkas och förbättras. Utredningen föreslår att Socialtjänstens ansvar att erbjuda stöd utvidgas till att även tillhandahålla insatser till personer som utsatt närstående för våld. Vidare föreslår utredningen att Socialstyrelsen inrättar ett centrum för samordning och kunskapsutveckling.</p>
God och nära vård – en primärvårdsreform (delbetänkande), SOU 2018:39 (S)	<p>Färdplanen och målbilden för hälso- och sjukvårdssystemets omstrukturering fördjupas. Förslag på nationella samråd om genomförandet av färdplanen t.o.m. 2027. Landstingen ska rapportera in uppgifter från utförare inom primärvården för att öka möjligheterna till nationell uppföljning. För att tillgodose målet om en fast läkarkontakt i primärvården till hela befolkning föreslås att staten ska finansiera 1 250 specialiseringstjänster i allmänmedicin under åren 2019–2027.</p>
Statliga skolmyndigheter – för elever och barn i en bättre skola, SOU 2018:41 (U)	<p>Förslag på en förändrad myndighetsstruktur inom skolområdet. Skolmyndigheten och Institutet för professioner i skolväsendet föreslås bli nya myndigheter och Skolverket, Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten läggs ner. Dessutom föreslås att några kommuner ska bli huvudmän för specialskolorna.</p>
Möjligt, tillåtet och tillgängligt – förslag till enklare och flexiblare upphandlingsregler och vissa regler om överprövningsmål, SOU 2018:44 (Fi)	<p>Förslag på förenklade regler för upphandling av sociala tjänster och andra särskilda tjänster samt utökade möjligheter till direktupphandling av sådana tjänster. Dessutom föreslås ansökningsavgifter och processkostnadsansvar i överprövningsmål av upphandlingar.</p>

Titel (departement)	Beskrivning av utredningsförslag och hur de påverkar kommuner och landsting
En utvecklad översiktsplanering – att underlätta efterföljande planering och kommunal reglering av upplåtelseformen, SOU 2018:46 (N)	Förslag på att kommunerna ska ta fram en planeringsstrategi senast 15 månader efter ett ordinarie val där fullmäktige ska ta ställning till kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen och till översiktsplanens aktualitet. Staten bör även ta fram föreskrifter om standarder för utformning av digitala översiktsplaner. Kommunerna bör också få större möjligheter att säkerställa att det byggs hyresrätter i samband med att kommunal mark överläts och förhindra senare ombildningar från hyresrätt till någon annan upplåtelseform.
Med tillit växer handlingsutrymmet – tillitsbaserad styrning och ledning av välfärdssektorn, SOU 2018:47/48 (Fi)	Förslag på sju vägledande principer som bör genomsyra alla delar av styrning och ledning. För att uppnå en mer tillitsbaserad styrning föreslås bland annat att regeringen ska utforma en nationell konsultationsordning för verksamheterna inom välfärdssektorn, att regeringen som huvudprincip ska använda sig av generella statsbidrag och att tillsynen ska variera mellan kontroll och utveckling, beroende på behov och situation.
En effektivare kommunal räddningstjänst, SOU 2018:54 (Ju)	Utredningen föreslår att både statens och kommunernas styrning ska stärkas. Exempelvis behöver de nationella målen bli mer konkreta för att ge bättre vägledning åt kommunerna och endast MSB (inte tillsammans med länsstyrelserna) ska utöva tillsyn och ge stöd till kommunerna. Kommunerna får bl.a. fler krav på innehållet i sina handlingsprogram och ett krav på att ha en ständig upprätthållen övergripande ledning (i praktiken krav på någon form av samverkan). Dessutom bör det införas ett behörighetskrav för räddningschefer.
Styrning och vårdkonsumtion ur ett jämlikhetsperspektiv (delbetänkande), SOU 2018:55 (S)	Olika grupper (t.ex. socioekonomi, kön, stad/landsbygd) konsumerar vård olika. Staten har ofta en oklar roll i styrningen av vården och styr dessutom på olika sätt direkt mot den professionella nivån. Landstingen kan agera mer gemensamt och ta ett större gemensamt nationellt ansvar för hälso- och sjukvården.
Barns och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället, SOU 2018:57 (K)	Förslag på åtgärder inom vissa områden med ytterligare utvecklingspotential för att främja läsandet. Det handlar bland annat om att inrätta ett läsråd med olika aktörer, verksamhetsbidrag till läsfrämjande aktörer, fritidshemmen ska stimulera elevernas läsning, frågan om bemannade skolbibliotek ska utredas och att Kulturrådet ska genomföra ytterligare insatser för att stärka vuxnas läsning.
Särskilda persontransporter – moderniserad lagstiftning för ökad samordning, SOU 2018:58 (N)	Förslag på en ny lag med syfte att åstadkomma en effektiv samordning av särskilda persontransporter (t.ex. färdtjänst och skolskjuts). Lagen ska bl.a. innehålla krav på att varje län ska ha ett forum för samråd mellan företrädare för olika intressenter. Huvudmannen ska genom ett systematiskt kvalitetsarbete säkerställa kvaliteten i verksamheten. Dessutom införs en

Titel (departement)	Beskrivning av utredningsförslag och hur de påverkar kommuner och landsting
Informationsutbyte vid samverkan mot terrorism, SOU 2018:65 (Ju)	<p>möjlighet för kommuner att överlåta rätten att besluta om skolskjuts till den regionala kollektivtrafikmyndigheten.</p> <p>Förslag på utökade möjligheter till informationsdelning mellan socialtjänsten och Polismyndigheten/Säkerhetspolisen. Polisen får utökade möjligheter att lämna ut uppgifter till socialtjänsten om bl.a. vuxnas kopplingar till våldsbejakande extremism och terrorism. Socialtjänsten får samtidigt utökade möjligheter att lämna uppgifter till polisen vid misstankar om begångna terroristbrott.</p>
Ett snabbare bostadsbyggande, SOU 2018:67 (N)	<p>Utredningen föreslår att den lagreglerade genomförandetiden för en detaljplan ändras till 3–15 år i stället för 5–15 år, vilket innebär att det ska finnas möjlighet till en kortare genomförandetid. Kommunerna får även ökade möjligheter att ställa krav på byggherrar samt möjlighet att lösa in mark för allmänna platser och allmänna anläggningar (t.ex. skolor) utan ersättning.</p>
Nya regler om faderskap och föräldraskap, SOU 2018:68 (Ju)	<p>Förslag på att faderskap eller föräldraskap kan bekräftas elektroniskt och att det då inte behövs något godkännande av socialnämnden. Rättsgenetiska undersökningar som socialnämnden tar initiativ till för att utreda faderskap ska utföras av Rättsmedicinalverket och belasta statsbudgeten (inte den kommunala budgeten).</p>
Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet, SOU 2018:69 (Ju)	<p>Förslag på att ett utreseförbud för barn som kan tänkas föras utomlands i syfte att ingå äktenskap m.m. införs i lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga. Socialtjänsterna får nya arbetsuppgifter i form av handläggningen av utredningar och ansökningar om utreseförbud.</p>
En andra och en annan chans – ett komvux i tiden, SOU 2018:71 (U)	<p>Förslagen innebär bland annat nya urvalsregler, en förenklad betygsskala, en mer flexibel högskoleförberedande examen, att betygsrätt blir krav för överlämnade av uppgifter inom komvux på entreprenad, särskild utbildning för vuxna (särsvux) upphör som egen skolform samt ett krav på samverkansavtal mellan kommuner som tillsammans söker statsbidrag för regionalt yrkesvux.</p>
Lite mer lika – översyn av kostnadsutjämningen för kommuner och landsting, SOU 2018:74 (Fi)	<p>Förslag till förändringarna i kostnadsutjämningen som innebär relativt stora ekonomiska effekter. Detta förklaras främst av uppdateringar av siffermaterialet som ligger till grund för vissa beräkningar samt av att socioekonomiska förhållanden och glesbebyggelse får ökad tonvikt i utjämningen.</p>
Framtidens specialistsjuksköterska – ny roll, nya möjligheter, SOU 2018:77 (U)	<p>Förslag på förtydliganden och förstärkningar i bestämmelserna som styr hälso- och sjukvården. Exempelvis införs bestämmelser om att vården ska utföras av personal som har kompetens för arbetsuppgiften, att verksamhetsutvecklingen särskilt ska gälla kompetensförsörjning av vissa kategorier av sjuksköterskor samt</p>

Titel (departement)	Beskrivning av utredningsförslag och hur de påverkar kommuner och landsting
	krav på att personalen ska fortbildas. Dessutom bör det inrättas ett råd inom Regeringskansliet för strategiska frågor om samverkan mellan staten och huvudmännen.
Samspel för hälsa – Finansiell samordning mellan hälso- och sjukvård och sjukförsäkring, SOU 2018:80 (S)	Utredningen vill skapa en förbättrad samordning mellan hälso- och sjukvården och sjukförsäkringen. En ny lag om finansiell samordning föreslås samt omkring 1 miljard kronor årligen i statligt stöd till landstingen för att samarbeta kring minskad sjukfrånvaro. Detta föreslås ersätta nuvarande "miljardenöverenskommelserna" mellan staten och SKL och därmed ge landstingen längre framförhållning och mindre administrativ belastning.
Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen, SOU 2018:82 (Ju)	Utredningen föreslår bl.a. att utkontrakteringar, upplåtelse och överlåtelser i särskilda fall ska kunna förbjudas om de är olämpliga från säkerhetsskyddssynpunkt. Detta gäller oavsett i vilken form som verksamheten bedrivs och kommer därför att träffa verksamhetsutövare i kommuner och landsting. För kommuner och landsting skulle säkerhetskänslig verksamhet t.ex. kunna vara verksamhet kopplat till räddningstjänst, civilt försvar och sjukvård.
Lån och garantier för fler bostäder, SOU 2018:108 (N)	De statliga kreditgarantierna för lån till bostadsbyggande vässas och breddas, inom ramen för nuvarande självfinansieringsprincip. Ett nytt statligt topplån införs. Utredningen föreslår också bl.a. en statlig hyresförlustgaranti samt ett statsbidrag för att täcka budgeterade utgifter under projekteringskedet för mindre aktörer/på svagare marknader. Vissa andra bidrag tas bort.

Tabell 7.3 Skrivelser från Regeringskansliet under 2018 som tar upp viktiga aspekter av statens styrning eller dess konsekvenser

Titel (departement)	Beskrivning av utredningsförslag och hur de påverkar kommuner och landsting
Ny lag om koordineringsinsatser, Ds 2018:5 (S)	Promemorian innehåller förslag till en ny lag om koordineringsinsatser för vissa patienter för att främja återgång till arbetslivet. De handlar om en ny permanent skyldighet för landstingen att erbjuda individuellt stöd samt en lag om att landstingen ska erbjuda koordineringsinsatser för patienter som behöver.
Brott mot förtroendevalda, Ds 2018:29 (Ju)	Förslag på skärpt reglering för brott mot förtroendevalda. Vid bedömning av en gärnings straffvärde ska domstolen särskilt ta hänsyn till om brottet begåtts mot en person eller närstående på grund av sitt förtroendeuppdrag i stat, kommun eller landsting.
Vissa farleds- och hamnfrågor, N2017/03200/SUBT (N)	En ny EU-förordning om hamntjänster är på gång. Promemorian föreslår kompletterande svensk lag. Förslaget har inga

Titel (departement)	Beskrivning av utredningsförslag och hur de påverkar kommuner och landsting
Vissa ändringar i regleringen om tillstånd att ta emot offentlig finansiering, Fi2018/00130/K (Fi)	<p>stora konsekvenser för kommunerna, men kan på längre sikt leda till en diskussion om utvecklingen av kostnadsansvaret för farleds- och hamninfrastruktur.</p> <p>Promemorian föreslår vissa ändringar och kompletteringar till ett tidigare förslag om att begränsa vinster i välfärden. Det handlar om hur stora rörelseresultat som tillåts samt att kraven för tillstånd ska bli lägre för idéburna organisationer. De nya förslagen skulle kunna minska risken att aktörer lägger ner sin verksamhet eller lämnar sektorn, vilket minskar behovet av beredskap för att överta verksamhet hos kommuner och landsting.</p>
En ny inriktning för beskattning av tung lastbilstrafik, Fi2018/01103/S2 (Fi)	<p>Promemorian lägger fram förslag kring den tänkta vägsplitage-skatten för tunga lastbilar. Skatten ska bl.a. differentieras geografiskt och beroende på typ av väg för att skatten inte ska få för stora negativa regionalekonomiska konsekvenser. Promemorian innehåller inget konkret förslag på utformning.</p>
Mer fastighetsnära insamling av förpackningsavfall och returpapper – utveckling av producentansvaren, M2018/00852/R (M)	<p>Nya krav från år 2025 om att samla in förpackningsavfall från i stort sett alla bostadsfastigheter samt i välbesökta utemiljöer. Utformningen av insamlingssystemen ska föregås av samråd med kommunerna (som tidigare), men kraven på servicegrad blir tydligare. Ett bättre insamlingssystem gör antagligen att mängden restavfall som kommunen måste ta hand om minskar. Tidigare investeringar och befintlig kommunal infrastruktur kommer påverkas.</p>
En sexårig utbildning till läkarexamen, U2018/02704/UH (U)	<p>Förslag på att läkarutbildningen förlängs med en termin till sammanlagt sex år och att examensbeskrivningens mål justeras. Förändringarna påverkar den del av utbildningen av läkare som landstingen medverkar i (den verksamhetsintegrerade utbildningen) samt personalförsörjningen.</p>

Tabell 7.4 Utredningar eller rapporter från myndigheter under 2018 som tar upp viktiga aspekter av statens styrning eller dess konsekvenser

Titel (departement)	Beskrivning av utredningsförslag och hur de påverkar kommuner och landsting
Livsmedels- och läkemedelsförsörjning – samhällets säkerhet och viktiga samhällsfunktioner, Riksrevisionen 2018:6 (Ju)	<p>Regeringen bör bl.a. klargöra mål, krav och ansvar. Livsmedelsverket, Socialstyrelsen och MSB bör säkerställa en ökad samverkan, uppföljning och kunskapsinhämtning inom området på ett mer samlat och systematiskt sätt.</p>
Räkenskapsammandraget som underlag för kommunjämförelser – är kostnadsmåtten tillförlitliga? Riksrevisionen 2018:7 (Fi)	<p>För att skapa mer jämförbara uppgifter bör SCB se över sitt stöd om hur overheadkostnader ska fördelas i Räkenskapsammandraget (RS). Fördelningsprincipen ska vara tydlig och transparent oavsett på vilken organisatorisk nivå overheadkostnaderna uppstår och oavsett i vilken driftsform verksam-</p>

Titel (departement)	Beskrivning av utredningsförslag och hur de påverkar kommuner och landsting
Den kommunala finansieringsprincipen – tillämpas den ändamålsenligt? Riksrevisionen 2018:8 (Fi, m.fl.)	heten drivs. Exempelvis kan fördelningen av overheadkostnaderna i RS påverka utfallet i LSS-utjämnningen. I flera delar har finansieringsprincipen inte tillämpats som det var tänkt i de tre granskade reformerna. Beredningen och redovisningen brister, bl.a. begränsat stöd till statliga utredningar, uteblivna överläggningar med SKL samt att olika antaganden och vilka statistiska källor som använts inte har redovisats tydligt.
Bedömning av arbetsförmåga vid psykisk ohälsa – en process med stora utmaningar, Riksrevisionen 2018:11 (S)	Kraven och förväntningarna som ställs på läkarna behöver förtydligas. Läkarna har bl.a. svårigheter att fylla i läkarintygen så en klar koppling mellan diagnos, funktionsnedsättning och aktivitetsbegränsning (DFA-kedjan) framgår. Ett regeringsuppdrag till Socialstyrelsen och Försäkringskassan bör kompletteras med att Försäkringskassans modell för försäkringsmedicinsk analys när det gäller psykiatriska diagnoser ses över.
Räkenskapssammandraget – är resultat- och balansräkningen tillförlitlig? Riksrevisionen 2018:23 (Fi)	Överensstämmelsen mellan årsredovisningarna och Räkenskapssammandraget är inte tillfredsställande. Vissa poster skiljer sig så pass mycket att det kan få negativa effekter för användarna av uppgifterna. SCB bör regelbundet validera överensstämmelsen. Revisorsintyg kan vara en lämplig åtgärd.
Oklara effekter av investeringsstödet till byggande av särskilt boende för äldre, Riksrevisionen 2018:24 (S)	Stödet är inte ändamålsenligt utformat utifrån tillgänglig kunskap. Effekterna av stödet är dessutom oklara. Regeringen bör överväga att tillföra ett mer allmänt ekonomiskt stöd till äldreomsorgen eftersom det framför allt är driften som behöver stödjas och för att kommunerna har valt olika strategier för att organisera äldreomsorgen.
Landsbygdsprogrammet 2014–2020 – utformning och genomförande, Riksrevisionen 2018:26 (N)	Regeringen har beslutat om många olika åtgärder (stöd och ersättningar) inom flera områden, vilket har medfört till ökade administrativa kostnader och försenade utbetalningar av stöd. Regeringen bör inför nästa programperiod välja ut några prioriterade åtgärder och områden utifrån en analys av vilka konsekvenser olika val kan få.
Långsiktiga effekter av utökade valmöjligheter till gymnasieskolan – från närhetsprincip till betygsprincip, Riksrevisionen 2018:28 (U)	De utökade möjligheterna att välja gymnasieskola har haft små men positiva effekter på elevernas framtida inkomster och utbildningsnivå. Barn födda utomlands eller med föräldrar födda utomlands har inte påverkats på samma sätt som barn i andra grupper. Därför viktigt att se till att alla skolor håller hög kvalitet samt att alla elever får det stöd och den information de behöver.
Den offentliga förvaltningens arbete med att tillgängliggöra offentlig information, Statskontoret 2018:2 (Fi)	Relativt många kommuner och landsting saknar kunskap om relevant lagstiftning, har inte vidtagit några särskilda åtgärder och uppvisar lågt engagemang. Detta beror bl.a. på resursbrist och svårigheter att identifiera den relevanta informationen.

Titel (departement)	Beskrivning av utredningsförslag och hur de påverkar kommuner och landsting
Sammanställning av kunskap om utomeuropeiskt födda kvinnor som står utanför arbetskraften. Slutrapport, Statskontoret 2018:3 (A)	Kommunerna genomför flera stödinsatser för att inkludera utomeuropeiska kvinnor i arbetskraften. Men kvinnornas deltagande i svenskundervisning och samhällsorientering kan öka.
Strategier och handlingsplaner. Ett sätt för regeringen att styra? Statskontoret, Om Offentlig Sektor 33	Inriktningsdokumenten handlar relativt ofta om näringslivsfrågor och sociala frågor. De kan bidra till en bättre styrning genom att bland annat skapa överblick och beskriva sambanden mellan olika åtgärder och aktörer. Regeringen bör använda inriktningsdokument i begränsad omfattning för de mest prioriterade frågorna samt undvika abstrakta och svepande inriktningsdokument.
Bättre stöd med kommunal medverkan – hur myndigheter involverar medarbetare i kommuner och landsting när styr- och stödmaterial tas fram, Statskontoret 2018:11 (Fi)	Myndigheter med närhet till den kommunala nivån och praktiskt grundad erfarenhet bidrar starkt till att styr- och stödmaterial som tas fram uppfattas som mer värdefullt. Myndigheterna bör generellt involvera kommunala medarbetare i processen så tidigt som möjligt.
Utvärdering av styrningen av strategin för romsk inkludering, Statskontoret 2018:13 (K)	Insatserna har präglats av kort framförhållning och kortsiktigt perspektiv. Statsbidragen för lokal utvecklingsverksamhet har nått ett fåtal kommuner och få insatser har riktats till landstingen. Regeringen bör involvera fler kommuner och landsting i arbetet med strategin.
Uppföljnings- och utvärderingsystemet av kultursamverkansmodellen – en översyn, Statskontoret 2018:15 (K)	På en övergripande nivå är systemet rimligt utformat. Men det finns utrymme för förenklingar och förbättringar i systemet, bl.a. när det gäller mängden uppgifter och vilka uppgifter som samlas in.
Utvärdering av Delegationen för unga och nyanlända till arbete, Statskontoret 2018:21 (A)	Delegationen har bidragit till att öka samverkan mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen genom lokala överenskommelser. En orsak till detta är att delegationen kan fördela ut statsbidrag. Regeringen behöver efterfråga mer samverkan i sin reguljära styrning av Arbetsförmedlingen och i sina kontakter med företrädare för kommunerna.
Utvärdering av en samlad styrning med kunskap för hälso- och sjukvård och socialtjänst. Slutrapport, Statskontoret 2018:23 (S)	Samverkan mellan myndigheterna i Rådet för styrning med kunskap och huvudmännen har fördjupats sedan starten, men kan förbättras. Det behövs en mer gemensam terminologi och klassificering av kunskapsprodukterna samt att personalen som arbetar i de berörda verksamheterna involveras på ett bättre sätt i arbetet med att ta fram kunskapsprodukterna.
Utvärdering av ett mer ändamålsenligt klagomålssystem. Delrapport och PM, Statskontoret 2018:26 & Dnr 2018/9-5	I rapporten bedömer Statskontoret att vårdgivare, patientnämnder och IVO överlag har infört det nya klagomålssystemet på ett bra sätt. Men det är ännu för tidigt att säga vilka effekter de nya bestämmelserna kommer att få. Statskontoret föreslår bl.a. att det ska vara obligatoriskt för vårdgivare inom tandvården att ha tillgång till ett godtagbart klagomålssystem.

Titel (departement)	Beskrivning av utredningsförslag och hur de påverkar kommuner och landsting
Lovbefriade åtgärder, utvändiga ändringar och anmälan, Boverket 2018:17 (N)	Förslag som syftar till att göra det attraktivare att uppföra framför allt komplementbostadshus, att undanröja rättsliga brister av nuvarande reglering av de s.k. Attefallsåtgärderna och att göra det möjligt att utföra fler yttre ändringar utan krav på bygglov. Boverket föreslår bland annat att storleken på komplementbostadshus/komplementbyggnader ska öka, att byggnadsnämnden ska pröva i startbeskedet att vissa krav uppfylls, en rätt för grannar m.fl. att överklaga startbeskedet och en skyldighet för byggnadsnämnden att kungöra startbeskedet.
Förslag till nationella havsplaner, Havs- och vattenmyndigheten Dnr. 396-18 (M)	Havsplanerna är till för att visa hur havet ska användas hållbart, nu och i framtiden. Planerna är strategiska, med stora drag och få detaljer, och berör miljön och ekonomiska ramar vid hav och kust.
Konkurrensen i livsmedelskedjan, Konkurrensverket Rapport 2018:4 (N)	Konkurrensverket föreslår att länsstyrelserna eller annan myndighet får i uppdrag att öka kommunernas kännedom om och användning av konkurrensbefrämjande grunder i planering och marktilldelning för bostäder och kommersiella lokaler. Det finns idag risk att kommunerna i sin planering väljer att ge de stora kedjorna tillgång till attraktiva butikslägen utan hänsyn till effektiv konkurrens.
Bättre konkurrens i bostadsbyggandet. En uppföljning av utvecklingen 2015–2018 samt en kartläggning av fortsatt utredningsbehov, Konkurrensverket Rapport 2018:7 (N)	Konkurrensverket har gjort en uppföljning av vad som hänt med konkurrensen inom bostadsbyggandet de senaste åren. De pekar bl.a. på den omfattande förekomsten av kommunala särkrav som särskilt besvärande för konkurrensen och föreslår att frågan utreds vidare. De visar också att antalet anbud i offentliga upphandlingar för allmännyttiga bostadsföretag har minskat och föreslår att även detta bör undersökas närmare.
Uppföljning av hur rekommendationer för budget och skuldrådgivning har använts i kommunerna, Konsumentverket Rapport 2018:11 (Fi)	Konsumentverket har gjort en uppföljning av hur kommunerna använder deras rekommendationer kring budget- och skuldrådgivning. Verksamheten har fått högre kvalitet men skillnaden mellan kommuner är fortfarande stor. Konsumentverket föreslår därför ytterligare åtgärder, bl.a. riktat stöd till små kommuner.
Förslag till ändringar avseende regleringen av marktjänster vid flygplatser, Transportstyrelsen TSL 2018-2921 (N)	Förslag på ändringar i marktjänstlagen och marktjänstförordningen för att reglerna i ett EU-direktiv inte har tillämpats korrekt i Sverige. Det föreslås bland annat att ett nytt tillsynssystem införs där Transportstyrelsen får ett utpekat tillsynsansvar och rätt att ta ut en avgift. Eftersom 29 flygplatser i Sverige bedrivs i kommunal regi eller av kommunala bolag innebär detta en statlig tillsyn över kommunal verksamhet.